

Jopin Akinafarim

O Jop

Akar faragha zuim

Jopin Akinafarim, arazir aghuibagh amir gumazir mam geghari, gumazir kam osimtızir ekiam bato. An boriba bar ariaghire, ezi an bulmakauba ko bizir maba saram ovenge. Egha gin, a uabi arımarıar ekiam bato. Kamaghın amızı, Jop osimtızir ekiamın aven ikia an navim bar osemi, ezi an namakar 3pla an apangkuvigha izava a ko iti. Egha Jop uan namakaba ko me osimtızir a batozir kamın mıngarım bagha mıgırıgıar ruarım gamı.

Jopin namakaba Israelian nıghnızir ghurımın gin zui. Me ghaze, gumazir arazir aghuibagh amıbara, God deravıra me gamı. God osımtızim gumazım danıngtı, e fogh suam, gumazir kam arazir kuram gamızı, God an arazir kuram akırasa osımtızim a ganıdı. Kamaghın Jopin namakar 3plan kaba ghaze, Jop uan arazir kuram ateghtı, God faragha a gamı moghın, ua deravıram a damuam. Ezi Jop kamaghın fo, a gumazir Godın damazımın derazım. Egha Godın damazımın arazir kuratam gamızir puvatızı, God osımtızir kaba a ganıngı.

Jop puvıra God a gamızir bizir kabagh nıghnıgha, azangsızir ekiaba iti. Ezi da kamakın, “Godın Arazıba manmaghın tı? An arazir aghuibaram amı, o? Nıghnızir

gavgavim Godin ikia an apengan itir arazim, an daghem manmaghin gumazamizibar ikirimirim bativam?" Jop uan nighnizir gavgavim ataghizir puvati, egha a uan azangsiziba God damuan atiatir puvati. Jop, ziar aghuir kam, Godin damazimin derazir gumazim, a uam a iniasa bar ifonge.

God deragha bighavira Jopin azangsizir gavgav-iba ikarazir puvati. Egha a uan gavgavir ekiam ko uan fofozir ekiam Jopin aka. Ezi Jop, Godin migirigiar kam baregha ghaze, ki paza God gami. Nan aningagharim bar ekefe, ezi ki akar kurabar ni mikeme.

Akinafarir kam, bar abuan, God ua deravira Jop gamigha, Jopin namakabar atari. Nighnizir me Jopin osimtizimin mingarim gata mikemeziba, da derazir puvati. Akinafarir kam kamaghin en akakasi, e kamaghin mikiman kogham: E Godin nighnizim ko araziba bar moghira dagh fogha gifa. God an Ekiam. Ezi an nighnizim ko fofozim, e gumazamiziba, en nighniziba ko fofoziba bar dagh afira.

Jop dughiar kuram bato

(Sapta 1--3)

God ko Satan, Jopin arazibav gei

¹ Bar fomira, Usin nguazimin itir gumazir mam, an ziam Jop. A gumazir bar aghuim, egha Godin damazimin arazir kuratam itir puvati. A Godin atiatia an apengan ikiava an ziam fava, zurara akirim arazir kurabagh asi. ² An amuim a bagha

otarir 7pla ko guivir 3pla bate. ³ A uaghan 7,000plan sipsipba ko, 3,000plan kamelba ko, 1,000plan bulmakauba ko 500plan donkin amebaba iti. Egha a ingangarir gumazir aviriba ko ingangarir amizir aviriba iti. Bizir kaba bagha gumazamiziba bar an ziam fe, ezi a kantrin aruem anadi naghin itibar gumazibagh afiragha ziar bar ekiam iti.

⁴ Ezi Jopin otariba zurara ghua dughiar me vaghvagha uari bagha misevezibar, uan dipenibar isar ekiabagh ami. Men tav isam damuamin dughiam, a uan aveghbuaba ko, uan amizir 3plan diaghti me izi a ko damam.

⁵ Isabar dughiar girara, Jop zurara akaba amadima, me an dipenimin izi. Egha me Godin damazimin zueghasa, a me bagha ofabagh ami. A bar mizaraghara dikavigh vaghvagh me bagha asiziba bar isia mighirir ofabagh ami. A zurara arazir kam gami. A kamaghin nighnisi, me ti uan navir averiabar aven ti arazir kuram gamua paza Godin mikemeghama. Egha nighnizir kam bangin, a me bagha ofabagh ami.

⁶ Dughiar mamın Godin Nguibamın itir enselba iza Ikiavira Itir Godin damazimin uari akufa. Ezi Satan uaghan iza men tongin iti. ⁷ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin an azara, “Ni managh ikegha izav oto?”

Ezi Satan kamaghin a ikara, “Ki nguazimin danganir vamiran itir puvati. Ki arua nguazir kamın danganiba bar dar mangigh izegh gami.”

⁸ Ezi Ikiavira Itir God Satanın azara, “Ni ti nan ingangarir gumazim, Jopin ganiz, o? Jop, a bar

gumazir aghuim, egha nan damazimın arazir kuraba puvati. A nan atiatava nan apengan ikia nan ziam fava, zurara akirim ragha arazir kurabagh asi. Nguazir kamın danganiba bar gumazitam an mın itir puvati.”

⁹ Ezi Satan kamaghın Godın akam ikaragha ghaze, “Ni deravıra Jop gami, kamaghın a ni baghavıra iti. Ni ghaze, Jop nın dafarimın bizir aghuitam inighan kogh, egh ti nın apengan ikiam, o? Ki ghaze, ti puvatıgham. ¹⁰ Ni zuraram a ko, an amuiroghboriba ko, an biziba deravıra dar gari. Mati, gumazim divazir bar gavgavimın aven iti. Ni zurara deravıram a gamua bulmakauba ko asızir avırıba a ganıngizi, da a itir nguazim bar a gizıfa. ¹¹ Kamaghın, ni uan agharım amınegh, a da bizir aghuir kabagh asıghasıgh da ağıvagh, egh ni ganti an akar bar kurabar ni mıkımam.”

¹² Ezi İkiavıra İtir God kamaghın Satan mıgei, “Ni gan! Ki bizir aghuir kaba bar da isa nın agharım gati. Ni an biziba manmaghın dar amusi, dar amu. Egh Jop uabi, ni pazıva a damuan marki.” Ezi Satan İkiavıra İtir Godın akam baregha anetegha ghu.

Dughiar namba 1ın Satan osımtızim Jop ganıngi

¹³ Dughiar mamın, Jopın otarıba ko guivıba, me uan avebamın dipenimın isar ekiam gamua dagheba ko wainın dipaba api. ¹⁴ Ezi ingangarır gumazir mam ivegha Jop bagha izegha kamaghın a geghari, “E akunimın ingarima, bulmakauba nguazim abızima, donkiba men boroghıra grazıba api. ¹⁵ Ezi Sabean gumazıba zuamıram

otivigha uan midorozir sababar ingangarir gumazibav soghezi me ariaghire, ezi me bulmakauba ko donkiba inigha ghue, ezi ki uabira miseveagherigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

16 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazim otogha iza kamaghin miagei, “Onimarir dafam, Godin avimin min overiamin ikegha taghtagha izaghira, sipsipba ko dagh eghuvir ingangarir gumaziba bar men isizi, me ariaghire. Ezi ki uabira osimtizir kamin miseveagherigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

17 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazir mam uam otogha iza kamaghin miagei, “Kaldian 3plan gumazir okoruaba iza nin kamelba okemegha, nin ingangarir gumazibav soghezi me ariaghire. Ezi ki uabira ki miseveagherigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

18 Gumazir kam miaviavira itima, ingangarir gumazir igharazir mam uam otogha iza kamaghin miagei, “Nin otariba ko guiviba, nin otarir ivariam in dipenimin isar ekiam gamua dagheba ko wainin dipaba api. ¹⁹ Ezi aminir dafam zuamira dikavigha gumazamiziba puvatizir danganimin ikegha iza, me itir dipenimin 4plan mikebabagh ivarazi, a dipirigha me misoghezi, me ariaghire. Ezi ki uabira miseveagherigha arav ghugha ni mikimasa izi.”

20 Ezi Jop kamaghin oregha bar osemegha, dikavigha uan korotiar ruarim abigha uan dapanim gise. Egha Godin damazimin tevimning apirigha, uan guam nguazim mituagha Godin

ziam fe. ²¹ Egha a kamaghin miġei, “Nan amebam na batezir dughiamin, ki bizitam inigha izezir puvati. Ki bibiamra ize. Egh kamaghira, ki aremegh pura mangam. Ikiavira Itir God uabi bizir kaba na ganigha, egha datirighin ua da ini. Kamaghin, ki an ziam fe.”

²² Egha osimtizer kamın aven, Jop paza Godin mikemegha arazir kuratam gamizir puvati. An akatam God gasir puvati.

2

Dughiar namba 2 Satan osimtizerim Jop ganingi

¹ Dughiar igharazir mam, enselba ua iza Ikiavira Itir Godin damazimin uari akufa. Ezi Satan iza uaghan men tongin ti. ² Ezi Ikiavira Itir God an azara, “Ni managh ikegha izav oto?”

Ezi Satan kamaghin a ikara, “Ki nguazimin danganir vamiran itir puvati. Ki arua nguazir kamın danganiba bar dar mangigh izegh gami.”

³ Ezi Ikiavira Itir God an azara, “Ni nan ingan-garir gumazim Jopin ganiz, o puvati? A gumazir bar aghuim, egha nan damazimin arazir kuraba puvati. A nan apengan ikia nan ziam fava, zurara akirim ragha arazir kurabagh asi. Nguazir kamın danganiba bar, gumazitam an min itir puvati. Ezi ni na apezepera na abirazi, ki ni ataghizi ni puram osimtizerim a gati. Ezi a na ataghizir puvati. A fomiram ami moghin nan gin ghua kamaghira iti. An arazir kuratam gamir puvati.”

1:21: Jop 2:10; Fofozir Gumazim 5:15; 1 Timoti 6:7 **2:3:** Jop 1:1; 1:8; 9:17; 27:5-6

⁴ Ezi Satan kamaghin a ikaragha ghaze, “Guisi? Ki ghaze, gumazitam deravira ikisi, uan biziba bar da ateghiva ua uan ikirimirim givezam. ⁵ Kamaghin, ki ghaze, ni uan agharim aminegh an namnam ko agharibagh asighasigh, egh ni ganti, an nin damazimin bar pazivira ni mikemegham.”

⁶ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Satan migei, “A dera, ki a isa nin agharim gati. Ni arazir manamin a damusi ifuegh, ni a damu. Egh ni a misueghti an aremeghan bar marki.”

⁷ Egha Satan Ikiavira Itir God ategha azenan ghua duar bar gavgaviba Jopin mikarzim gariki. Da an dagarimningin apengan ikegha ghua an dapanimin tu. ⁸ Ezi Jop dikavigha nguibar ekiamin azenan, uan osimtizim akaghasa danganir me bizir kuraba makurimin ghua, averenimin tongin aperaghav iti. Egha nguazir miner akuar mamın suiragha uabi isavira iti. ⁹ Ezi an amuim ghua an gara kamaghin a migei, “Manmaghin amizi ni Godin suiraghavira iti? Ni anetakigh, egh an ziam gasighasigh, egh aremegh.”

¹⁰ Ezi Jop kamaghin uan amuim ikara, “Bar puvatigham. Ni amizir onganir mamın min migei. E bizir aghuariba God dama da isi. Egh manmaghsu an osimtiziba uaghan e daningti, e da inian kogham?”

Guizbangira, osimtizir kaba Jop bativizir dughiamin aven, an akar kuratam God mikemezir puvati.

Jopin namakar 3pla izava an gari

¹¹ Ezi Jopin namakar 3pla, osimtızir kurar a batozim baregha, a bagh mangi an ganasa akam misoke. Men ziabar kara: Elifas a Teman nguibar ekiamin gumazir mam, ezi Bildat a kantri Suhan gumazir mam, ezi Sofar a kantri Naman gumazir mam. Me dikavigha uan nguibaba ategha uari akuvagha Jopin apangkuva gavgavim a daningasa zui. ¹² Me izavira ikia saghuiamin tuivigha an garima, an mikarzim bar ikuvizi, me deraviram a gifozir puvati, a guizbangira Jop o, gumazir igharazim. Egha me puvira pamten azia, uan korotiar ruariba abigha nguazir mineziba isa pin da akurima, da izaghiri men dapanibagh isin iri. ¹³ Egha me a ko 7plan arueba ko 7plan dimagaribar nguazimin apiaghav ikia garima, a mizazir dafam isi. Kamaghin amizi, me a ko migirigiar tam gamir puvati.

3

Jop dughiar amebam a batezimin atara migei

¹ Egha 7plan dughia bar gin, Jop bizibav gia amebam a batezir dughiam pazava a migei. ² A kamaghin migei:

³ “Kamaghin deraghai, dimagarir nan afeziam ghua nan amebam koma akuizi, a nan navim asangizim, God dughiar kam bar a kuavaremeghai.

Dughiar amebam na batezim, a dughiar kam bar a gin amadaghai.

- 4 God dughiar kam gamizi a bar mitarmangizi deraghai.
 Pin Itir God, aruem ataghizi, a dughiar kam gisiraghan kozi deraghai.
- 5 A dughiar kam gamizi a bar mitarmegha,
 ghuariar piziba overiam avaraghiva aruemin angazangarim bar anepazazi, kamaghin deraghai.
- 6 Dimagarir ki borimin otozi amebam nan navim adaimin, mitarmer dafam anevarazi deraghai.
 God dimagarir kam kalendan dughiabar tongin anetizir puvatizi deraghai.
 Kamaghin, gumamaziba iakinibar aruer igharazibar tongin a diborir puvatighai.
- 7 Gumamaziba uarir ikiava bar akongezir arazim dimagarir kamın a gamizir puvatizi, deraghai.
 Dimagarir kamın amiziba boriba batezir puvatizi, kamaghin deraghai.
- 8 Ki ghaze, gumamazir akavsiabar ongarimin itir bizibav geir gavgavim itiba,
 ko gumazir asem Leviatan fer gavgavim itiba,
 me akar kuraba dughiar kam ganingizi, ti deraghai.
- 9 Dimagarir kamın aminim pirigha mamaghira itima, aminim itir mikovezir anadiba isian koghai,
 ezi aminim itir angazangarir faragha otivim otoghan koghai, kamaghin deraghai.
- 10 Dimagarir kam, nan amebamin borir mitarim dukuazir puvatizi, ki datirighin osimtizir dafamin aven iti.

Kamaghin, ki ghaze, dimagarir kam ikuvigha deraghai.

- 11 “Manmaghsua, ki uan amebamin navir averiamin itir dughiamin aremezir puvati?
Manmaghsua, amebam na batir dughiamin, ki aremezir puvati?
- 12 Tizim bagha amebam na isa uan apozim gatigha otem na ganingi?
- 13 Ki ovegha datirighin ti navir amirizimin ikia, egha akuava avughsai.
- 14 Ki ti atriviba ko men fofozir gumazibar min aremegha avughsa deravira ikiai.
Me nguibar ekiar ikuviziba uari bagha ua deraghavira dar ingarigha gifa.
Egha me uaghan ariaghiregha, datirighin avughsa iti.
- 15 Gumazir aruar gol ko silvan uan dipenibagh arighizi, da bar izivaziba, me datirighin bar ovea ghue.
Ki men min deravira dakuasa.
- 16 Kamaghin deraghai, ki amebamin navir averiamin aven aremegha, aruemin angazangarimin ganighan koghai.
- 17 “Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin, gumazir arazir kurabagh amiba datirighin arazir kabagh amir puvati.
Ezi gumazamizir amiraziba deraghaviram avughsi.
- 18 Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin, kal-abuziaba datirighin amiraghirigha nimira iti.

Me uan gumazir me dikabira men garibar
dimdiaba barazi puvati.

19 Danganir kamın, gumazamizir guar avırıba iti.
Gumazir kınıba ko gumazir ziaba itıba, me
bar moghıra an iti.

Danganir kamın, pura ingangarir gumazir
kınıba, me ua uan gumazir men garibar
apengan itir puvati.

Me fıriaghıregha gıfa.

20 “Kı kamaghın azai, God gari, gumazamizıba
osımtızıba ko dughiar kurabar itıma,
a tızim bagha me ataghırazıma me angamıra
iti?

21 Gumazamizir kabanang aremeghasa bar
ifonge, ezi ovevem me bativir puvati.

Me ovevem buria puvıra ingari,
mati me nguazımın modozir bizir ivezir
bar pın kozim bagha nguazım gutui.

22 Me ovevem batozir dughiamın,
me matmatiamın gara bar akonge.

23 God gumazir kabar tuavıba bar ada pırı,
ezi me mangamin tuavıba monge.

Ezi me fozir puvati, me manmaghın damuam.

Kı kamaghın azai, Tızim bagha God me
ataghızı ikirimirir angamıra itımın
angangarım men iti.

24 “Nan navir averiam ara mamaghıra iti,
ezi kı dagheba apir puvati.

Kı pazavıra uabı baragha, zurara diava arai.

Ezi nan navir osimtizim, mati dipam afemoz-
ibagh izivagha emira zui.

²⁵ Guizbangira, bizir ki atiatiba,
da na bativigha gifa, egha na gasighasi.

²⁶ Kamaghin, ki navir amirizimin itir puvati.
Egh nimira daperagh iki avughsan kogham.
Bar puvati. Osimtizimra na gizifa.”

Elifasin migirigiar faragha zuim

4

(Sapta 4--5)

*God gumazir aghuibar akurvagha, gumazir
kuraba dikabiri*

¹ Ezi Elifas, Jopin migirigiam baregha kamaghin
migei:

² “Jop, ki tong mikemegham.

Ki ni mikimti, ni nan ataram, o puvatigham?
Ki pura ikian kogham.

³ Ni oragh. Ki fo, ni nighnizir aghuiba gumaza-
mizir avirim ganingi,
egha gavgavim gumazamizir osimtizibar
aven itibagh aningi.

⁴ Gumazamizir osimtizibar aven ikia ireziba,
ni migirigiar aghuiba me ganiga, ua me
ghufezi me tuivigha gavgafi.

⁵ Ezi noka, datirighin dughiar kuram ni batozi,
ni digavir kuram gamigha atiatia nin
nighniziba ikufi.

⁶ Ni nighnizir gavgavim Godin ikiava, an ziam
fava, an atiatia an apengan iti.
Ni zurara arazir aghuibagh amir gumazim.

Kamaghin datirighin, ni nighnizir bar gavgavim
an iki,
egh a mizuamti a nin akuragham.

⁷“Jop, ni nighnigh,
gumazir arazir aghuibagh amua,
egha osimtizitam gumazitam gatizir
puvatizitam,
osimtizitam batogha aremez, o?

Ti Puvati.

⁸Ki gari, gumazir arazir kurar aviribagh amiba,
gin osimtizir aviriba ko dughiar kuraba me
batifi.

Egha mati, gumazim azenimin ingarigha dagher
aghuim azenimin anekaragha dagher
aghuim asi.

Ezi gumazim dagher kuram akaragha, dagher
kuram asi.

⁹ Gumazir arazir kurabagh amiba, God men
aningagha me gasighasigha bar me a gefi,
mati aminir gavgavim ivaima, avim ruarimin
itir temebar isia bar da gifa.

¹⁰ Gumazir kuraba gumazir igharazibagh
asighasizir dughiabar me bar akonge,
mati laionin gavgaviba, me asizim misoghezir
dughiamin pamten tiarim akara dazeri.

Ezi God gumazir kaba abira, egha puv me
gasighasisi.

Ezi me mati atariba dipiraghirezir laionba,
me uam asizibav soghti da arimighiran gav-
gaviba puvati.

¹¹ Kamaghin amizi, me mati laionin gavgaviba
dagheba puvatigha ariaghiri,

ezi dar nguziba tintinibar zui.
Ezi kamaghira, gumazir arazir kurabagh amiba
arazir kamra me bativam.”

Godin damazimin gumazitam derazir puvati

¹² Egha Elifas ua kamaghin migia ghaze:

“Dughiar mam sighsirir akar mam mogomemin
iza

nan kuarim giraghu.

¹³ Gumazamiziba dimagarimin pamten akuir
dughiamin,

ki migirigiar kam ini.

Ki akuava onganigha itima

nighnizir avirim tintinimin nan dapanimin
aven izi.

¹⁴ Dughiar kamın, atiatim na avarazi,
nan mikarzim nighava agoi.

¹⁵ Ezi aminir muziarim iza nan guam seregha zui.
Ezi ki puviram atiatima nan mikarzimin
ariziba dikafi.

¹⁶ Ki bizir mamın garima, a nimira tughav iti.

Ezi ki deragha fozir puvati, kar bizir tizim.

A nimira tughav ikia niginiba puvati.

Ezi tiarir dozim kamaghin migei,

¹⁷ God gumazamizibar ingarizi me an apengan iti.
Kamaghin, tav ti Godin damazimin deraghan
kogham.

A ti Godin mirara zueghan kogham. Bar
puvati.

¹⁸ E fo, enselba God ko ikiava an ingangarim gami.
Egha dughiar maba me deravira uan ingan-
garim gamir puvati.

- God men arazir mabar garima, da derazir puvati.
- 19 Ezi gumamaziziba, me nguazir kamin bizir kiniba.
Ezi ni ti ghaze, me enselbagh afiragh Godin damazimin deravira ikiam? Puvatigham.
God nguazim inigha gumazibar inivafizibar ingari,
ezi me zuamiram ariaghiri, mati gumaziba bughiraviaba dikabiri.
- 20 Gumazim mizarazimin deravira ikegh egh guaratizimin oveghti,
gumamazizir igharaziba uam a ginighnighan kogham.
- 21 Gumamaziziba tighar nighnizir aghuim ko fozim iniamin dughiamin,
ovevem zuamira me bativima, gumazir igharaziba men bizir aviriba isi,
mati gumazim averpenim ikezir beniba firizi a zuamira degiaghiri.’”

5

¹ Egha Elifas ua kamaghin migia ghaze:

- “Jop, ni akurvazim bagh dim!
Tina nin tiarim baregh izam? Ti puvatigham.
Enselin tam ti nin akurvaghasa nighnisi o?
- ² Gumazitam onganigh nighnizir aghuim puvatigh arazir aghuim damuan koghiva,
zurara navim ikuv aningaghiti, an arazir kam a damuti an aremegham.

- ³ Ki gari, gumazir onganir arazir kurabagh amiba,
me deraghavira uan danganibar iti,
ezi ki zuamira me gasighasighasa Godin
deima, a me gasighasiki.
- ⁴ Eghti men boriba deravira ikiamin tuaviba pu-
vatigham.
Eghti kotin aven gumazir kuraba me
abinamin dughiamin, namakar kotin aven
men akurvaghambiba puvatigham.
- ⁵ Gumazamizir dagheba puvatigha kuariba
piriba,
me izi gumazir kurar kabar azenibar dagheba
iniam.
Egh me uaghan benir ataghataribar aven itir
dagheba sara iniam.
Egh me uaghan men dagiaba ko bizir igharaz-
iba sara inisi nighnigham.*
- ⁶ E fo, arazir kuraba ko osimtiziba, daghebar min
nguazimin anagav otivir puvati.
Bar puvati.
- ⁷ E gumazamiziba, e uari osimtizir e bativibar
mingariba.
E uari osimtizibagh amima, da otifi,
mati itam isia afuaghira, avir muziaribagh
asavamadi.”

God dughiar kuramin, ni geghuvam

- ⁸ Egha Elifas migia ghua ghaze:

“Ki ti ni aragha, osimtizir ekiaba atera ikiai,
ki da agivasa God gakaghora a ko migiai.

* **5:5:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim
abighizir puvati.

- 9 A digavir kuram gamir bizibagh amima e da tuisighan asa.
Da bar en nighnizibagh afirazi, e deragha dagh fozir puvati.
- 10 An amozim amadima,
a nguazim giza dipam isa azeniba ko bizibagh anidi.
- 11 A ziar ekiaba, ziaba puvatizir gumazamizibagh anidi.
Egha azia naviba ikuvir gumazamizibar arareba agiva me gamima,
me ua deragha bar akuegha iti.
- 12 “Ifavaribagh amir gumazamiziba,
a men nighniziba onganim dagh anidi,
ezi me damuasa ifongezir arazibagh amir puvati.
- 13 Gumazamizir maba pazi igharaz darazir amuasa, arazir kurar guar aviribagh nighnisi,
ezi God men arazir kabagh amima da meraram asighasisi.
- Mati gumazim asizim bagha ivem atigha, egha a uabi ivemin aven ghu.
Egha bizir me damuasa migeiba, da pura ghua gifa.
- 14 Men nighniziba bar davdavizi, me bizitam damighan kogham.
Aminim tiraghti aruem bar anangti,
me mitarmer ekiamin iti moghin, me tuavir zuimin ganan kogham.

- 15 Ezi God gumamazir biziba puvatizibar akurvasi.
 Ezi gumazir ekiar gavgaviba itir kaba, me pura biziba,
 me onganarazibagh amir gumamazibagh asighasighan kogham.
- 16 Kamaghin, onganarazibagh amir gumamazibiba nighnizir gavgavim Godin ikia, uarir akurvaghasa a mizua iti.
 Eghti gumazir arazir kurabagh amiba pazi me damuan kogham.
- 17 “Ni oragh. Godin Gavgaviba Bar Itim, gumazitamın arazim akirmighti, gumazir kam, a bar akongegham.
 Kamaghin amizi, God ti ni akirmighasava ami, ezi ni an aghuzir akaba baragh egh akirim ragh a gasan marki.
- 18 E fo, God osımtızim ko mızazim gumazitam danigh,
 egh a damighti, a gin ua ghuamaghegham.
- 19 Dughiar bar aviriba, a nin ganti, ni osımtızimın aven ikiti, a nin akuragham.
 Eghti bizir kuratam ni gasighasighan kogham.
- 20 Eghti mitiriar ekiamın dughiamın, a dagheba ni danıngti, ni deraghvıra ikiam.
 Egh midorozimın dughiamın a ni geghuvti, nin apaniba ni misueghti ni aremeghan kogham.

5:17: Onger Akaba 94:12; Aghuzir Akaba 3:11-12; Hibru 12:5-6

5:18: 1 Samuel 2:6; Aisaia 30:26; Hosea 6:1

- 21 “Apaniba akar ifavaribar nın ziam gasıghasıghı damuti, God nın akuraghti, men akaba ni abiraghan kogham.
Eghti bizir kurar ni gasıghasıghamıba otivti, God ni geghuvti, ni atiatingan kogham.
- 22 Mitiriar ekiamın dughiam ko dughiar kuramın, God ni geghuvam, eghti ni navir aghuim iki bar akuegham.
Egh ni nguazir kamın itir asızir atiabar ati-atingan kogham.
- 23 Egh nın azenir ni ingarım, dagıatam an aven ikian kogham.
Eghti asızir atiaba ni ko navir amırızımın iki deraghvıra ni ko ikiam.
- 24 Eghti ni fogham, nın bizıba bar deraghvıra iti, egh ni navir amırızımın iki uan purırpenımın aven daperaghıv ikiam.
Egh ni ganti, nın sipsıpa bar ikiti, tam oveghan kogham.
- 25 Ni uaghan kamaghın fogham, nın borıba bar avırasemegham.
Nın ovavır borıba avırasemegh, tintınıbar nguazımın grazıbar mın ikiam.
- 26 Egh ni gavgavıgh iki mangı bar ghurıghıva, ovegham,
mati rais aghoramın dughiam otozi, gumazamızıba rais aghora an ovızıba isi.
- 27 Jop, ni oragh. E deravıra bizir kabagh nıghnıgha kamaghın fo, da bar guızbangıra.
Mıgırıgıar kam, kı nın akurvaghasa a gamı, ni deravıra kuarım atıgh mıgırıgıam baregh, nıghnızım inıgh.”

Jop Elifasin akam ikara

6

(Sapta 6--7)

Jop mizazir ekiam isavira iti

- ¹ Ezi Jop kamaghin Elifasin akam ikarvasi:
- ² “O, ki uabin apangkufi.
Ki ti uan navir osimtizim ko osimtizir na batoziba bar da isi, skel tam datigham!
- ³ Guizbangira, nan osimtizir kurar kaba, ongarir dadarimin itir gigimin osimtizim, bar a gafiragham.
Kamaghin amizi, ki atarava migirigiar aviribagh ami.
- ⁴ Godin Gavgaviba Bar Itim, barir marasinin kuram itibar na gasi.
Marasinin kurar kam nan namnamin avenghuzi, nan nighnizim ikufi.
God atiatim na daningamin bizir guar aviriba amadi.
- ⁵ “Donkin atiaba ko bulmakauba, damamin graziba ikiti,
da diman kogham. Bar puvatigham.
- ⁶ Eghti dagher isingtiziba puvatiziba, e ti pura dar amam o? Puvati.
E faragh amangsizim dar atigh, egh dar amam.
Ezi tuarir aroriamin dipar kinim a isingiz o?
Bar puvati.
- ⁷ Nan navir averiam dagher kamaghin garibagh ifongezir puvati.

Da mati nan damazimın bar ikuvizir dagheba.*

⁸“Oio, ki kamaghsua, God nan azangsizim baregh, nan azangsizimın mirara bizir kam damuam.

⁹Ki kamaghsua,
God na dikabiragh pamten na misoghti ki aremeke.

¹⁰Ki fo, ki akirim ragha Godın akam gasarazir puvati,
a Godın Bar Zuezim.

Kamaghın, ki mızazir ekiam isa aremeghamin dughiam, ki kamagh mikim suam, a dera, pura bizim,
ki bar akuegh uabi fi uabi akunam.†

¹¹Nan gavgaviba bar gıfa,
ezi bizir aghuir manatam uam na bativsi ki a mizuamam?

Egh ki bizir tizim bagh ua iki navir amirizim ikiam?
Nan ikirimirim gıvaghti, deragham.

¹²Ni ghaze, nan gavgavim ti, bras ko dagiamın min iti, a?
Bar puvati.

¹³Bar guizbangıra, nan gavgavim bar gıvazi,
ki manmaghın uabi uabın akurvaghamin bizitam damuam? Bar puvati.

¹⁴“Gumazim osımtızir ekiam itir dughiam,

* **6:7:** Ves 5 ko 7 ghaze, Jop kamaghın akar isin zuim gami, Elifasin akam tong nan akurvazir puvati, mati daghem isingizir puvati. Kamaghın amizi, ki uan akabar gun migıavıra iti. † **6:10:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- an namakar aghuiba a ko ikia bar an apangkufi. Arazir kam dera.
 Gumazamizir uan namakabagh ifongezir puvatiziba,
 me uaghan Godin Gavgaviba Bar Itimin atia-
 tia an apengan itir puvati.‡
- 15 Ki garima, ia nan namakaba ia bar deraghavira na gifari.
 Ia mati amozim izi puvatizi daghuriba dake.
- 16 Amozir dughiamin daghuriba izevegga pamtemin emiri.
- 17 Egha aruemin dughiamin daghurir kaba bar dakegga dipaba puvati.
- 18 Dughiar maba gumaziba uan kamelin biziba ateriba ko, tuaviba ataghiragha tuavir igharazibar zui.
 Egh me dipaba puvatigh, tuavim ategh mangi daghurir kabar dipaba buriam.
 Eghti dipar kaba dakeghti, me pura gumazamiziba puvatizir danganimin daru mangi arimighiregham.
- 19-20 Teman nguibar ekiamin gumaziba ko Sabean gumazir biziba amadiba, uaghan kamaghiram ami.
 Me ghaze, dipaba daghurir kabar ikiama, egh me uan kamelba inigh mangiti me dipabar amam.
 Ezi me daghuribar garima, da bar dakezi, me digavir kuram gami.
 Egha men nighniziba bar derazir puvatigha okam nighnisi.

‡ 6:14: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- 21 Ia ti uaghan daghurir dakezir kabar mìn ami.
 Kì ghaze, ia ti nan akurvaghasa ize,
 ezi ia nan garima, kì ikuvigha itima, ia bar
 puvìram atiati.
- 22 Manmaghìn ami?
 Kì fomira bizir aghuitam uabì danìngasa ti ian
 azara?
 O, kì ti dagiabar uabìn akurvaghasa gumazir
 igharazibar azagsìghasa, ia apezepere?
- 23 O, kì ti apanibar dafaribar uabì iniasa ian azara?
 O, kì atrivir kuramìn dafarimìn uabì givezasa
 ti ian azara?
 Bar puvati.
- 24 “Aria, ia nan sure damuti, kì arazir kurar amiz-
 iba deragh dagh fogham.
 Egh kì akam dukuagh iararam oragham.
- 25 E fo, fofozir gumazim guizìn akam mìkìmtì,
 an mìgìrìgiaba gumazir igharazibar
 nìghnìzibar amuti,
 me nìghnìzir gavgavim dar ikiam.
 Ezi ia puram akam arai.
 Ian akaba deravira nan arazibar
 osìmtìzitamìn gun mìgeir puvati.
- 26 Osìmtìzir kam bar na gasìghasìki.
 Kamaghìn, nan mìgìrìgiaba derazir puvati.
 Ezi ia ghaze, da amìnimìn mìn pura ivai.
 Egha ia ghaze, ia ti na akirìgham? Bar puvati.
- 27 Kì ghaze, ia ti borir asaghasazibagh eghuvamin
 gumazim amìsìvìsì, satu gikararangam.
 Egh ia dagiaba inisi, ti uan namakaba
 amangam.
- 28 “Aria, e uari, ia deravira gan na tuisìgh.

Ia fo, ki ia gifarir puvati.

²⁹ Ia miġirigiar kaba ko arazir derazir puvatiziba atakigh,
egh ia arazir aghuimra ġin mangi nan araziba tuisigh.

Ki arazir kuratam gamizir puvati.

Kamaghin amizi, ia pazi na ġinighnighan marki.

³⁰ Ia ti ghaze, nan miġirigiam derazir puvati.

Egha ia ti ghaze, ki fozir puvati arazir manam dera,
o arazir manam ikufi.
Bar puvati.”

7

¹ Egha Jop ua kamaghin miġia ghaze:

“O God, e nguazir kamın itir ikirimirim a kamaghin iti, gumazamiziba bar puvira ingar ikiam,
mati gumaziba ingangarim damuasa e amikirvagha zui.

Egha mati gumazim uan ingangarir ivezim iniasa uabi abiragha,
bar pamten ingaravira iti.

² E mati ingangarir gumazir kinibar min, danganir dughuaziba itibar ikiasa ifonge.

Egha e mati ingangarir gumazim ivezim iniasa ingarigha ivezim bagha mizua iti.

³ God nguazimin ikiasa na amisevegħa na gamizi, iakiniba iza zuima, nan ikirimirim mati pura bizir kinim,

egha mingarir aghuim puvatigha kamaghira
iti.

Ezi zurara dimagaribar, nan navim osemegha ikia
derazir puvatigha kamaghira iti.

⁴ Ki misiamin akua egha aminim zuamira tiasa ki
ifonge.

Ezi dimagarim bar ruarazi, ki misiamin uabi
gighavkiravira itima, aminim tira.

⁵ Ezi apizir muziariba ko nguazir mineziba, koro-
tiabar min, nan namnam bar a noke.

Ezi duar akaziba zuamira nan duaba avezi,
duabar ganganiba, misingizi moghin gari.

Ezi duaba zuamira ua biaghiregha, mitiziba
uam otifi.

⁶ Ezi uaghan, mati amizim zuamira mitarim
girighizi moghin,

nan dughiar ki nguazimin itiba, da iza
zuamira zui.

Ezi nan ikirimirim derazir puvatigha kam-
aghira iti.

Ezi nan nighnizim ghaze, ki ua deraghan
kogham.”

Jop uan osimtizimin God migei

⁷ Egha Jop ua kamaghin migia ghaze,

“O God, ni fo, mati gumazim ghuariam sue
moghin, nan ikirimirim a bar otefe.

Ezi nan damazim ua bizir aghuir na bativamibar
ganan kogham.

⁸ Gumazamiziba datirighin nan gari, me gin ua
nan ganan kogham.

Ni nan ganvira ikiti, ki pura puvatighti, ni ua
nan ganan kogham.

- 9 Gumazim aremegh, Gumazamizir Oveaghuezi-
 ibar Nguibamın mangam,
 mati ghuariam ua overiamın itir puvati, a uan
 danganim ategha ghu.
 Nguibar kamın itir gumazim a ua izeghan
 kogham.
- 10 A ua izi uan dipenimın mangan kogham,
 eghti an adarazi a gın amadagham.
- 11 “Kamaghın amizi, ki bizir kam gıñıghnıghamın
 dughiamın, ki uan akam dukuaghan
 kogham.
 Ki osımtızir bar ekiam aterima nan navir ave-
 riam bar puvıram arai.
 Ki uan duamın aven bar oseme, kam-
 aghın amizi, ki mikımam.
- 12 Manmaghın amizi, ni zurara kalabuziamın mın
 na geghufı?
 Ni ti ghaze, ki ongarımın itir kuruzir asem,
 egh ki bizibagh asıghasıgham.*
- 13 Ki ghaze, ki ti dakuam,
 egh kamaghın ki uan mızazir kam gın
 amadagham.
- 14 Puvati, ki akuir dughiamın, ni atiatir irebar
 kuraba nan akakasi,
 ezi ki aser guar ıgharazıbar gari.
 Arazir kamın, ni na gamızı ki bar ati-
 atıngi.

* **7:12:** Fomıra gumazir maba kuruzir aser ongarımın ikia bizibagh asıghasızımın eghaghanım men iti. Ezi God a isa kalabus gatıgha an gara iti. Egha eghaghanır kamın akar ıgharazır maba da Jop 9:13 ko 26:12-14ın iti.

- 15 Ki kamaghin uabin apangkuvigha ghaze, me
nan firim dafazi ki aremegha deraghai.
Ki iki uan mikarzim, uam osimtizir kaba
ateran aghua.
- 16 Ki bar amira.
Ki ua nguazir kam in ikian aghua.
God, ni osimtizim ua na daningan marki.
Nan dughiam bar otefe,
kamaghin, ni na ateghti ki pura ikiam.
- 17 “E gumazamiziba, e bar bizir tiziba, ni zurara
puviram e ginighnisi?
Tizim bagha ni zurara en garavira iti?
- 18 Tizim bagha ni zurara mizarazibar en araziba
tuisisi?
Egha ni manmaghsua en garavira ikia avugh-
saziba puvati?
- 19 Ki kamaghsua, ni uan guam giragh tong dughiar
otevimin nan ganam marki,
eghti ki tong avughseka.
- 20 Nan arazir kuram ti ni gasighasighizi, ni
osimtizim na daningasavira nighnisi?
Ki mati asavamadir ababanimin min itima, ni
zurara uan afuzibar na ginifi.
Ni gumazir e geghuvim, mati gumazir kalabuzi-
abar suigha, me geghuvim.
Ezi ki ti osimtizir ekiam ni ganidi, o?
- 21 Ni manmaghsua nan arazir kuraba gin aman-
gan aghua?
Kiran oveghangin ki ovegh mozir torimin
irighiv ikiam.
Eghti ni na buriamin dughiamin,

ni nan apighan kogham.”

Bildatin miğirigiar faragha zuim

8

(Sapta 8)

Gumazir kuraba dughiar ruarimin ikian kogham

¹ Ezi Bildat, a Suhan kantrin gumazir mam, a kamaghin miği:

² “Nin miğirigiam a kamaghira iti, egha derazir puvatigha,

mati aminir ekiam ivai.

Ni dazoghin miğirigiar kam ategham?

³ Ni ti ghaze, Godin Gavgaviba Bar Itim guizin uan arazim gigha e gamir akar dikirizibagh nighnizir puvati? Bar puvati.

An arazir aghuiba, zurara kamaghira iti.

⁴ Nin boriba ti arazir kuram Godin damazimin a gamizi,

a men arazir kuramra uam me ikara.

⁵ Eghti ni uabi Godin Gavgaviba Bar Itim ko ikiva, a ko mikimiva uabin apanguvsi an azang.

⁶ Egh ni gumazir aghuir Godin damazimin derazimin otogh bar zueghti, God izi nin akuragham.

A ni damighti ni fomira uan dipenimin ikezi moghin ikiam.

⁷ A bar bizir aviritaba ua ni daningti,

da bizir avirir ni faragha ikezibagh afiragham.

⁸ Ni inazir afeziar fomira ikezibar nighnizir aghuibagh fogh,

egh men fofozim deraghvıram a tuisıgh.

- 9 “E dughiar bar otevimra nguazimın iti,
 mati nedazim aruem a gamizi a tu, ezi ghuar-
 iam aruem apazazıma a zuamıra puvati.
 E boghimra otivigha fofozir muziarım iti.
- 10 Fomıra ikezir gumazamiziba fofozir aghuiba ko
 nıghnızir aghuariba iti.
 Kamaghın, men nıghnızir aghuiba ko fofozir
 aghuiba nın sure damuam.
- 11 “Ighuruniba ko graziba ti dipaba puvatızir
 nguazimın deragha aghui? Bar puvati.
 Da danganir dipaba itibar deravıram aghui.
- 12 Ezi dipam dakezi, ighurunir kaba ko graziba
 deragha aghuir puvati.
 Gumazamiziba tıghar da aghoramin
 dughiamın, da suvıghavıra ikia mısingi.
 Grazir maba grazir kabar mın zuamıra
 midir puvati.
- 13 Gumazamizir akirim ragha God gasaraziba,
 me mati grazir kaba.
 Me ikuvıghamin tuavimın gin zui.
 Me kamaghın nıghnıghan marki, me der-
 aghvıra ikiam.
 Puvati. Me ovengam.
- 14-15 Men nıghnızir gavgavim ghaze, e deravıra
 ikiam.
 Ezi puvati, me bar tuavir aghuim ataki.
 Me mati gumazamizir onganiba boghoborirmın
 dipenimın suiragh an ghuavanangam.
 Eghtı boghoborir dipenim zuamıra dutughti
 me pazavıra iregham.

- 16 Gumamazir kaba fomira mati grazir gavgav-
ibar min azenimin ike.
Me deraviram aghuima men biba azenimin
danganiba bar dar ghue.
- 17 Egha dagiabar suigha bar gavgafi.
- 18 Eghti gumazitam grazir kaba asighti, gumaza-
miziba foghan kogham,
fomira grazir gavgavir mam danganir kamin
ike.
- 19 Guizbangira, gumamazir akirim ragha
God gasiba, me bar akongezir arazimin
dughiam bar otefe.
Egh me arighireghti, igharaz darazi otivigh
men danganim iniam.*
- 20 “Eghti gumazim arazir aghuibar amu, egh
Godin damazimin arazir kuraba puvatighti,
God akirim ragha a gasan kogham.
Gumazir arazir kurabagh amim,
God an akurvaghan kogham.
- 21 Jop ni oragh, God nin arazibar ganti da deraghti,
a ni damighti ni navir aghuim ikiam,
eghti ni dimiva bar akuegham.
- 22 Egh a ni gifongezir puvatizir gumamaziziba
abiraghti, me bar aghumsigham.
Eghti gumamazizir arazir kurabagh amiba,
me uan biziba sara bar ovegham.”

Jop Bildatin migirigiaba ikarvasi

* **8:19:** Hibrun akam, ves 16in tugha ghua ves 19in tu, a deragha migeir puvati. **8:20:** Jop 4:7; 21:30 **8:21:** Jop 5:22; Onger Akaba 126:1-2; 132:16 **8:22:** Jop 18:14; Onger Akaba 132:18

9

(Sapta 9--10)

Jop, God ko akam akirasa

- ¹ Egha Jop kamaghin Bildatin migirigiam ikara:
- ² “Guizbangira, ki fo nin migirigiam, a guizbangira.
Gumazim Godin kotin otoghti,
God manmaghin gumazir kamin
arazimin ganiva a mikim suam, a nan
damazimin derazir gumazim?”
- ³ Gumazitam God ko akabar uaning misoghti,
God 1,000in bizibar an azangsighti, gumazir
kam azangsizir katam bar a ikaraghan
kogham.
- ⁴ God nighnizir aghuim ko fofozim ko gavgavir
ekiam iti.
Kamaghin, tinara a batuegh a gafiragham?
Gumaziba puvati.
- ⁵ Egh an aningagheghamin dughiamin,
a zuamira mighsiabagh isivaghsivazi, da zui,
egha bar moghira dagh asighasisi.
- ⁶ A nguazim gavgavim a daningasa bizibagh
nobaghnobazima,
nguazim puvira ivazvasi.
- ⁷ A pura aruem mikemeghti, a isiraghan kogham.
A mikovezibar angazangariba apazaghti e
dar ganan kogham.
- ⁸ A uabi overiam pin aneti.
Ezi ongarim dipirima, an a gisin arui.
- ⁹ God mikoveziba bar dar ingarizi,

da vaghvagha ziaba iti, mati Guezam ko Iav-
ibam ko sautin amadaghan itir mikovezir
igharaziba.

10 A digavir kuram gamir bizir guar aviribagh ami,
ezi da bar en fofozim gafira.

Ezi digavir kuram gamir arazir an amiba,
e da mengiva avegham.

11 “God nan boroghira izi na gitagh mangiti,
ki an ganighan kogham.

12 A bizir tizim gifonge, a puram a iniam, gumazi-
tam an anogoroghan kogham.
Eghti tina an azangam, Ni tizim gami?

13 God uan aningagharimin suizi puvati.
Rahap uan roroaba ko, a me gamizir arazim
ni an gani.
God apanir kaba dikabirazi, me an apengan
iti.

14 Ki gavgaviba puvati, egh tong Godin akam
ikaraghan kogham.
Egh ki Godin kotin tugh, ki migirigiar man-
atamin a mikimam? Ki akaba puvatigham.

15 Ki gumazir arazir kurabagh amir puvatizim,
egh ki Godin kotiamin aven, migirigiatamin a
ikaraghan kogham.

Godra gumazamiziba tuisizir gumazim, egh a na
isi kot darigham.

Ki fo, ki ua tuaviba puvati, egh ki an azaraghti
a nan apangkuvigham.

16 Egh ki kotin akam akirsi an diaghti a izeghiva,
ti kotiamin, nan akam bareghan kogham.

17 An aminir ekiam ko amozimin na abinasa aning
amadi.

Ezi ki kamaghin nighnisi, ki osimtiziba puvatizi,
a na gasighasighavira iti.

18 “God tong na ataghirazir puvati, ezi ki avughsezir puvati, kamaghin ki mizazim isavira iti.

Ezi bizir a na gamir kaba, da na gamima, ki osiavira iti.

19 An gavgavimın ababanım, nan gavgavım bar a gafıra.

Egh ki kotın akam akırsı nighnıghtı, tinara a inıgh kotın izam?*

20 Ki arazir kuratam gamizir puvati,
egha ki bizitamın osimtızır tam itir puvati,
egh ki kotın mangı nan mıgırıgıaba ikuvıghtı,
God nan akam giraghtı, ki deraghvıra kot damıghan kogham.

21 Guizbangıra, ki bizitam pazava a gamizir puvati.

Egha ki nighnisi, ki pura bizir kinim,
egha uan ikirimirir kam ki bar an aghua.

22 Ki fo, e bar magh ghue, gumazir kuraba ko gumazir aghuiba sara,

God bar e agıvam.

23 Eghtı dughiar kuram gumazamizir aghuibagh asıghasıghtı,

a men osimtızım dıpova an ingıarva akam.

24 God gumazir kuraba ataghızı me nguazır kam gatıvagha an gari.

* **9:19:** Hibrun akar datırıghın itım ghaze, “Tinara na inıgh kot bagh izam?” Ezi gumazır avırıba ghaze, Bar fomıra akar kam, “Tinara a inıgh kot bagh izam?” a itıma, gın gumazır maba Hibrun akamın a giragha an osiri.

Egha jasbar niġnizibagh amima, da on-
ganigha deravira kotiabagh amir puvati.
God ti bizir kabar amuti, da otivan koghti,
tinara dar amuti da otivam?

25 “Nan dughiar ki angamira ikiamiba, da atamra
ghua gefi.

Da puvira ivemara gumazimin ivemarim
gafira.

Kamaghin amizi, ki ua dughiar aghuim bati-
van kogham.

26 Dughiar kaba atamra gefi, mati kurim on-
garimin atamra ivemari,
egha mati isam asizimin suighasa tuigha
zuamira izaghiri.

27-28 Kamaghin deragham, ki uan navimin itir
osimtizim gin amadagh,
bar akongegh deravira ikiam.

Ki kamaghin damuasava amua,
egha osimtizir kam ko mizazir kam uam an-
inghin atiati.

Ki fo, God, ni nan gari, ki nin damazimin gumazir
kuramin min iti,
kamaghin ki atiati.

29 Kamaghin ki tizim su uabi mikim suam, ki gu-
mazir aghuim?

Nan migirigiaba pura biziba, ezi ki bar amira.

30 Egh ki nin damazimin zueghsi, sopin bar
aghuim inigh mangi,
dipar dikiriamin uabi rueghti,

31 ni na isi mozir konir beghneazim itimin na
kunighti,
nan mikarzim bar pughpurigham.

Kamaghin, ki ti pura uabi ruegham.
 Eghti nan korotiaba suam, ki ti bizir bar kurar
 mam,
 egh nan mikarzimın aghuagham.

- 32 “God ti pura gumazir kinitam amuai,
 ga ti kotiabar ghua uan migirigiaba akirai.
 33 Ezi gumazir gan osimtızim baragh a
 tuisighamiba puvati,
 a gan migirigiaba tuisigh gan adarim akiram,
 34 egh Godin mikimti, a ua na misoghan kogh, egh
 puv na damuan kogham,
 egh an atiatim na daningisi, bizir kurabar
 amuan kogham.
 35 Kamaghin damuamin gumazitam ikiti, ki ua
 Godin atiatingan kogham,
 egh a ko uan osimtızim deravira a mikimam.
 Guizbangira, ki kamaghin fo,
 ki bizitamın osimtızitam itir puvati.”†

10

Jop uan ikirimirim bar an aghua

¹ Jop ua kamaghin migei:

- “Ki angamira ikian bar aghua.
 Ki aremeghti deragham.
 Kamaghin ki uan navir averiamın aven itir
 osimtızir ekiar kamın gun mikimvira ikiam.
² Ki kamaghin Godin mikimam, ni pura kotin na
 tuisighan marki.

9:32: Aisaia 45:9; Jeremaia 49:19; Rom 2:20 † **9:35:** Hibrun
 akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Ni nan atariva, nan osimtizimin gurara na mikimasa ki ifonge.

³ “Gumazir ni uabi ingariziba, ni paza me gamir arazim ko arazir kurar ni me gamiba, ni manmaghin nighnisi, da deraz, o?

Egha arazir kurar gumaziba damuasa nighniziba, ni da bagha ifongezir arazim, a deraz o?

⁴ Ni ti e gumaziba bizibar gari moghin, ni dar gari, ni arazir kabanang gami.

⁵ Ezi manmaghin ami, ni en min dughiar otevimra ikegh ovengam o?

Ti puvatigham.

⁶ Ezi ni manmaghsua pamten nan arazir kuraba ko osimtiziba buriasa ingari?

⁷ Ni fo, ki bizitam in osimtizitam itir puvati. Ezi ni mizazim na gasi.

Egha ni fo, gumazitam nin dafarimin ua na inighan kogham.

⁸ “Ni uabi nan inivafizimin ingari, egha datirighin, ni ua na gasighasisi.

⁹ Ni nighnigh, ni gumazim nguazir minemin ingarizi moghin, ni nan ingari.

Ezi datirighin mamaghin ami?

Ni ti na damighti, ki ua nguazir minemeniam gavaghasa?

¹⁰ Ni nan afeziam gamizi, a navim nan amebam ganingizi,

ki an borir mitarimin aven otoghava aghui.

¹¹ Ni aghariba ko agiriba nan inivafizim gatizi, nan mikarzim gavgafi,

ezi ni nan agiriba ko aghariba avasa, tuziba ko
inim nan inivafizim gati.

12 Ni ikirimirir angamira itim na ganiga, bar nan
apangkufi.

Ni na geghuvima, ki angamira ikiavira iti.

13 Ezi ki fo, ni na geghuvir dughiamin,
ni ua pazi na damuamin nighnizim iti.

14 Ni bar deravira nan garavira iti, eghti ki arazir
kuratam damighti,
ni nan arazir kuram gin amadaghan kogham.

15 Ki arazir kuratam damighti,
guizbangira ni pazi na damigham.

Egh ki arazir aghuim damigh, kamaghin
nighnighan kogh suam,
ki gumazir aghuim. Puvati.

Osimtizir na bativiba bar na gasighasighizi,
ki bar aghumsiki.

16 Egh ki bar akuegh suam, ki gumazir aghuim,
eghti ni zuamira nan agiragham,
mati laion asizimin agiragha a misoghezi an
areme.

Egh ni na abinsi, digavir kuram gamir arazir
aviribar amuam.

17 Ni uan aningagharim akakaghsi,
ni osimtizir avirim amangam.

Nin aningagharim ekiva mizazir ekiam na
daningam,
mati midorozir gumazir bizir ekiam na
misoghasa otivaghiravira iti.

18 “God, ni tizim bagha na ataghizi amebam na
bate?

- Kamaghin deraghai, ki uan amebamin
navimin aven aremezi
gumazitam o amizitam nan ganighan koghai.
- 19 Ki amebamin navir averiamin aremezi me
maghira modogha na inigha ghua,
matmatiamin mozimin na afaghai.
Arazir kam, mati ki nguazir kam in otozir pu-
vati.
- 20 Ezi God, ni fo, nan dughiam bar ofefe, kamaghin
ni uam osimtizim na daningan marki.
Ni na ateghti, ki tong navir amirizimin ikegh
ovengam.
- 21 “Egh gin ki nguazir kam ategh mangi nguibar
bar mitarmangizimin ikiam,
egh uamateghan kogham.
- 22 Nguibar kam in itir biziba, da deragha itir pu-
vatigha bar ikufi.
Egha angazangariba bar moghira puvati, ka-
maghin amizi, mitarmemra nguibar kam
avara.”

Sofarin migirigiaba

11

(Sapta 11)

*Jop navim giraghti,
God uam an apangkuvigham*

¹ Ezi Sofar Naman kantrin gumazim, a kam-
aghin Jop migei:

- ²⁻³ “Jop, ni migirigiar bar avirim gami,
Ni ghaze, nin migirigiar kaba ti e damuti,
e suam ni gumazir aghuim.

Ni ti ghaze, nin miġirġiar onganir kaba e damuti,
e akabar kumigham.

Ni niġhnizir aghuir aviriba paza dav keme.
Gumazir ni damuti, ni ti uan akar kabar
aghumsizim iniamin tam itir puvati.

Ki uan akam dukuaghan kogham.

Ki ti nin miġirġiaba ikaragham.

⁴ Ni ghaze, miġirġiar ni amizir kaba, da bar
miġirġiar aghuiba.

Egha ni uaghan arazir kuratam gamizir pu-
vatigha, Godin damazimin dera.

⁵ Ki kamaghsua bar ifonge,

God uabi nin miġirġiar kaba ikarvaghti der-
agham.

⁶ Egh a niġhnizir aghuim ko fofozir aghuimin
mingarimin gun ni mikimasa, ki ifonge.

Bizir aviriba mogomemin iti, kamaghin gu-
mazamiziba deragh dagh foghan kogham.*

Jop, ni kamaghin foghasa ki ifonge, God dughorir
amirazim nin ikiava,

arazir kurabar osimtiziba ko magh ghuezir
osimtizir ekiam ni ganingizir puvati.

⁷ “Godin Gavgaviba Bar Itimin fofozir aghuiba ko
niġhnizir aghuiba,

ni ti bar dagh fogha iti? Puvati.

Egha ni ti an fofozimin mitaghniabar abaragha iti?

Bar puvati.

⁸⁻⁹ Godin fofozimin ababanim, Godin Nguibamin
min bar pin iti.

* **11:6:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- Egha Gumamazir Oveaghuezibar Nguibam
gafiragha bar v̄in mar iraghu.
- God̄in fofozim bar ruaragha, nguazir kam̄in dan-
ganir m̄ikebaba bar dagh afira.
- Egha bar ekevegħa ongarim̄in m̄itaghniaba
bar dagh afira.
- N̄i manmagħira God̄in n̄ighn̄izim ko fofozim
ḡifogham? Ti puvatigham.
- 10 God̄ izi n̄i inigh kot̄in manḡiva n̄i isi kalabus
datighti,
tinara a m̄ikim̄ suam, markiam?
- 11 God̄ ifavarir arazibagh amir gumamazibagh
fo.
A men ganti, me arazir kurabar amuti, a me
tuisigham.
- 12 N̄i ganti, donkin amebam gumazir boritam
bateghan kogham.
Kamagħira n̄i ganti gumazir n̄ighn̄izir aghuim
puvatizim,
manmagħin fofozir aghuim ko n̄ighn̄izir
aghuim iniam?†
Bar puvatigham.
- 13 “Jop, n̄i navim giragh uan agharimning fegh
God̄ ko m̄ikim̄iva an azangsigħti,
a n̄in apangkuvigh n̄in akuragham.
- 14 N̄i arazir kuratam damigh, egh ak̄irim ragħ uan
arazir kuram gasaragh.
Egh arazir kuram ategħti, a ua izi n̄in purir-
penim̄in aven n̄i ko ikian marki.

† 11:12: Hibrun akam, vezin kam deragħa a miġeir puvati.

15 Ni kamaghin damigh uam osimtiziba puvatigh bar akuegham.

Egh ni gavgavigh bizitamın atiatingan kogham.

16 Egh ni uan osimtızim ko mızazim gin amadagham.

Egh ni uam aning ginighnighan kogham, mati aperiam ivemara ghua fanem giraghuzi, gumazamiziba a bakinighniki.

17 Nin ikirimirim igiamın otogham.

Egh bar deragham, mati aruem pazaghar torimın ikia deraghavira siragha gari.

Ezi osimtızir ni batozir kaba mati dimagarimın mitarmer ekiam, da ua nin ikian kogham, mati aruer igiamın mizarazim.

18-19 Egh ni fogham, God bar deraghvira ni geghuvam.

Eghti nin ikirimirim amiraghirighti, ni gavgavigh ikiam.

Ni bizitamın atiatingan kogham,

kamaghin amizi, ni dakuamin dughiam, ni bar deravira dakuam.

Gumazir aviriba uarir akurvaghsi izi nin azangsigham.

20 Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me akurvazim bagh gan ikivira ikiam.

Eghti puvatigham.

Me Godin aningagharim gitaviraghsi tuavir aviriba buriam.

Eghti bar puvatigham, me damuva avegham, ovevemra me bativsi me a mızuam ikiam.”

Jop, Sofarin migirigiaba ikarvasi

12

(Sapta 12--14)

Jop uan namakabar miğiriğiabar aghua

¹ Jop kamaghın Sofarın akaba ikarvasi:

² “Bar guizbangıra, ia 3plan namakar kaba, ia niğhnizir aghuim ko fofozir aghuim iti.

Egh ia ti aremegh niğhnizir aghuim ko fofozir aghuim sara,

inigh mangı bar gıvagham.

³ Ti puvatıgham. Kırara, ki uaghan fofozim iti.

Ian fofozim nan fofozim gafrazir puvatı.

Ia miğeir biziba,

gumazamiziba ti bar dagh fogha gıfa.

⁴ “Ezi datırıghın ia nan namakaba, ia na dıpofi.

Kı arazir aghuibagh amua, Godın damazımın arazir kuratam gamizir puvatı.

Egha ki fomıra ia ko miğeir miğiriğiaba, a da barasi.

Ezi ia datırıghın iza na dıpova nan ingaravati.

⁵ Gumazamizir deravıra ikia osımtıziba me bativir puvatıziba,

me gumazamizir onganarazibagh amua osımtıziba itibar ingaravati.

Me mati gumazamiziba tuavımın gumazir mamın garima, a irasava amima,

me bar a munamadazı, a degiaghiri.

⁶ Ezi okımakıar gumazamiziba ko Godın akaba batozir gumazamiziba,

men ikırımirim a dera.

Me uan fofozim ko gavgavımın garima,

bizir kamning me bagha iķirimirir aghuim
gamima, an otifi,
ezi bizir kam mati men asemın mın oto.*

7-8 “İa mangi asıziba ko kuaraziba ko osiribar
azaraghti,
me ian sure damu.

İa ifueghıva, uaghan mangi nguazir kamın
azaraghti,
a Godın Arazibar gun ian sure damu.

9 İkiavıra İtir God ingarizir bizir kaba bar, da an
amir bizibagh fo.

10 Gumamazibar iķirimirim ko bizir a ingarizir
igharaziba sara,
da bar an dafarımın iti.

11 “En akatoriba dagheba apa dar isıngtızim
barasi, daghem isıngiz, o a ikufi.

Kamaghıra en kuariba, miĝiriĝıaba barazima,
e bar deravıra da tuisisi.

12 Guizbangıra, gumamazizir ghuriba niĝnizir
aghuiba ko fofoziba iti.

13 Ezi Godın niĝnizir aghuim ko fofozim, gumaza-
mizir ghuribar fofozim bar a gafıra.
Egha uaghan gavgavir ekiam iti.

14 “God bizitam gasıghasighti, gumazitam uam an
ingarighan kogham.

God gumazitam kalabus datighti, gumazitam
ua a inıghan kogham.

15 Egh God amozımın anogoreghti, aruer ekiam
otoghti, nguazim bar misigh gavgavigham.

* 12:6: Hibrun akam, vezin kam deragha a miĝeir puvati.

Egh an amozir avırım amangti faneba bar
 aperiar ekiaba otivti,
 dipam nguazimin danganir aviriba avaragh
 dagh asighasigham.

16 God gavgavir ekiam iti.

A bizir guar aviribar amuamin fofozir avırım
 iti.

Gumamazir akar ifavaribav geiba ko gumaza-
 mizir akar ifavaribar gin zuiba,
 me bar moghira Godin agharimin iti.

17 Gumazir nighnizir aghuiba atrivibagh anidiba,
 God men nighnizir aghuariba batozima,
 me onanigha bibiabaram arui.

Egha a uaghan jashbagh amima,
 me onani.

18 God atrivibar ingangaribar me agefi,

ezi me ua atrivir korotiaba azuir puvati.

Me pura ingangarir gumazir kinibar min
 inir kiniba iti.

19 A ofa gamir gumazibagh amima, me onanigha
 bibiabaram arui.

Egha a gumazir ekiaba abiri.

20 Nighnizir aghuiba isa gumazir dapanibagh
 anidiba, God men akatoribar kumi.

Egha gumamazir ghuribar nighnizir
 aghuim ko fofozim batosi.

21 A gumazir dapaniba abira paza me gami,

egha gumazir gavgavibar gavgaviba agefi.

22 A bizir mogomebagh amima,

da azenibagh iri.

Egha an angazangarim gamima,

a bar mitarmangizir danganibar otivima,
 danganir kaba bar angazangari.

- 23 A kantribagh amima, da gavgava ziaba iti.
Egha a gin uam adagh asighasisi.
A kantribagh amima, da otiva bar gavgafi,
egha gin a dar gumazamiziba inigha ghua
kantrin igharazibar me kalabus garisi.
- 24 A kantribar gumazir dapanibar nighnizir
aghuiba batoghezi,
me onanigha puram arui,
mati me danganir biziba puvatizimin puram
arui.
- 25 Me mati gumazim danganir mitarmemin ikia
tuavim buria pura suighsuisi.
Egha a me gamima, me dipar onaniba apir
gumazamizibar min purama aghuavtifi.”

13

- 1 “Guizbangira, ia migeir bizir kaba, ki fomira da
baregha dar ganigha gifa.
Ki bizir kabagh fogha gifa.
- 2 Bizir ia foziba ki uaghan dagh fo.
Ian fofozim, nan fofozim gafirazir puvati.
- 3 Kamaghin, ki ia ko mikiman bar amira.
Ki Godin Gavgaviba Bar Itim ko mikimasa.
Ki uan osintizir kam akirsi a ko ga
migrigiabar uaning misoghasa,
kamaghin ki ifonge.
- 4 Ezi iarara, migrigiar ifavarir aviribagh ami.
Ia mati dokta gumazimin arimariam akiran
fofozim puvati.
- 5 Kamaghin amizi, ia ua mikiman marki.
Ia ti akabar kumigh nimira ikiti,

gumazamiziba suam, ia nighnizir
aghuim ko fofozir aghuim iti.

- 6 “Egh ia deravira kuarim atigh
nan migirigiaba baraghasa ki ifonge.
7 Ia akam ara migirigiar ifavaribagh ami,
egha ia ti kamaghin nighnisi, migirigiar kaba
Godin akuragham?
8 Ki kamaghin gari, ian nighniziba ti Godin
akuragh na abinasa.
9 God ia tuisigh deravira ian araziba ko
nighnizibar ganti ia deravira ikiam, o
puvati?
Ia ti gumazamizibagh ifari moghin God gi-
faram o? Bar puvatigham.
10 Ki fo, ia pura Godin akurvagh na abinsi navir
averiamin na ginighnighti,
God ian ataram.
11 Eghti ia an gavgavir bar ekiamin gan bar ati-
atigh akongam.
12 Aghuzir akar fomira ikeziba ia dav keme, da
pura biziba, mati averenim.
Ia kotin aven migeir akaba,
da gavgaviba puvati, mati begheazim.”

*Jop kamaghin atiatir puvati, God a misueghti an
aremegham, kamaghin Jop mikiman atiatir puvati*

13 Jop ua kamaghin migia ghaze:

- “Ia akabar kumighti ki uabira mikimam.
Bizir manam na bativsi, a mar na batif.
Ki uan akam dukuaghan kogham.
14 Ki atiatir puvati, ki Godin mikimasaviram amua
iti.

Egh ki aremeghsi, a dera, pura bizim, ki aremegham.

15 A dera, God na misueghti ki aremeghasa ifonge, eghti ki a mizuamiva nighnizir gavgavim an iki mamaghira ikiam.

A nan ganti, ki an damazimin an gun mikim suam, ki arazir kurabagh amir puvati.*

16 Gumazir arazir kurabagh amitam Godin guamin izan kogham.

Ki a mikimsi atiatingan koghti, a tuavir kamin na gifogh suam,

ki gumazir arazir kuratam gamizir puvatizim.

Egh a nan apangkuvigh nan akurvaghti ki deravira ikiam.

17 Datirighin ia deravira kuaribar arigh na baragh. Eghti ki uan nighnizimin aven itir bizim an gun mikimasa.

18 Godin mikimamin migirigiaba, ki dagh fozi da iti, ezi ki fo, Godin damazimin ki osimtiziba puvati.

19 Tinara na ko ga migirigiabar uaning misoghiva, na mikim suam, ki arazir kuram gami?

Tav ikiti, ki akam dukuagh, egh nimira iki aremegham.

20 “O God, bizir pumuningra ni aningin na damuasa, ki nin azangsi.

* **13:15:** Gumazir maba ghaze, E vezin kam kamaghin a giragham, “Egh a faragh na misueghti ki aremeghsi, ki bighivira an damazimin a mikim suam, ki arazir kuratam gamizir puvati, egha ki a mizuai, eghti a nan apangkuvigham.”

- Ni nan azangsizir kamning gifueghti, ki nin
atiating egh nin mongan kogham.
- 21 Nan azangsizimning kamakin.
Ki kamaghin ifonge, ni uam osimtizim na
darighan marki.
Egh atiatim na ganidir bizir kurabar amuan
marki.
- 22 Ni kamaghin damigh, egh nan diagh na mikimti,
ki nin migirigibaba ikarvaghham.
O puvatighi, ki faragh ni mikimti, ni nan
migirigiam ikaragh.
- 23 Ki arazir kurar manaba ko osimtizir manabagh
ami?
Ni bighivira na mikimasa ki ifonge.
- 24 Tizimsua, ni akirim ragha na gasara?
Ni tizim bagha nan apanimin min na gami?
- 25 Ki mati raizin misevir kinim ko grazir midiarir
muziarir mam, aminim a givav amadi.
Kamaghin, ni tizimsua atiatim na ganiga nan
agintisi?
- 26 Ki igiamra ikiava amizir arazir kuraba, ni ti
dagh nighnighavira iti,
egha ni arazir kurar kaba ikarvagha osimtizir
ekiam na garisi.
- 27 Ni senin nan suemning ikezi, ki daruan ibura.
Ki daruti ni nan gin danganiba bar dar mangi,
egh nan dagarir nozimning deravira an-
ingin ganam.†
- 28 E gumazamiziba mati temem, apiziba anemezi
a mazigha gifa,

† 13:27: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

egha mati korotiam barareba anepa toriba a gariki.”

14

- ¹ “E gumazamiziba dughiar otevimra nguazir kamın iti,
egha amebam e batezir dughiamra,
osimtıziba e bativavıra ikia,
iza e aremezir dughiamın tu.
- ² E mati, akimarim mizarazimın otogha,
guaratızimın misingi.
Egha uaghan e mati nedaziba, ghuariam
aruem apazazi da zuamıra puvarisi.
- ³ Kamaghın, ni manmaghsua en araziba tuisisi?
God, ki pura bizim, ezi manmaghsua ni na isa
kot gati?
- ⁴ E gumazamiziba nın damazimın bar mize.
Eghti tina e damighti e nın damazimın
zuegham?
Bar puvati.
- ⁵ Ni en ikirimirimın ababanım atıgha gifa,
eghti e manmaghın dughiaba ko azenibar
nguazir kamın ikiam?
Gumazitam uan ikirimirim bagh ua dughi-
atam gisivaghan kogham.
- ⁶ Kamaghın, ni datırighın na ateghti, dughiar ki
itimın, ki avughsi navım deragham,
mati ingangarır gumazım an ingangarım
guaratızimın gıvazi an navım dera.
- ⁷ “Ki fo, gumazitam temem okeghti,
a ua ghuzım anangamın tuavım iti.

- 8 Tememın povim mising magiriti an biba kurigham,
 9 eghti nguazim dipam ikiti, ghuzir igiam temer dakar me okezimın otogham.
 Egh an aghung aguaba asi mati temer igiam.
- 10 Ezi e gumazamiziba kamaghın puvati,
 e ovengezir dughiam e bar givagham,
 eghti igharaz darazi uam en ganan kogham.
- 11 Dipar akareba ko dipar ekiaba dughiar mabar bar dakegham.
- 12 Kamaghıra gumazamiziba ovea ua dikavir puvati,
 egh mangi overiam givamin dughiamın,
 me kamaghıra ikiti bizitam me gaghuraghan kogham.
- 13-14 “Gumazamizir oveaghueziba, me ti ua ikirimirir igiam iniam?
 O God, kamaghın deragham, ni Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin na modogh mangi, nin aningagharim bar amiraghamin dughiamın tugh.
- Egh ni ua dughiatam, na ginighnighsi a ginabagh.
 Eghti ki pura ni mizuam iki mangiti, dughiar ni na ataghıraghasa misevezim otogham.
- 15 Egh dughiar kamın, ni uabıra uan ingangarim ginighnigham, kar kirara ni nan ingari.
 Egh ki ua nin boroghın ikisi ni bar ifuegham.
 Kamaghın amizi, ni nan diaghti,
 ki nin akam ikaragham.
- 16 Eghti dughıabar zurara, ni nan daroriba bar deravıra dagh eghuvam.

- Egh nan arazir kurabagh niḡniḡhan marki.
- 17 Nan arazir kurar ki amiziba, ni bar da ḡin amadagh ua dagh niḡniḡhan marki, mati me biziba miṭarim gaghuigha, an akam ikegha dagh niḡniḡzir puvati.
- 18-19 “Ezi bizir kaba ti otivan kogham. Ki biziba bar dar gari da ikufi. Miḡhsiar gavgaviba dipiraghira pura nguazir kinimin oto. Dagiär ekiaba sivaghsivagha uan danganir ikeziba ataghirasi. Dipamin gavgavim dagiär ekiabagh ami da ghua sufi, egha nguazim ḡikua anetera igharagha zui. Ezi kamaghira, ni gari e gumazamiziba ghaze, e deravira ikiam, ezi ni en niḡniḡzir gavgavir kaba aḡivasa arazir guar aviribagh ami.
- 20 Ni uan gavgavimin me abiri me ariaghiri. Egha me ariaghirir dughiam, men guaba igharagha gari, ezi ni me amadima me Oveaghuezibar Nguibamin zui.
- 21 Eghti ḡin gumazamiziba ziar ekiam men otaribar aningam o, me men ziaba abin aghumsizim me daningam, eghti gumazir ovengeziba bizir kamin ganan kogh, egh uaghan a ḡifoghan koghan.
- 22 Me mati gumazir uan inivafizimra mizazim barazim, egha osimtizir a bativiziba bagha azi.”

Elifasin miḡirigiar namba 2

15

(Sapta 15)

Gumazir kuraba ivezir kuram iniam

¹ Jop mikemegha givazi, Temanin nguibar ekiamin gumazim Elifas kamaghin a ikaragha ghaze:

² “Jop, ki ghaze, ni gumazir nighnizir aghuim ko fofozim itim.

Manmaghin amizi nin migirigiaba mati aminim, ezi ni puram akam arai?

³ Ni e adogha ghuavira iti,

ezi nin migirigiaba deragha gumazitamin akurvazir pu.

Puvati.

⁴ Migirigiar kamaghin amiba, gumazamizibagh amima,

me Godin atiatiaava an apengan itir puvati, egha uam an damazimin ikia a ginighnizir puvati.

⁵ Ni arazir kuram gami, ezi bizir kam ni gamima ni migirigiar kabagh ami,

eghti da ni amizir arazir kuraba avegh da mongegham.

Nin apezeperir migirigiaba bar dera,

egha mati ifavaribagh amir gumazamiziba.

⁶ Ni tuisighamin arazim, a nan ingangarim puvati.

Nin akatorimra ni tuisigh pazi ni damuti, ni fogh suam, ni arazir kuram gamigha gifa.

⁷ “Ezi manmaghin ami?”

- Tav ti n̄n faragha nguazir kam̄n otozir puvati?
 N̄n amebam n̄i batezir dughiam̄n,
 God ti tighar miḡhsiabar ingaram?
 Bar puvati.
- ⁸ Jop, God uan Nguibam̄n enselba akuvagha me
 ko miḡiriḡiabagh ami, ezi n̄i dughiar kam̄n
 uaghan ikia oraghiz, o?
 N̄i ti uabira nguazim̄n itir gumazamizibar
 tongin, niḡhnizir aghuim ko fofozim iti?
 Bar puvati.
- ⁹ N̄n fofozim en fofozim gafirazir puvati.
 Bizir tizim n̄i a ḡifo, e uaghan a ḡifo.
- ¹⁰ Gumazir ghurir ghurapaniba e ko iti.
 Ezi men azeniba n̄n afeziam̄n azeniba bar
 dagh afira.
- ¹¹ “Jop, God n̄n miḡazim am̄irvaghastav ami, eghti
 n̄n navim am̄iragh nim̄ira ikiam.
 Ezi e n̄n asughasugha n̄i miḡiava, egha
 miḡiriḡiar aghuiba n̄i gan̄ngi.
 Egha n̄i ti ghaze, bizir God damuamim,
 a pura bizim, egha n̄i aghua?”
- ¹²⁻¹³ N̄i diḡavir kuram gamigha navir averiam̄n
 aven Godin atara damazimning
 atiagh̄irigha gari,
 egha miḡiriḡiar kurar avirim̄n a gami.
 Tizim n̄n niḡhnizim gasiḡhasiki,
 ezi n̄i arazir kam gami?”
- ¹⁴ “Gumazamiziba Godin damazim̄n zuezir puvati.

Gumazir amebam otezir tam, arazir
aghuibaram amir puvati.

15 E gumazamiziba, enselba e gafira, ezi God men
arazibar gari, da derazir puvati.

Overiamin itir biziba da an damazimin
uaghan zuezir puvati.

16 Ezi e nguazir kamın itir gumazamiziba, e tong
bar derazir puvati.

En araziba bar ikuvigha mughuasi.

E arazir kuram damuasa bar ifonge,
mati gumazim kuarim an pirima, a dipam
bagha areme.

17 “Jop, ni deravira kuarim atigh nan migirigiaba
baragh.

Bizir ki ganigha fofozim iniziba, ki dar nin
sure damuasava ami.

18 Ki nighnizir aghuim ko fofozir aghuim itir gu-
mazamiziba da fofozir kam ini.

Me uari uan afeziaba da fofozir kam ini.

Ezi dughiar me nan sure gamizim,
me migirigiatam modozir puvati.

Me bar dar gun na mikeme.

19 Gumazamizir kaba uan nguazimra iti.

Ezi nguibar igharazibar gumazitam iza me ko
ikia,

egha men nighnizibagh asighasighizir
puvati.

20 “Nan migirigiam kamakin:

Gumazamizir kuraba me kamaghira mizazim
ini mangi ovegham.

21 Me niginiba barazir dughiabar, me bar puviram
atiati.

- Me ghaze, bizir kurar me gasighasighamim izi.
 Egh me suam, osimtiziba puvati, dughiar kamın apaniba izi,
 men bizibagh asighasigh men biziba okımam.
- 22 Me fo, bizir kuraba otiv bar me avam, mati mitarmem nguazim avara.
 Men nighnizim ghaze, me osimtizir kam gitaghan kogham.
- Egha me fo, apaniba midorozir sabamın me misoghti,
 me arımighiram.
- 23 Me dagheba buriagh arui, ezi dagheba itir puvati.
 Ezi me fo, dughiar ovezimın, dughiar bar kuram me bativam,
 mati mitarmem nguazir kam avara.
- 24 Men nighniziba derazir puvati, me pazavıra nighnigha bar atiatingi.
 Bizir kam me abıragha, men nighnizibagh asighasisi,
 mati atrivim uan apanibagh asighasisi.
- 25 “Me ifaghata ghaze, me Godın Gavgavıba Bar Itim bar a gafira,
 egha an akaba batogha an gavgavim iriaghıriasi.
- Kamaghın amizi, dughiar kurar kam,
 gumazamizir kurar kaba bativam.
- 26 Mati me midorozir korotiam arugha, midorozir oramın suiragha
 Godın misoghasavıra zui.
- 27 Me datırighın deravıra ikiava mikarzıba bui,

egha bizir aghuir aviriba iti.

28 Ezi nguibar ekar me datirighin itiba ikuvigham,
eghti men dipeniba dipirighiregh ikuvighti,
me dar ikivira ikiam.

29 Eghti men dagiaba ko biziba bar gevegham.
Egh gumazitam ua men ganighan kogham.

30 Me mitarmer osimtizer ekar kam gitaghan
kogham.

Mitarmem nguazim avarazi moghin me
avaragham.

Godin aningagharim me gasighasigham,
mati avim tememin isima, aminim an da-
fariba ko bizibagh iva tintinibar zui.

31 Me ifavarir arazimin suiraghavira ikia ghaze,
bizir kam ivezir aghuim me daningam.

Ezi puvati.

Me bizir aghuitam inighan kogham.

Men ifavarir arazimra, mati men ivezir kurar
me iniamim.

32 Egh me azenir aviribar ikeghan kogh ovengam,
mati temer igiam, gumaziba an oke.

33 Gumazamizir kaba ingangarir aviribagh ami,
ezi da deraghaviram otivir puvati.

Da mati wainin ikarizim wainin oviziba bati,
egha da tighar aniamin dughiam, da pu-
ram asiaghiri.

Me mati olivin temem akimarir avirim a batifi,
egha bar suaghirezi, olivin oviziba tememin
puvati.

34 Gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itir pu-
vatiziba, men adarazi pura ikiam.

Me boriba puvatigham.

Eghti gumaziba gumazamizibar azangsihti, me mong apezepirir dagiaba me givezegh me gakaghonti, me me bagh arazir kuram damigh, egh dagiar kaba inigh uari bagh dipenibar ingaram.

Eghti dipenir kaba, da bar moghira isigham.

³⁵ Ifavaribagh amir arazir guar aviribar nighnizim, men navir averiabar otifi, mati borim amebamin navir averiamin otifi. Arazir kuram damuamin nighnizim men naviba ko nighnizibagh izifa, ezi me ifavarir avirim gami.”

Jop Elifasin akam ikara

16

(Sapta 16--17)

Jop ghaze, God pazava a gami, ezi a uabin akurvaghasa Godin azangsi

¹ Jop kamaghin Elifasin migirigiam ikara:

² “Ki zurara migirigiar kaba baragha ghua, ua da baraghan amira.

Ia tong bar nan akurvazir puvati.

³ Ia ghaze, Jop, ni akam ara ghuavira iti.

Ni dazoghin nimira ikiam?

Ni nighnizir manam ikia, egha nimira itir puvatigha en migirigiaba baraghan aghua?

Ni en migirigiaba ikarvaghavira iti.

⁴ Ezi ki kamaghin ia mikimasa, ia nan danganim inigh, ki paza iti moghin ikiti,

ki ia deragha iti moghin ikiti,

arazir ia datirighin na gamir kamra ia damuam.
 Ki uan apangkuvim ian akakaghshi puviram akam arangam.

Egh ki ia bativizir bizir kurar kabar digavir kuram damigh dapanim rongam.

⁵ Nan akatorimin ki migirigiar gavgavir bar aviribar ia damuti, ian mizaziba amiragh magiram.

⁶ Egha ki uabi kamaghin nighnisi, ki mikimam, o ki akatorim dukuagham,
 a pura bizim, arazir kam nan akuragh nan mizazim a givaghan kogham.

⁷⁻⁸ “Bar guizbangira, God bar nan gavgaviba agifa.
 A na gamizi, ki bar agharim guragha gavgaviba nan puvati.

Kamaghin nan namakaba nan gara bar atiatigha ghaze,

ki ti arazir kuram gamizi, God nan arazir kuram ikarvagha mizazim na gasi.*

⁹ God bar nan aghuagha nan apanim gami.

A bar nan aningaghegha ataribagh ivia, na gasighasisi.

¹⁰ “Gumamaziba tuivigha na okarigha, arazir kurabar na gami.

* **16:7-8:** Gumazir maba ghaze, E vezin kam kamaghin a giragham, “Bar guizbangira, God, ni bar nan gavgaviba gifa. Egha ni nan adarasi, me gasighasighizi me ariaghiregha gifa. Ni na gamima, ki agharim guragha egha nan mikarzim bar amira. Ezi gumaziba nan gara ghaze, Ki arazir kuram gami, egha ni nan arazir kurabagh ikarvagha bar puv na gami.”

Me na dipova nan ingaravaka egha nan koviam apese.

11 Gumazir akirim ragha God gasava arazir kurar aviribagh amiba,
God na isa men agharim gati.

12 Fomira ki deraghvira ike, ezi God otogha nan firimin suiragha bar na misaraghariki,
egha puv na gamizi, ki bar ikufi.

A na gamizi,
ki an baribar asavamangamin ababanir mamın min oto.

13 Ezi an midorozir gumaziba na gasavamadi.
Egha a nan navim atuzi, nan muriam suiaghırigha nguazim giri.
God tong nan apangkuvir pu. Bar puvati.

14 A nan tuavim apırigha puvira na misosi,
mati midorozir gumazir gavgavim apanibar nguibar ekiam iniasa pamtem misosi.

15 Fomira, ki ziar ekiam iti, ezi datırighın, ki onganarazibagh amua bar aghumsiki.
Egha uan korotiaba suegha azir korotiam aru.

16 Ki aziavira itima nan damazimning begha nan mitarmangi.
Ezi nan guam bar agheveggha igharagha gari.

17 Ki arazir kuraba puvati, ezi osımtızir kaba pura na batifi.

Ki igharaz darazi paza me gamir puvati.
Egha ki God ko mıgeir arazim ko nan daroriba,
da bar Godın damazimın dera.

18 “O nguazim, ni oragh.

- Ki aremeghti nan ghuzim ireghti, ni ghuzir kam avan bar marki.
 Ni ghuzim ateghti, a puram azenimra iki, egh osimtizir kam akirsi Godin dimam.
- 19 Ki fo, na bagha garir gumazir mam Godin Nguibamin iti.
 A fo, ki osimtizitam gamizir puvati.
 A nan akurvagh,
 kotin aven gavgavim nan migirigiabar aningam.
- 20 Nan namakaba na gifongezir puvatigha, pazavira na dipofi.
 Ezi ki Godin damazimin aziavira iti.†
- 21 Ki kamaghsua, gumazim uan namakamin akuragha gumazir igharazim ko akam akiri moghin,
 akurvazir gumazitam nan akuragh na bagh God ko mikimiva, a ko akam akiram.
- 22 Guizbangira, ki dughiar otevimin angamira ikiam,
 ti azenir vamira, o azenir pumuningin,
 ki ovevem in tuavimin mangi ua izan kogham.”

17

- 1 “Nan ikirimirim ikuvigha gifa, ezi dughiar ki ovengamim, a bar roghira ize.
 Ezi matmatiamra na mizua iti.
- 2 Gumamaziziba na okarigha tuivighav ikia dibovibar na migei,

16:19: Jop 19:25 † 16:20: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

ezi ki men gari, me arazir kurar kamın na gami.

³ “O God, ni uabira nan akuragh nan kalabuziam givezeghti ki firighirigham.

Gumazir kamaghın nan akurvaghamin tam itir puvati.

⁴ Ni nighnizir aghuim nan namakaba dama da batoke,

ezi me na abinasavira nighnisi.

Kamaghın, me nan akuraghan kogham.

Kamaghın amizi, ni me damighti, me deragh otivighan kogh na gafighan marki.

⁵ O God, ni fomira itir aghuzir akam ginighnigh, ‘Gumazitam dagiaba o biziba inisi, uan namakam puram a isi kot datigh, egh a uan boriba ko, uan arazir kuram bagh ivezir kuram iniam.’

⁶ “Datirighın gumazamiziba Godın garima, an osımtızir ekiam na ganıngizi, me nan guam gipari.

Danganiba bar me na dipova kamaghın mıgei, ‘İa gan, Jop arazir bar kuram gamigha osımtızir ekıar kam ini.’

⁷ Ki bar osemegha puvıram azi, bizir kam na gamima nan damazimning bezi, ki deravıra gari puvati. Egha ki bar agharım gura.

⁸ Gumazir aghuir osımtıziba puvatıziba, me gari, bizir kaba na bativıma, me bar dıgavır kuram gami.

Egha me gumazir kurabar gari, me deravıra iti,

ezi bizir kam bangin men naviba bar ikufi.

⁹ Ezi gumazamizir aghuiba uan arazir aghuibar suiragh mamaghira ikiam.

Me arazir aghuibara damuam, mati men da-fariba bar zuegha, gavgavigha mamaghira iti.*

¹⁰ “Aria, ia ua mikim.

Ki ian migirigiba baragha fo,
ian tav nighnizir aghuaritam ko fofozim itir puvati.

¹¹ Ki angamira itir dughiam givasava ami.

Bizir ki damuasa bar ifongeziba,
ki datirighin dar amuan kogham.

¹² Ki mitarmemin ikiavira itima, nan namakaba ghaze,

‘Puvati, ni angazangarimin iti.’

Me ghaze, ‘Ni osiman marki. Aminim tiasava ami.’

Ezi ki gari mitarmer ekiam ikiavira iti.

¹³ Ki Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibam baghavira mizua iti,

eghti a nan dipenimin min ikiam.

Egh ki nguibar kamın dakuti mitarmem na avaragham.

¹⁴ Ki matmatiam ginighnigh kamaghin a diponam,
‘Nan afeziam.’

Apizir nan mikarzim apiba, ki kamaghin dar ponam,

‘Nan amizim,’ ko ‘Nan amebam.’

¹⁵ Ki suam, gin osimtizir kaba givaghti ki deravira ikiam,

guizbangira, ki ti puram mizuam ikiam.

* **17:9:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Tinara na mikim suam, ki ua deragh ikiam?
Ti puvatigham.

- 16 Ki aremegh Gumamazizir Oveaghuezibar
Nguibamin magirigh,
egh ki ti ua deragh ikiamin tuavitam ikiam o?
Ti puvati.”

Bildatin migirigiar namba 2

18

(Sapta 18)

*God gumazir kuraba
ivezir kuram me ganidi*

¹ Ezi Suhan kantrin gumazim Bildat kamaghin
Jopin migirigiam ikarvasi:

² “Jop, ni dazoghin uan akam dukuagham?
Ni deravira uan migirigiaba tuisighti, e ni ko
mikimam.

³ Ni manmaghsua kamaghin nighnisi,
e bulmakaubar min ikia fofoziba puvati?

⁴ Nin aningagharim nirara ni gasighasisi.
A bar bizibar ingarigha dar danganibara da
ariki, egh da batueghan kogham.

A dagiar ekiabagh isivaghsivaghti, da mangiti
nguazir kinim ikian kogham.
Bar puvati.

⁵ Gumamazizir arazir kurabagh amiba, God me
gasighasisi.

A gumamazizir kaba agefi, mati gumazim
lam amunge.

⁶ Eghti gumamaziziba ua lamın angazangarimin
ganti,

a ua arazir kurabagh amibar dipenibar ikian kogham.

⁷ Gumamazizir kaba deravira itir dughiamin me pamten arui,
ezi osimtizim me batozi, me dapaniba avigha nimiram arui.

Me paza igharaz darazir amuasa nighnizir aviriba iti,
ezi men nighniziba ghua meraram asighasisi.

⁸ Me mati asiziba aruima iver ekiam dar suisi,
egha mati asiziba, gumaziba da bagha okorezir mozibar ghuaghiri.

⁹ Me mati asiziba azuazimin aven zui,

¹⁰ egha me mati asiziba benibar dui,
benir gumaziba asizibar suighasa arighiziba.

¹¹ Bizir atiatir ekiam me ganidiba,
da danganir me aruibar otiva men agintisi.

¹² “Arazir kurabagh amir gumamaziziba,
me datirighin dagheba otevegha mitiriamra iti.

Ezi dughiar bar kuram otogha
me gasighasighasava ami.

¹³ Gumamazizir kurar kaba, arimariar bar kuratam men mikarzibar otiv,
men soroghafariba ko bizibagh asighasigh me damuti me ovengam.

¹⁴ Me ghaze, men dipeniba ti men ikirimirim damuti, a bar deragham.
Ezi puvati, me puviram atiating ovengam.

¹⁵ Me oveghti, gin men ikizimin aven tav ua iki,
men dipenimin ikian kogham.

- Eghti ikizir igharazimin gumamaziziba izi, men
 dipenimin aven itir mughuriar kuram
 agivsi,
 pauran me salfan dagiamin ingarizim
 fufugham.
 Egh gin me uari dipenir kamın ikiam.
- 16 Gumamazizir arazir kurabagh amiba bar
 givagham,
 mati temem, an biba ko an aguaba misingizi a
 bar misingi.
- 17 Eghti gumamaziziba bar me gin amadagham.
 Eghti me ua nguazir kamın ziaba puvatigham.
- 18 Me angamira itir dughiamin, me aruemin
 angazarimın gari.
 Ezi ovevem iza me batoghezi, me nguibar bar
 mitarmangizimin ghue.
- 19 Men ikizim bar kuavaremegham,
 eghti me uari men boritaba, o men ovavir
 boritaba ikian kogham.
 Puvati. Me bar ovengam.
- 20 Aruem anadi naghin itir gumamaziziba ko,
 aruem ghuaghiri naghin itir gumamaziz-
 iba,
 me bizir kurar gumamazizir kaba batozim
 bareghiva, digavir kuram damigh puviram
 atiatingam.
- 21 Osimtizir guar avirir kaba, gumazir kurar
 nighnizir gavgavim Godin itir puvatizibar
 amuiroghboriba ko,
 men dipenibar aven itir darazi sara, bar me
 bativam.”

Jop Bildatin akam ikarvasi

19

(Sapta 19)

Jop bar ikuvigha uabira iti

¹ Ezi Jop Bildat ikaragha ghaze:

² “Ian miğiriğiaba miğazir ekiam na ganiga, puvira na abira na gasighasisi.

Ia dazoghın miğiriğiar kaba ategham?

³ Dughiar aviribar ia na gasighasiğha na abiri.

Ia kamaghın amua tong bar aghumsizir puvati.

⁴ Ki guizbangira Godın damazimın arazir kuratam damigham,

eghti bizir kam nan bizimra, a ian bizim puvati.

⁵ Ia ti ghaze, ia gumazir aghuiba, ezi ki gumazir kuram?

Ia gari, bizir kurar kaba na bativizi ia akam na gasa ghaze,

ki arazir kuram gami.

⁶ “Ezi ki arazir kuratam gamizir puvati.

God uan ifongiamra bizir kabagh ami.

A uan iver ekiamın nan suiragha na amighiri.

⁷ Ia gan! God puvira na misoghavira iti.

Ezi a na ataghiraghasa ki pamten diava arai.

Ezi a nan dimdiam ikarvazir puvati.

Egha a guizin arazimın na gamir puvati.

⁸ A nan tuavim apirizi ki mangan asa.

Egha mitarmem gamizi, a tuavir kam avarazi, ki tuavimın garir puvati.

⁹ A nan ziar aghuim gasighasiğhizi,

gumazamiziba ghaze, ki gumazir kuram.

- 10 A na gasighasigha bar na akaraghariki,
 mati gumazim dipenim akaraghariki.
 Ki faragha ghaze, a nan akuraghti ki deravira
 ikiam.
 Ezi puvati, a nan nighnizir kaba bar da batoke.
- 11 God puvira nan atara egha kamaghin nighnisi,
 ki mati an apanim.
- 12 A uan midorozir gumaziba amangizi,
 me iza nan dipenim okarigha na ko misosi.
- 13 “God nan ikizim gamizi, me na ategha ua na ko
 itir puvati.
 Ezi na ko itir darazi ua na gifozir puvati.
 Men damazibar, ki nguibar igharazimin gu-
 mazimin min iti.
- 14 Ezi nan anababa uaghan na ataki.
 Ezi nan roroaba na bakinighinigha gifa.
- 15 Gumazir fomira iza nan dipenimin ikeziba, me
 na ginamadagha gifa.
 Ezi nan ingangarir amiziba, me ua na gifozir
 puvati.
 Ki men damazimin nguibar igharazimin gu-
 mazimin min oto.
- 16 Ki uan ingangarir gumazibar deima,
 me na bagha izir puvati.
 Ki uan akatorimin migirigiar aghuibar me
 mikinam,
 ezi puvati, me nan akaba ikarvazir puvati.
- 17 Ki mikimasava amima, nan akatorim puvira
 mughuasi,
 ezi nan amuim, nan boroghin ikian aghua.
 Ezi guizin nan aveghbuaba,
 me nan gari, ki mati bizir kuram.

- 18 Nguibamın boriba na dipova na gasıghasısi.
Egh ki men damazibar mangiti, me akar
kurabar na mikimam.
- 19 Nan namakar bar aghuiba, me datırighın bar
nan aghua.
Ki bar ifongezir gumaziba, me uaghan akırım
na gasaragha na abınasava ami.
- 20 Ki bar agharım gurazi, nan mikarzim bar
suiaghırigha gavgavıba puvati.
Ki bar ikuvigha, bar atam aremeghai.
Egha ki fozir puvati, manmaghın amizi ki
ovengezir puvati.
- 21 “God uan agharımın na misoghezi ki bar iku-
vigha iti.
Kamaghın, ia nan namakaba, e uari, ia nan
kuarkuvigh deravıra na damu.
- 22 Manmaghsua, God na gamizi moghıra, ia
pazavıra na gami?
Ia gari, ki paza itima, ia tizim bagha na
abınasa mıgirıgıar avırıbagh ami?
- 23 “Oio! Ki kamagsua, ki God ko mıgeir akar kaba,
gumazitam bar ada isi akınafarıtamın da
osırighı, da ikıvıra iki.
- 24 Kamaghın deragham, me ti nan akaba isi,
dagıatamın dagıar tuızımın da aghoregh, egh
taba ainın da osırighı, da iki mamaghıra
ikiam.
- 25 Ki fo, nan Akurvazir Gumazım, Godın
Nguibamın iti,
egh a gın nguazir kamın izi kotın aven tugh
nan akurvagh na bagh mikimam.

- 26 Arimariar kuraba nan mikarzim gasighasighti,
ki da sara ikivira iki Godin ganam.
- 27 Ki uabi uan damazibar an ganam, eghti a na
bagh mikimam.
Ki an ganti an nan roroamin min ikiam.
Ki guizbangira Godin ganasa nan navim
bar dikavigha iti.*
- 28 “Ia ti ghaze, Osimtizir Jop bativir kamın
mingarim, anarira iti. Kamaghın, e a isi kot
darighamin arazim ataghiraghan kogham.
- 29 Ezi iarara, ia uari bagh ganigh.
Ian migirigiar kabanagh Godin aningagharim
damuti,
a ivezir kuram ia daningiva mizazim ia
gasegham.
A kamaghın damighti, ia fogham,
gumazir arazir kurabagh amiba Godin kotin
otivam.”

Sofarin migirigiar namba 2

20

(Sapta 20)

*Gumazir kuraba dughiar bar otevimin deravira
ikiam*

¹ Jop mikemegha givazi, kantrin Naman gu-
mazim, Sofar kamaghın a ikarvasi:

² “Jop, ni oragh.

19:26: Onger Akaba 17:15; 1 Korin 13:12; 1 Jon 3:2 * **19:27:**
Hibrun akar ves 25in ikegha ghua ves 27in tuziba, deragha migeir
puvati.

Nin migirigiam na gamizi, ki digavir kuram
gamigha okam nighnisi.

Ezi ki nin migirigiam zuamiram a ikaraghasa.

³ Ni na akirmighasa migeir migirigiam, ki a barazi,
a bar aghumsizim na ganingi.

Ezi ki bighivira nin akam ikarvaghasa.

⁴ Bar fomira God gumazamiziba nguazir kam
gatzir dughiamin,
tugha iza datirighin,

⁵ gumazamizir arazir kurabagh amiba,
dughiar otevimra, bar akuegha navir aghuim
isi.

⁶ Gumazamizir kabanang gumazamizibar
damazimin gumazir ekiabar otiva ziar
ekiaba isi.

Me mati mighsiar mam, an ghuam pin mar
ikia ghuariaba ko voroghira zui.

⁷ Gumazamizir kaba uan buaribar mirara iku-
vigham.

Egh me bar ovengam.

Eghti gumazir fomira men gara me gifoziba, me
kamaghin mikimam,
gumazir kaba managh iti?

⁸ Gumazir kamaghin amiba, me irebamin min
zuamira givaghti,
gumaziba uam men ganan kogham.

⁹ Me ua uan nguibabar ikian kogham,
eghti gumazitam ua men ganighan kogham.

¹⁰ Eghti men boriba uarir apangkuv, egh uarir
akurvaghsi,
gumazamizir onganarazibar azangsigham.

Gumazir kaba ikivira iki,

onganarazibagh amiba da, okemezir bizir
avirim uam ada ikarvaghham.

11 Egh me igiabara uan gavgaviba sara iki,
egh zuamira puram ovengam.

12-13 “Gumazamizir kuraba, arazir kuram bar a
gifonge,
egha me anetaghiraghan aghua.

Me mati gumazim dagher isingtizim gifuegha a isa
uan mizemîn apengan aneti,
eghti daghemîn isingtizim zuamira givaghan
kogham.

14 Ezi men arazir kuram meraram asighasigham,
mati daghem gumazimîn navir averiamîn
ghuaghira, kuruzir imezimîn mîn otogha, a
gasighasisi.

15 Gumazamizir kuraba uan okimakiar arazimîn
dagiâr aviriba ko biziba akumakua,
dar pozibav kiri.

Eghti God bizir kaba batueghti da mangam,
mati gumazim dagher aghuir aviriba amegha
gîn ua dar misi.

16 Gumazamiziba akumakuir biziba meraram
asighasigham,
mati kuruzim me givima, an imezim me
misozima me ariaghiri.

17 Me bizir kaba pozibav kira ghaze,
Bizir kaba me damuti me deravira dapi-
agh bar akongegham, mati faner ekiabar
dipaba izevegha emiri.
Ezi puvati, bizir aghuir kaba me bativan
kogham.

- 18 Me bizir kaba pozibav kîra ingangarir dafam gami.
 Eghtî God igharaz darazi ateghtî me bizir kaba iniam.
 Kamaghîn amizi, gumazamizir kurar kaba bizir kabar ivezimîn suiraghan kogh, da bagh bar akueghan kogham.
- 19 Guizbangîra, me gumazamizir onganarazibar apangkuvir pu.
 Puvati, me paza me gami.
 Me arazir ifavarir avîribagh amua gumazamizir igharazibar dipeniba isi.
- 20 Me zurara gumazamizir igharazibar bizibar gara dagh ifuegha da iniasa,
 egha tong avughsir puvati.
 Kamaghîn God me ateghan koghtî,
 me bizir me bar ifongezir kabar suiraghan kogham.
- 21 Bizir me gara ifongeziba, me pura da isi,
 mati gumazim dagher aghuim apava bar anegîfa,
 ezi muziarir tam ua itir puvati.
 Egha me dabirabir aghuim itima,
 men biziba deraghavîram otifi.
 Eghtî dughiar aghuir kam dughiar ovezimîn ikegh ua gîvaghham.
- 22 Me bizir aghuir avîrir kaba ikiamin dughiamîn,
 osîmtîzir ekiam me avaraghtî bizir kuraba bar me abînam.
- 23 “Me bizir bar aghuir avîrim iniam.
 Eghtî Godîn anîngagharim bar men ekeveghtî,

an osimtızir avırım, amozir ekiamın mın
me gingam.

- 24 God apaniba amadaghti,
me ainın ingarizir midorozir sababa ko brasın
ingarizir afuziba sara izam.
Eghti gumazamizir kuraba, apanibar midorozir
sababar ariti,
apaniba brasın ingarizir baribar me gasam.
- 25 Eghti bariba me amıkiragh men namnabar
vongın otivam.
Eghti gumazamizir kurar kaba uarira uan
ghuzibar ganti,
da barir kabar ikiti, me bar atiatigham.
- 26 Dagiaba ko bizir me akuvaziba bar ikuvigham,
eghti mitarmem bar da avaragham.
Eghti gumazir kurar kaba uan biziba
sara, avir nguazımın gumazitam atızir
puvatızımın aven, bar ovegham.
- 27 Godın Nguibam uabi, gumazamizir kabar arazir
kurabar gun mikimam,
eghti nguazir kam uaghan me isi kotiam
darıgham.
- 28 God bar men anıngaghe, egh a men arazir
kuraba ikarvaghamin dughiamın,
a men adarazi ko men dagiaba ko biziba bar
moghıra da kuavaremegham.
- Mati aperiar ekiam otogha iza men biziba bar da
inıgha ghuezi,
bizitam itir puvati.
- 29 God osimtızir kaba, gumazamizir kurabar
anıngasa, a dagh inabagha gıfa.
Eghti me kamaghıra gevegham.”

Jop Sofarin miğirigiaba ikarvasi

21

(Sapta 21)

Gumazamizir kuraba dabilir aghuim iti

¹ Egha Jop ghaze:

² “Ki kamaghsua, ia deravira kuarim atigh nan miğirigiam baragh.

Ia kamaghin damu nan navim damuti, a der-
agham.

³ Ni teghti ki mikemeka.

Ki mikemegh givaghti, ni dibovibar na mikim.

⁴ Ni oragh. Ki ti gumazibav gia me adoghodosi, o puvati?

Bar puvati.

Ki God ko miğeima a nan akam ikarazir puvati,
kamaghin amizi, ki an osemegha nimira itir
puvati.

⁵ Ia deravira nan gan, ia bar digavir kuram
damigh,
egh mikiman akabagh asagham.

⁶ Ki bizir kurar na bativizibagh nighnigha,
puv atiatia nisi.

⁷ “Tizim bagha God arazir kurabagh amir gumaza-
miziba ataghirazi me ikia bar ghuri?

Egha tizim bagha a me ataghirazi me gumazir
ekiabar otiva gavgaviba ikia bizir aviriba
iti?

⁸ Gumazir kurar kaba boriba ko ovavir boriba iti.
Egha me ikia borir kabar gari, me aghuava
ekefe.

- 9 Gumazir kurar kabar amuiroghboriba
deraghavira uan dipenibagh apigha,
bizitamın atiatir puvati.
Ezi God uaghan ivezir kuram isa me ganıga
me gasıghasızir puvati.
- 10 Men bulmakaun apuriba navim bulmakaun
amebabagh anıdima,
da deravıram ota nguzir gavgavıbarama oti.
- 11 Gumazir kaba borir avırıba iti,
Egha me borir kaba ataghırazi,
me sipsipın nguzıbar mın, bizimın arua
ıkarara ıghiabagh amuava arui.
- 12 Gumazir maba gitaba ko buabav sogha mar-
vıbagh ivıma, da ararer aghuıbagh amıma,
borir kaba bar akongegha ıghiabagh amı.
- 13 Dughiaba zurara gumazir kurar kaba,
dabırabır aghuım isi.
Me tıghar ovegh, Gumazamızir Oveaghuezıbar
Nguıbamın mangısi,
me arımariaba ko mızazıba puvatıgham.
- 14 “Arazir kurabagh amir gumazamızıba kam-
aghın God mıgei,
‘Nı e ategh mangı.
E nın akam baragh, egh an gın mangan
aghua.’
- 15 Egha me uaghan kamaghın mıgei,
‘Godın Gavgavıba Bar İtim a tına, eghtı e an
apengan iki an zıam fam a?
Egh e a ko mıkim, bizir aghuir manatam
ınıam? Bar puvatıgham.’
- 16 Gumazir kaba dabırabır aghuım ikiava, bizir
avırım isi.

Ezi bizir kaba men gavgavibar otivir puvati.
 Kamaghin amizi, ki kuarim atigh gumazir kurar
 kabar migirigiaba baraghan aghua,
 egh men nighnizibar gin mangan kogham.

17 “Dughiar aviriba God ti gumazir kurabagh
 amima, me ariaghirir puvati.

Egha uaghan dughiar aviriba God
 osimtizibagh ami, da otiva me gasighasizir
 puvati.

A men aningazir dughiamin,
 a dughiar aviribar mizazim me gasir puvati.

18 God dughiar aviribar me batozir puvati,
 mati aminir ekiam dadar midiaribagh ivai.

19 Ia ti kamaghin mikeme,
 ‘God afeziabar arazir kuram ikarvagha, men
 boriba pazavira me gami.’

Ezi ki nighnisi, arazir kam derazir puvati.
 God gumazir kurabara mizazim me gasiti, me
 fogham,

God men arazir kurabara ikarvasi.

20 Me uari uan damazibar,
 Godin Gavgaviba Bar Itimin aningagharim
 guizin an gan a gifogham.

21 Egh me mangi Gumamazizir Oveaghuezibar
 Nguibamin ikiva,
 ua uan amuiroghboribar apangkuvan
 kogham,
 me manmaghira iti.

22 “E gumamaziziba, enselba e gafira, ezi God men
 araziba tuisisi.

- Kamaghin, tinara God e damuamin arazir aghuim bagh an sure damuam? Bar puvati.
- 23-24 Ki gumazamizir mabar gari, men dabirabimin ikirimirim, a bar dera.
Me osimtiziba ko arimariaba puvatigh iki mangi, me ovengamin dughiam otogham.
- 25 Ezi gumazamizir maba dabirabir aghuarim puvati.
Gumazamizir kaba men dabirabim deraz puvatizi, men navir averiaba bar oseme.
Me tong akongezir arazir tam itir puvatigha ghua, dughiar me ovengezimin oto.
- 26 Ezi gumazamiziba ovia,
mozimin itir dughiamin, arazir vamira me batifi.
Apiziba men kuabagh izefi.
- 27 “Ki ian nighnizibagh fogha gifa.
Ia ti pazi na damu na abinasavira nighnisi.
- 28 Ia kamaghin mikeme,
‘Bizir guar aviriba gumazir ekiar arazir kurabagh amiba batifi,
ezi men dipeniba ko biziba bar ikufi,
ezi gumazamiziba ua men garir puvati.’
- 29 Egha ia ti gumazir nguibar igharazibagh aruir gumazibar azangsizir puvati,
egha ia ti God arazir kurar, gumazir kuraba ganidiba bagha men azangsizir puvati, a?
- 30 Me guizbangira kamaghin ia mikimam,
‘God aningaghegh bizir kuram damighti, an otogh danganir mamın gumazamizibagh asighasighiva,

gumazamizir arazir kurabagh amibagh
asighasighan kogham.

Puvati. A me ataghirazi me deravira iti.'

³¹ Kamaghin amizi, tinara gumazamizir kuraba
kotin me tuisigham?

Gumazitam me isi kotiam datighan kogham,
egh gumazitam men arazir kuraba ikarvaghsi
mizazim me danighan kogham.

³²⁻³³ Ezi gumazamizir kurar kaba over dughiamin,
gumazamizir avirim iza uari akuva,
me afasa me inigha matmatiamin zui.

Gumazir maba men matmatiaba deravira dar
gara iti.

Ezi men kuaba aghumra ireghav iti.

³⁴ Kamaghin ki fo, ia pura akam ara na gifarir
gumaziba.

Ia ghaze, migirigiar kaba ti gavgavim na
daningam?

Ezi puvati, migirigiar kaba tong nan akurvazir
puvati."

Elifasin migirigiar namba 3

22

(Sapta 22)

*Jop navim giraghti, God bar deraviram a
damuam*

¹ Ezi Teman nguibamin gumazim Elifas, Jopin
migirigiam ikarvasi:

² "E gumazir kiniba, e ti Godin akurvaghsi, bizibar
amuam o? Puvatigham.

Fofozir gumaziba uaghan puvatigham.

- ³ Ni ti ghaze, ni Godin damazimin derazir arazim,
 Godin Gavgaviba Bar Itimin akuraghti, a
 uan ingangarim damuam o?
 Egh ni arazir aghuibara damuva, ni suam
 arazir kam deravira God damuam? Bar
 puvati.
- ⁴ Egh ni Godin apengan ikiva an ziam fiti,
 a nin atariva, ni isi kotiam darigham, o? Bar
 puvati.
- ⁵ Jop, ni arazir kurar aviribagh ami,
 kamaghin amizi, God nin arazir kurar kaba
 bagha ni tuisisi.
- ⁶ “Ni arazir kabagh ami. Nin akar gumaziba ni
 ko akam akirigh biziba inigh, ua da ikar-
 vaghham.
 Dughiar kamın, me ua nin biziba
 ikarvaghamin ababanim bagha, ni men
 biziba isi.
 Egha ni bizir kabar suiragha gavgafi, egha ua
 me ganidir puvati.
- Marazi uan korotiaba ni ganingi, ezi ni ua da me
 ganingizir puvati,
 ezi me ua uan mikarzim avamin korotiaba
 puvati.*
- ⁷ Kuariba pirir gumazamiziba, ni dipaba me
 ganidir puvati.
 Egha mitiriaba azir gumazamiziba ni
 dagheba me ganidir puvati.

* **22:6:** Elifas ghaze, Jop arazir kam gami, ezi Godin Araziba, Israelia arazir kam damuan bar men anogoroqe. Ni Ua Me Ini 22:26-27 ko Godin Araziba 24:6 ko 24:10-13in gan.

⁸ Ni gumazir ekiaŕ ziam itim, kamaghin amizi ni ghaze, ni uan ifongiamin bizibar amuam. Egha ni gumazir igharazibar nguazir akuar maba ini.

⁹ Ezi amizir odiaŕir paba ovengeziba, iza uarir akurvaghasa nin azangsiŕi, ezi ni men akurvazir pu.

Puvati. Ni me batozima me zui.

Egha ni borir asaghasazir afeziaba puvatiziba uaghan akurvazir aghuitam me ganingizir pu.

Puvati. Ni me abiri.

¹⁰ Nin arazir kaba bangin, bizir nin suigha ni gasighasighiziba otivigha bar moghira ni ekiaŕugha,
ni gamima, ni bar puviram atiati.

¹¹ Mati mitarmer ekiam ni avarazi, ni bizitamın garir puvati,
mati aperiar ekiam bar moghira ni avara.

¹² “Jop, ni mikovezir bar pin itibar gan.
Ezi Godin uan Nguibamin itim, a bar mikovezir kabagh aŕragha pin mar iti.

¹³⁻¹⁴ Bizir kam nin nighnizim gamima, ni ti kamaghin miŕei,
‘God bizir tizim gifo?’

An overiam gisin aruima, ghuariar ekiam anevarazi mitarmer ekiam a modo, ezi an en ganam kogham.

A manmaghin en araziba tuisigham?†

- 15 “Jop, ni manmaghin ami? Ni ti tuavir ghurir kuramin mangasa gavgafi?
Gumazir arazir kurabagh amiba, me tuavir kamın zui.
- 16 Me tighar ghuram, God zuamira me agefi.
Me bar kufi, mati dipenim faner ekiamin apinimin ikia ikufi.
Egha mati aperiar gavgavim fanemin otogha dipenim gasighasigha an ingarizir temeaba ko dagiaba atera ghue.
- 17 Gumazir kaba kamaghin God migei, ‘Ni e ategh mangi.’
Egha me uaghan kamaghin mikeme, ‘Godin Gavgaviba Bar Itim bizir manamra e damuam?’
- 18 Egha me kamaghin fozir puvati God uabi me ataghizi me bizir aghuir aviriba isi.
Kamaghin amizi, ki kuarim atigh gumazir kurabar migirigiaba baraghiva, men nighnizir avirimın gin mangan kogham.
- 19 Gumazamizir Godin damazimin deraziba gari, God ivezir kuram gumazir kurabagh anidima, me bar akonge.
Ezi arazir kuraba puvatizir gumazamiziba, me gumazamizir kurar kaba dibovir akabar me migei.

† **22:13-14:** Elifas ti deravira Jopin nighnizibagh fozir puvati. Jop faragha ghaze, God gumazir arazir kurabagh amibagh asighasizir puvati. (Ni sapta 21:19-33in gan.) Egha Jop kamaghin mikemezir puvati, God gumazir kabar ganiva men araziba tuisighan kogham.

22:18: Jop 21:16

- 20 Me kamaghin miġei, 'Bar dera. En apanir kaba ikuvigha ġifa.
Ezi avim men daġiaba ko bizir aghuibar isi.'
- 21 "Jop, ni oragh. Ni datirighin God ko akam akirigh,
a ko navir vamira iki.
Ni kamaghin damighti, a deravira ni damuam,
eghti nin dabirabim ua deragham.
- 22 An aghuzir akar a ni daningamiba, ni bar ada inigh,
egh deravira an migirigiaba isi uan navim datigh.
- 23 Ni uamategh Godin Gavgaviba Bar Itim bagh iziti,
a nin osimtiziba bar da ġivagh, dabirabir aghuim ua ni daningam.
Egh ni akirim ragh uan arazir kurabagh asaragh dar saghon iki.
- 24 Kamaghin deragham, ni kantrin Ofirin inizir golin bar aghuiba isi,
danganir kurabar da makunigh.
- 25 Egh ni Godin Gavgaviba Bar Itim ateghti,
a nin golin aghuiba ko silvabar danganim inigh, egh nin bizir bar aghuimin min ikiam.
- 26 Ni kamaghin damigh, egh Godin Gavgaviba Bar Itim deravira ni gamizir bizim bagh bar akuegham.
Egh ni Godin damazimin navir zuruzim iki an ganam.
- 27 Ni God ko mikimti, a ni baragh egh bizir ni an azangsiziba ni daningam.

- Egh ni God ko akam akirizir bizibar amusi bar akuegham.
- 28 Egh ni bizir manam damuasa nighnisi, God ni ateghti,
ni bizir kam damuti, a deraghvıram otogham.
Eghti God nın dabirabim damuti,
bar akongezir arazim a gızıvaghäm,
mati an angazangarim ni gisirazi, ni deravıra gara tuavımın zui.
- 29 Ni fo, gumazamizir uan ziaba feba, God me abiri,
egha uari abirir gumazamiziba, a men akurvazima,
me deravıra iti.
- 30 E fo, God gumazamizibar garima, me an damazımın bar zue, ezi a men akurvasi.
Kamaghın amizi, ni arazir kuramın osımtızitam ikian kogh, egh an damazımın bar zueghti, a uaghan nın apangkuv nın akurvaghti,
ni ovengan kogham.”‡

Jop Elifasin migirigiam ikarvasi

23

(Sapta 23--24)

Jop Godın kotın tuivasa atiatir puvati

¹ Jop kamaghın Elifasin migirigiam ikarvasi:

- ² “Ni oragh. Datırighın ki bar osemegha iti,
egha bizir kurar na gasıghasızir kam bagha puvıra Godın mikımasava ami.

‡ 22:30: Hıbrun akam, ves 29 ko 30 deragha aning migeir puvati.

Ki guizbangira uan ararem abinasava amua,
egha bar amuava avenge.

³ Oio! God itir danganim, ki a gifogha deraghai,
egha ki datirighira bighavira ghuav an
damazimin tughai.

⁴ Egha na batozir osimtizimin gun deraviram a
migiai,
mati gumazim kotin aven eghari.

Ki uan kotiamin akurvaghsi,
mikirigiar aviribar amuam.

⁵ Egh ki fogham, a ikarvazir manam nan
mikirigiabar aningam,
eghti ki an nighnizim gifogham.

⁶ Ia ti ghaze, God nan apanim damuva, uan gav-
gavimin na abiragham?
Bar puvatigham.

A bar deravira kuarim atigh
nan mikirigiaba baragham.

⁷ Ki Godin damazimin derazir gumazim, egh ki an
guamin kotin tughti,
a nan mikirigiaba tuisighiva, deraghvira
nighnigh nan akam akirigham.

A nan mikirigiam baregh bighivira kamaghin
mikimam, ki arazir kuratamin osimtizitam
itir puvati.

Eghti nan kotiam bar givagham.

⁸ "Ame! Ki aruem anadi naghin God buri, ezi a itir
puvati.

Egha ki ghua aruem ghuaghiri naghin a buri-
ava, an apizir puvati.

⁹ God uan ingangarim not ko sautin amadaghan a
gami.

- Ezi ki danganir kabar ghua a buriava, an apizir puvati.
- 10 Ezi God nan daroriba bar dagh fo.
Egh a bizitam na damigh fogham, ki golin min bar dera.
- 11 Tuavir God zuim, ki deraviram an zui.
Ki tuavir kam ataghizir puvatigha igharagha zuir puvati.
- 12 Ki an akam batoghezir puvati.
A na ganingizir akaba, ki bar dar gin zui.
Ki an akaba bar dagh ifongegha ghaze,
da bar dera, egha dagher isingizibagh afira.
- 13 “Ezi God uabira, a bizitam damusi nighnighiti,
tinara an nighnizim otevkinigham? Bar puvatigham.
A iti moghira iti.
Egh a bizitam damusi ifuegh,
a puram a damuam.
- 14 Kamaghin amizi, bizir a na damuasa nighnizir manaba, an adar amuam.
A nighnizir aviriba iti, ezi e dagh fozir puvati.
- 15 Kamaghin amizi, ki an guamin tughamin bizir kam ginighnigha, puviram an atiati.
Ki an arazibagh nighnigha, nan aghariba puvira nisi.
- 16 Godin Gavgaviba Bar Itim nan gavgaviba bar da agivagha,
na gamizi, ki puviram atiati.
- 17 Ki faragha kamaghin ikezir pu.
Puvati. Godra mitarmer ekar kam amadazi a iza na avarazi,

kì datirighìn bar pazavira iti.

Egha kì mìtarmer kamìn tongìn ikia, an
diava aravira iti.”*

Jop Bildatin mìgiriġiam ikarvasi

24

Jop ghaze, God arazir aghuim gamir puvati

¹ Jop ua kamaghìn mìġia ghaze:

“Godìn Gavgaviba Bar Itim manmaghsua, gumazir kurabar araziba tuisiġhasa dughiatam ginabazir puvati?

Manmaghsua niġhnizir gavgavim Godìn itir gumazamiziba, pura Godìn kotiam baghamizua iti?

² Gumazir arazir kurabagh amiba igharaz darazir nguaziba okimasa,

egha men nguaziba iniasa men nguazir mitaghniabar ababanibagh isivaghsivasi,

egh me suam, ka ti men nguazimra.

Me men sipsipba okia uan sipsipbar tongìn da arisi.

³ Gumazir kurar kaba, arazir kurar kam gami, me borir afeziaba ovengezibar, donkiba okei.

Egha me paba ovengezir amizibar amamangarizi, amizir kaba dagiaba pura da isi, egh da ikarvaghamin dughiar kamra,

me ua men dagiar me iniziba ikarvaghamin abanimin min, men azenibar ingarir bulmakauba isi.

* **23:17:** Hibrun akam, vezin kam deragha a miġeir puvati.

24:2: Godìn Araziba 27:17; Aghuzir Akaba 22:28; Hosea 5:10

Kamaghin amizi, amizir kaba uan azenibar ingaramin bulmakauba puvatigha, dagheba puvati.

⁴ Gumazamizir daghaba ko biziba puvatiziba, gumazir kurar kaba, me gamima me atiati, egh me uan ifongiamin bizitam damighan kogham.

Nguazir kamın itir gumazamizir onganarazibagh amiba, me gumazir kurabar atiatia men saghon ikia uari monge.

⁵ Onganarazibagh amir gumazamizir kaba, mevzika, me mangi gumazamiziba puvatizir danganimin ikiam.

Egh dagheba uan boribar aningsi donkin atiabar min pamten ingar dagheba buriam.

⁶ Me gumazir igharazibar nguazibar ghua dagher bar kurabara isi.

Ezi gumazir kurabar ingangarir gumaziba men wainin azenibar wainin oviziba inigh givaghti, gumazamizir kaba mevzigh mangi azenir kab aru wainin ovizir nar itiba akumakumam.

⁷ Me dimagaribar, mikarzir kinibar akuava arugharusi.

Me uan mikarziba avamin biziba puvati.

⁸ Me mighsiamin itir danganimin itima, amozim me gizima me kumkui.

Me dipeniba puvatigha amozimin moga dagiar ekiabar apengan iti.

⁹ “Gumazir kurar kaba ghua, amizir paba ovengezibar,

borir iririvir oteba apiba, me me da dagh etui.
 Me amizir kabar amamangarizima, me pura
 dagiaba isi.

Dughiar kamra, me ua me ikarvaghamin aban-
 banimın mın, men borir kabar suirazi me
 iti.

Egha gın borir kabagh amima, me pura
 men ingangarir gumazir kinibar otifi.

10 Gumamazir kaba, mevzika, me uan
 mikarziba avamin korotiaba puvati.

Me ghua gumazir igharazibar azenibar in-
 gara, men dagher dipenibar witbar pozibav
 kiri.

Egha me uari dagheba puvatigha mitiriam
 men azi.

11 Me olivin temebar tongın ikia dar oviziba
 mirmirir danganimın dagiamın da mirmiri,
 ezi olivin borem otifi.

Ezi marazi wainın dipam iniasa wainın oviziba
 dikabirir danganimın da dikabiri,
 egha me uari wainın dipar kaba apir puvati,
 ezi kuarim puv men piri.

12 Nguibar ekiabar aven ovengasava amir gu-
 mazamiziba puviram arai.

Me bar ikuvigha uarir akurvaghasa ara Godın
 dei.

Ezi God men osimtızir kabagh nighnızir pu-
 vati.

13 “Gumamazir maba God ifongezir arazibar tu-
 avimın gın mangan aghua.

Me arazir aghuibar apanim gamua da batosi,
 kar angazangarimın araziba.

14 Bar mizaraghara, aminim tighar tiam, gumazir
kuraba dikavigh mangi
biziba puvatizir gumamazibav soghti me
arimighirasa zui.
Egha dimagaribar me biziba okimasava arui.

15 Poroghamiba uari bakeir arazim gamir gumaz-
iba, me aruem bararti,
a magirighi me mangi gumazir igharazibar
amuiba ko dakuam.

Me zuir dughiam, me uan guaba avegh suam,
Tav nan gan na gifoghan kogham.

16 Dimagarimin okimakar gumaziba dipeniba
akara aven ghua biziba okei.
Aruem men dughiam puvati,
kamaghin amizi, aruemin, me tiar akaba
asegha dipenir averiabara iti.

17 Gumazir kaba aruer ekiamin daruan atiati,
mati gumazir igharaziba dimagarimin
daruan atiati.
Ezi dimagarim me gamima, me bar akonge.

- 18*“Ja kamaghin migirigiar kabanang gami,
 ‘Gumamazir arazir kurabagh amiba
 dughiar ruarimin ikian kogham.
 Puvatigham.
 Aperiar ekiam zuamira izi me inigh
 mangigham.
 Eghti God mikimti men nguazim ikuvigham.
 Eghti gumazitam mangi men wainin
 azenimin ingaran kogham.
- 19 Aruem anaga isirazima ghuariar orangtuzim
 ghua gefi.
 Kamaghira, Gumamazir Oveaghuezibar
 Nguibam gumamazir arazir kurabagh
 amiba isi,
 ezi me bar gefi.
- 20 Eghti men mikarziba apizibar dagher
 isingtuzimin min otogham.
 Eghti tav ua me ginighnighan kogham.

* **24:18:** Sapta 24:18 ikegha ghua sapta 28:28in tu, akar kaba deragha migeir puvati, tinara akam akuni. Elifas 3plan dughiabar mikeme, ezi Bildat uaghan 3plan dughiabar mikimam. Ezi Hibrun akar datirighin en itim, Sofar dughiar pumuningra mikeme. E fo, Bildatin akar abuananam (a sapta 25in iti) a bar otefe. Ezi uaghan, Jopin akar otevir maba an namakar 3plan fomira gun mikemezibar mirara ghu. Ezi bizir kam bagha, fofozir gumazir maba ghaze Sofarin ziam fomira kagh ike, egha gin an ovenge. Egha me ghaze akar kam, sapta 24:18-20in iti, kar Sofarin akar otevim. Ezi e guizbangira fozir puvati, fofozir gumazir kabar nighnizim dera o puvati. Kamaghin amizi, e akar datirighin Hibrun akamin itimin gin mangam. Jop ti guizbangira akar 24:18-25in itiba mikeme, e ghaze, a akar 24:18-20in aven itiba, a namakabar nighnizibar gun migei, egha akar 24:21-25in aven itiba, a men akaba ikarvasi.

Ezi men amebar me bateziba uaghan bar me gin
amadagham.

Eghti men arazir kuraba uaghan bar givagham.'

21 "Gumazir kurar kaba paza furabaghatir amiz-
ibagh ami.

Egha amizir odiarir paba ovengezibar akur-
vazir puvati.

22 Ezi God uan gavgavimin, gumazir gavgavibar
akurvazima, me dughiar ruaribar iti.

Egha dughiar me ghaze me ovengamim, God
ua me fema me deravira iti.

23 God me gamima, me nimiram apiav ikia
osimtiziba men puvati.

Egha a zurara deravira men arazir me amibar
gari.

24 Ezi me ziar ekiaba iti.

Me dughiar otevíbar ikia gumazamizir
igharazibar min zuamiram ovei.

Me mati wit aghoramin dughiam otogha givazi,
gumaziba aneghori.†

25 Nan migirigiaba guizin migirigiaba puvatighti,
tinara nan ifavarim azenim datigham?

Tinara nan akagh suam,
ki puram akam arai?"

Bildatin migirigiar namba 3

25

(Sapta 25)

E gumazamiziba Godin damazimin pura biziba

† 24:24: Hibrun akam ves 18in ikegha ghua ves 24in tu, a deragha
migeir puvati.

¹ Ezi Suhan kantrin gumazim Bildat kamaghin Jop ikarvasi:

² “God gavgavir ekiam ko biziba bar dagh ativaghamin fofozim ikia,
biziba bar dagh amima, da an atiatia puviram agoa nisi.

Egha a uan Nguibamin bizibagh amima,
da nimira ikia dabirabir aghuim iti.

³ An midorozir gumaziba bar aviraseme, ezi tav me mengan iburagham.

Ezi a uan angazangarim gamizi, a danganiba bar dagh isira.

⁴ Kamaghin amizi, e gumazamiziba manmaghin Godin damazimin deragham?

Amebam otezir gumazir manatam, Godin damazimin zuegham? Bar puvatigham.

⁵ Ia gan. Iakinim ko mikovezibar angazangarim e dar garima da bar ekefe,

ezi Godin damazimin, da bar sufi.

⁶ Kamaghin amizi guizbangira, e nguazir kamin itir gumazamiziba, an damazimin zuezir puvati.

E mati nguazimin aghuviziba.

E pura bizir kiniba.”

Jop Bildatin akam ikara

26

(Sapta 26--31)

Godin gavgavim bar en fofozim ko nighnizim gafra

¹ Jop kamaghin Bildatin akam ikara:

- 2 “Ni ti ghaze, ni gumazir gavgaviba puvatizir kamın akurvasi.
Egha nighnizir aghuiba ko gavgaviba puvatizir gumamazibar akurvazir gumazim.
Bar puvati. Ni tong nan akurvazir puvati.
- 3 Ni ghaze, ni nighnizir aghuim fofoziba puvatizir gumamazibagh anıdir gumazim.
Egha ni ghaze, ni nighnizir aghuiba puvatizir gumamaziziba, ni men sure damuam.
- 4 Tinara nighnizim ni ganingizi, ni kamaghın bizibav gei?
Tinan duam fofozir aghuim ni ganingizi, ni kamaghın bizibar gun migei?
- 5-6 “Gumamaziziba ovea ghua ongarımın apengan itir Oveaghuezibar Nguibamın iti, egha me Godın mongezir puvati.
Me Godın damazımın azenara iti.
A men garima, me atiatia nısi.
- 7 God overiamın ingarigha pura pın anetizi, a danganir bizitam faragha itir puvatizimın iti.
Egha nguazim atizi a pura iti, bizitam an suirazir puvati.
- 8 God amozim isa uan ghuariabar anetizi, da amozımın suirazi, a iti.
Dıpar kam bar osemegha, an osımtızim ghuariaba abızir puvati.
- 9 God ghuariabagh amizi,
da iza iakinir ekiam avaragha Godın atrivir dabirabim modo.

- 10 An ongarim gisin, gumazimın damazim gan mangi gıvaghamin mitaghniar, iver agharimın min, a gighua an osiri.
Mitaghniar kam, aruem ko dimagarim abisi.
- 11 God atarir dughiamın, mighsiaba ko overiam digavir kuram gamua agoa nisi.
- 12 God uan gavgavir ekiamın ongarim gamizi, a pura nimira iti.
A uan nighnizir aghuimın, ongarimın itir kuruzir aser ekiam Rahapın gavgavim dikabira.
- 13 God uabi aminir ekiam amadazi a iza ghuari-abagh ivarazi,
overiam uam angazangari.
Egha a uan dafarimın kuruzir aser ekiar kam birazima,
an areme.
- 14 Bizir an amizi otivizir kaba, da an gavgavir ekiamın pura bizir muziariba,
e da baragha dar gari.
Eghti God bar uan gavgavim en akaghti,
e akatam bar a mikiman iburagham. Bar puvatigham.
Godın gavgavim bar ekefe.”

27

Jop arazir kuraba puvatigha ua bagha pamten migei

- ¹ Jop ua kamaghın migei:
- ² “Godın gavgaviba Bar Itim arazir aghuimın na gamizir puvati,
ezi ki datirighın paza iti.

A kotin deravira na baragha na tuisighizir puvati,
kamaghin amizi, a na gamizir arazibar ki
adarim an iti.

Egha Godin zurara itimin ziamin
ki guizbangira migei,

³ dughubar zurara God na ataghizi,
ki angamira ikiavira iti,

⁴ egha ki akar kuratam ko akar ifavaritam uan
akatorimin a damighan kogham.

⁵⁻⁶ “Kamaghin ia deraghvira na baragh.

Amebam na batezir dughiamin ikegha iza
datirighin, ki kamaghin fo,

nan nighnizim ko navir averiamin, ki Godin
damazimin deravira iti.

Ki pamten kamaghin mikimasa, ki arazir ku-
ratam gamizir puvatigha osimtiziba nan
puvati.

Ki akar otevir kabara mikim mangi egh ovegh
mangam.

Kamaghin amizi, ki fo, akar ia na migeir kaba,
da guizbangiram akaba puvati.

⁷ “Ki kamaghin ifonge, God ivezir kuram nan
apanibar aningam.

An arazir kurabagh amir gumazamizibar
mirara me damu.

⁸ Gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itir pu-
vatigha, an gin zuir puvatiziba,

God men ikirimirim agivaghti, me bizir aghuir
manam iniam?

Bar puvatigham.

- 9 Osimtızim me bativamin dughiamın, me uarir akurvaghsi Godın dımtı a me baragham, o? Bar puvatıgham.
- 10 Gumazamizir kamaghın amıba, Godın Gavgavıba Bar İtim bagh bar akueghıva, zurara dughıabar a ko mıkimam, o? Bar puvati.
- 11 “Kı ian sure damıghtı ia Godın gavgavım deravıra a gifogham.
Egh bizir a damuasa nıghnızıba, kı dar gun ia mıkimam,
Kar Godın Gavgavıba Bar İtim.
- 12 İa uari Godın arazir kabar ganıgha gıfa.
Egha ia manmaghsua akar mıngarıba puvatızir kabav gei?
- 13 “Godın Gavgavıba Bar İtim, gumazamizir kuraba ko paza ıgharaz darazıgh amir gumazamızıba, a ıvezir kuram me bagha an abaragha gıfa.
Egh mızazıba ko osımtızir kaba isi me danıngam.
- 14 Gumazir kaba borir avırıba ikıti,
apanıba borir kabav mısoğhti me arımıghıram.
Egh me zurara dagheba puvatıgham.
- 15 Eghtı gumazir kurar kaba arımıghıreghti, men ikıavıra itir adarazi arımariam me damuti, me uaghan arımıghıregham,
eghti men amuir odıarıba me bagh azian kogham.

- 16 Gumazir kuraba silvan dagiar avirim ko korotiar avirim akumakum,
 nguazir minemniabar min, uan dipenibar dar pozibav kinam.
- 17 Eghti gin gumazamizir Godin damazimin deraziba izi,
 men korotiar aghuiba ko silvan dagiaba abigh uari daningam.
- 18 Gumazir kurar kaba dipenir aghuibar ingari,
 ezi dipenir kaba, dughiar ruarimin ikeghan kogham.
 Da mati boghoborir dipeniba ko averpenir azenibar itim.
 Da zuamira dipirighiregham.
- 19 Me dimagarimin dakuasava amua garima, men biziba bar avirasemegha deravira iti.
 Egha mizarazimin me osegga gara digavir kuram gami,
 Ame! Men bizir avirir kaba ua itir puvati.
 Ezi me bar bizibagh asa.
- 20 “Bizir kuraba aperiamin min, me aviti me puvatiatingam.
 Bizir kaba ua ikian kogham, mati aminir gavgavim dimagarimin otogha dagh ivaragha ghu.
- 21 Aruem anadi naghin izir aminim me asirafagha me inigha ghuzi,
 me ua uan danganimin itir puvati.
- 22 Aminir kam uan gavgavir ekiam sara me givai,
 ezi me ari mangasa pamtemin ingari.
- 23 Egha me aminir kam batoghan ibura.
 Aminim men ingarava aka dafaribav sogha,

bar me batoke.”*

28

E nighnizir aghuim ko fofozim danganir manamin an apigham?

¹ “Gumaziba gol ko silva iniasa nguazimin aven mozir bar konibagh tui.

Egha gol ko silva tuamin danganibar ingari, eghti avim dar minezibar isighti da bar zuegham.

² Egha me ain buria nguazim gutui.

Me nguazir torimin dagiaba isa da tuema kapa otifi.

³ Me nguazimin mozibagh tuima, dar toriba vin mar uaghiri,

eghti me ain itir dagiaba buriam.

Me lambagh abuava mozir kabagh tui,

ezi angazangarim mozimin itir mitarmem batozima,

dagiaba azenara otivima, me da isi.

⁴ Me nguazir torir kaba, saghon mar ada okori,

danganir kaba, gumazir igharaziba dar zuir puvati.

Me uarira ikia ingari.

Me nguazir torir kabar beniba uari dafegha dar suigha, uaghira mangi izegh gamua ingangarim gami.

⁵ Gumazir igharaziba, nguazim gisin azenibar ingara dagheba ko biziba opari.

* **27:23:** Akar ves 13-23in itiba, akar otevir avirir Jopin namakar 3pla fomira gun mikemeziba mirara ghu. Kamaghin amizi, fofozir gumazir maba ghaze, kar Jopin akaba puvati, kar ti an namakar kabar mavin migirigiaba.

Ezi gumazir nguazimın apengan ingarir kaba,
me dagiaba abigha nguazim gikua a girazi,
a mati avim danganir mam bar an isizi
moghın iti.

⁶ Ezi gumazir kaba nguazimın aven itir dagiabar
aven Sapaian dagiar bluplan aghuariba isi.
Egha nguazimın aven uaghan golin
minemeniam isi.

⁷ Isaba ko bagaba, nguazimın aven mozir konir
me ingarizibar aven garir puvati.

⁸ Laionba ko asizir gavgavir igharaziba sara
torir kabar averiabagh aruir puvati.

⁹ “Gumaziba dagiar gavgaviba itir danganibagh
kuava,
mighsiaba abizi da bar iraghue.

¹⁰ Me dagiabar aven dipar tuavibar ingari moghın,
dagiaba aghora averara zui.
Egha me aven ghua garima, dagiar aghuir
ivezir bar pin koziba iti.

¹¹ Me mozibagh ku ganti, dipam danganir kamın
otivti me anepirigham,
eghti dipam nguazir torim gizivaghan
kogham.

Eghti bizir aghuir nguazimın aven mongeghav
itiba,
me da asigh azenim datigham.

¹² “Ezi e managh mangi fofozir aghuarim ko
nighnizir aghuarim iniam?
Fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iniamin
nguibam managh iti?

- 13 Guizbangira fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim bizir bar ekiam, egha dagiar ekiaba ko bizir igharaziba bar dagh afira.
- Ezi gumamaziziba bizir kam deraviram a gifozir puvati.
Ezi fofozim ko nighnizir aghuarim nguazir kamın gumamazizibar tongın itir puvati.
- 14 Ongarim ko an apengan itir danganir bar koniba kamaghın migei,
'Fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim, aning kagh itir puvati.'
- 15 Golin bar aghuim a pura bizim, ni a isi ua nighnizir aghuarim givezeghan kogham.
Fofozir aghuarımın ivezim bar pın ko, eghti ni silvan aghuarımın a givezeghan kogham, silvan aghuarim, a pura bizim.
- 16 Ni kantri Ofirin golin bar aghuiba ko dagiar iveziba bar pın koziba, da isi aning givezeghan kogham.
- 17 Ni aning givesi, glasın dagiar ivezir bar pın kozim ko bizir aghuir golin ingariziba inigham,
noka, ni aning givezeghan kogham.
Da uaghan pura biziba.
- 18 Aningın ivezim, bar pın ikia adiarir aghuarim ko dagiar ghurghurir gavgavir glasın mın taghtazımın ivezim bar a gafira.
Pelın ivezim bar pın ko, egha pelın ivezim uaghan fofozir aghuarim ko nighnizir aghuarim givezeghan kogham.

- 19 Topasin dagiar iangurir aghuarir me kantri
Itiopian isiba ko avimın tuezir golin
aghuiba,
da uaghan fofozir aghuarim ko nighnızir
aghuarim tong aning givezeghan kogham.
Bar puvati.
- 20 “Ezi e managhıra fofozir aghuarim ko nighnızir
aghuarim batogham?
Fofozim ko nighnızir aghuarim danganir
manamra iti?
- 21 Fofozim ko nighnızir aghuarim, gumazamiziba
ko angamıra itir biziba sara bar men modo.
Kuarazir pın mighagha aruiba, uaghan an-
ingın garir puvati.
- 22 Ovengezibar Danganim ko Ovevem uabi, aning
kamaghın mıgei,
‘Ga mong aningın sighsirir akaba baraki,
egha aningın ganizir puvati.’
- 23-24 “İa oragh. God uabıra nguazir kamın dan-
ganiba bar dar gara,
egha overiamın apengan itir bizibar gari.
Kamaghın, a uabıra fofozim ko nighnızir
aghuarim itir danganim gıfo.
Egha tuavir aning bagha zuim gıfo.
- 25 Bar fomıra, God nighnigha aminimın gav-
gavimın abara,
egha uaghan nighnigha ongarir ekiam ikiasa,
a dipabar ababanım ati.
- 26 Egha a uaghan amozim damuamin araziba
ariki,

- egha onimarim taghtagh mangamin tuavim
ati.
- 27 Bizir kabar gın God niġhnizir aghuarimın gara
an araziba bar da tuisisi.
Egha niġhnizir aghuarim gamizi a tugha gav-
gavizi a ghaze, a bizir bar aghuim.*
- 28 Egha God kamaghın gumazamizibav gei,
'Ki ian Ekiam. Gumazir nan atiatia nan
apengan ikiava arazir kurabar gın zuir pu-
vatizim,
gumazir kam niġhnizir aghuarim ko fofozim
iti.'"

29

*Jop uan dughiar aghuir faragha ikezim
giniġhnisi*

- 1 Jop ua kamaghın miġei:
- 2 "Oio. Ki uabın apangkufi, ki fomira deragha ikezi
mogħın ikiasa ifonge.
Fomira God bar deraghavira na geghufi.
- 3 A lamın mın itima, an angazangarim na gisira.
A dimagaribar angazangarimın mın tuavim
nan akakazima, ki zui.
- 4 Fomira, God nan roroamın mın ikia, deravira
nan purirpenimın aven itir ikizimın gari.
Ki faragha gavgavigha ikezi mogħın, ki
datirighın ua kamaghira ikiasa ifonge.
- 5 Fomira, Godın Gavgaviba Bar Itim, na ko ikiavira
itima,
nan boriba uaghan na ko iti.

* 28:27: Hibrun akam, vezin kam deragha a miġeir puvati.
28:28: Onger Akaba 111:10; Aghuzir Akaba 1:7; 9:10

- 6 Ezi nan bulmakauba ko memeba oter eborir avirim na ganingi,
ezi olivin oviziba mirmirir danganimin aven,
nan olivin boreba bar izifa.
- 7 “Ki faragha nguibar ekiamin gumazir dapanir mamın ikia,
egha ghua nguibar ekiamin tiar akamin gumazir dapaniba ko uari akuva ikia kotiaba barasi.
- 8 Gumazir igiaba nan gari ki izima, me uari amikivagha ghua saghon iti.
Ezi gumazir ghurapaniba, ziar ekiam na daningisi dikavigh tuivigham.
- 9 Ezi gumazir dapaniba uaghan uan akabar kumigh,
pura nimira ikiam.
- 10 Ezi gumazir bar ekiaba uaghan nan akam baraghsi,
uan akabar kumigh nimira ikiam.
- 11-12 “Onganarazibagh amir gumazamiziba uarir akurvaghasa nan deima, ki men akurvasi.
Egha afeziaba puvatizir boriba, men akurvazir gumaziba puvatizi, ki men akurvasi.
Kamaghin amizi, na barazi ki bizibav geir gumazamiziba, me nan ziam fe.
Egha nan gari ki bizibagh ami darasi, me nan arazibar gara da bagha bar akonge.
- 13 Gumazamizir kiran oveghangin ovengamiba, ki men akurvasi, ezi me na minabi,
egha God deravira na damuasa me a ko migei.
Ezi amuir odariba, ki men akurvazima,
me uan navir averiabar aven bar akonge.

- 14 Ki zurara Godin damazimin arazir aghuibagh amua, guizin araziba igharaz darazir akakasi,
mati ki korotiar ruarir aghuim aru.
- 15 Ki mati damazir kurabar damazim, egha ki tuavim men akakasi,
egha mati suer kurabar suem, ki men akurvazima, me deraviram arui.
- 16 Ki mati onganarazibagh amir gumazibar afeziam, egha men akurvasi.
Gumazir ki fozir puvatiziba, ki kotin aven men akurvasi.
- Igharaz darazi kotin aven akabar me abiri,
ezi ki men akaba isa me bagha migei.
- 17 Gumazir arazir kurabagh amiba, ki men gavgaviba agiva,
egha men dafaribar gumazir kiniba ua me isi.
Mati gumazim afiar atiamin atariba apirigha asizir a ivirazim uam a ini.
- 18 “Ki ghaze, ki ti dughiar ruarimin nguazir kamin ikiam,
egh deravira uan dipenimin iki mangi ovengam.
- 19 Ki ghaze, ki ti gavgavigh, temer dipar miriamin dikarazimin min,
an biba dipar avirim isima, an dafariba dimagarimin ghuariam dagh irima, da bar derazi moghin ikiam.
- 20 Gumamaziziba nan ziar ekiam fivira ikiam.
Eghti ki gavgavir igiam inivira ikiam,
mati gumazim barir pir igiam dafa.

- 21 “Gumazamiziba damuamin araziba ki dar me migeima,
me akabar kumigha nimira ikia na barasi.
- 22 Nan migirigiaba men navir averiabar ghuaghiri,
mati amozir pam emira aghumra nguazir averiamin ghuaghiri.
- Ki mikemegh givaghti, me nan nighnizim ua migirigiar otevitam a isafuraghan kogham.
Puvati.
- 23 Me kuariba arigha bar deravira nan akam barasi.
Me akam bagha bar akonge, mati aruem dughiar ruarimin ganizi amozim ua izasa me bar akonge.
- 24 Ki dughiar aghuim me ganiga me ko migeima,
me igharagha nighnisi,
Ame! Manmaghsua gumazir ekiar kam e ko migei?
- Ezi nan guamin ganganir aghuarim ko arazir ki me ko migiavira itim,
gavgavim men navibagh anidi.*
- 25 Ki men gumazir dapanimin min ikiava, arazir me damuamiba bagha, nighniziba me ganidi.
Ki gumazamiziba ko iti, mati atrivim uan midorozir gumazibar tongin iti.
- Egha uaghan gavgavim men navibagh anidi,
mati ovevem in dughiamin gumazir mam gavgavim isa azi darazigh anidi.”

* 29:24: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

30

Jop osimtızir a batozibav gei

¹ Jop ua kamaghın mıgei:

“Datırıghın ziaba puvatızir gumazibar boriba,
dibovir akabar na mıgei.

Men afeziaba pura bizir kinibar mın ikia, egha gu-
mazamizibar damazımın onganarazibagh
amua,
bizir aghuitam gamizir puvati.

Kamaghın garir gumaziba, ki me ataghizi
me nan sipsipbagh eghuvir afiabar tongın itir
puvati.

² Ki gari, me nan akurvaghamin gavgaviba puvati.
Me bar amıraghamıraki,
kamaghın amizi, ki ingarasa me mıgeir pu-
vati.

³ Gumazir kaba, dagheba puvatıgha aghariba gui,
egha men navir averiaba daghem bagha arai.
Me ara danganir mısingizibar ghua
pura dagher muziariba buri.

⁴ Egha tevsevir misoziba asia, dar biba ko dafariba
api.

⁵ Egha me nguıbamın boroghın izir dughiamın,
gumamazıba me dagarvagha me batosi,
mati me okımakıar gumazıbagh ami.

⁶ Kamaghın amizi, me ara ghua saghon itir
mıghsıabar avarir konir faner mısingizibar
danganıbar ikia,
dagıar torir ekiaba ko nguazir torir ekiabar ti.

⁷ Me gumamazıba puvatızir danganıamın tevse-
vıbar tongın arua donkıbar mın arai.

Egha tevsevir kabar tongin uari akuva moga iti.

8 Nguibamin gumazamiziba me fozorogha, me misogha me batoke.

Kar, onganarazibagh amua ziaba puvatir gumazamiziba.

9 “Ezi datirighin men boriba iza na dipova ighi-abagh ami.

Me ghaze, ki ti pura bizim, egha nan ziam dibora a gasighasisi.

10 Me ghaze, ki bizir bar kuram, egha bar nan aghua.

Me na ategha saghon iti,
egha me nan boroghin izir dughiamin,
me nan guamin iparan atiatir puvati.

11 God bar na abiragha nan gavgaviba bar ada gifa, kamaghin amizi, me atiatir puvatigha bizir manam damuasa ifuegha,
an na gamua arazir kurabar na gami.

12 Ki uan agharir guvimin garima, gumazir igiar kurar bizim dikavigha,
na baghavira iza na misogha na batozima, ki aravira zui.
Me na gasighasighasa arazir guar aviribagh ami.

13 Ki me gitaviraghasa amima, me nan tuavim apirizi ki aran ibura.
Ki ikuvigha gifa, ezi me nan osimtizim damuti a bar ekivasa.
Ezi men anogoroghamin gumazitam itir puvati,

kamaghin me na gamizi, ki bar ikufi.*

14 Me mati midorozir gumaziba nguibar ekiamin divazir gavgavim akarigha misoghasa ivemara nguibar ekiamin zui.

Egha mati ongarim dipiraghira niga dadarimin izi moghin,
me ivemara na bagha izi.

15 Bizir guar igharagha garir aviriba na bativa na gamima, ki puv atiati.

Nan ziar ekiam gifa, mati terafarim aminim a givarazi a ghu.

Nan dabirabir aghuim ko nan bizir aghuariba gifa,

mati ghuariam ghugha ua itir puvatizi, overiar kinim iti.

16 “Ezi kiran oveghangin nan ikirimirim givagham, dughiaba bar ki osimtizim ko mizazim barasi.

17 Dimagaribar nan agharapaniba mizazim isi, mati me afuzimin na ginifi.

Mizazim na gasir bizir kam na ataghirazir puvati. A kamaghira iti.

18 God uan gavgavimin nan mikarzim gamizi a igharagha oto.

Egha pamtemin na amighiri,
mati korotiam nan firagharim amighiri.†

19 God na kunizi ki beghneazim giraghu,

* **30:13:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

† **30:18:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati. Akar kam giraghamin tuavir igharazim, a kamakin, “Ezi mizazir kam otiva bar ekefe egha na gamima, ki tintinibar uabi otavkirima, ezi nan korotiaba bar aghamsigha nan firim ikegha gavgafi.”

egha ki mati nguazir minemeniam ko av-
erenimin min pura iti.

20 “O God, ki nin damazimin tugha uabin akur-
vaghasa nin dei,
ezi ni pura nan gari.

Egha kuarim atigha
nan dindiam barazi puvati.

21 Ni nan apangkuvir puvati.
Ni uan gavgavimin paza na gamuavira iti.

22 Ni ter afarimin min pin na kunizi aminim na
inigha zui.
Ni aminim gamima, a tintinibar na akuri.

23 Ki fo, ki aremeghti ni na amadaghti,
ki magari danganir ni gumazamizir
oveaghueziba bagha inabazimin ikiam.

24 “Eghti gumazitam bar ikuvighsi damuva akur-
vazim bagh dimti,
gumazitam ti a misogh pazi a damuam o? Bar
puvati.‡

25 Kirara, ki faragha gumazir dughiar kurabar
itibar kuarkufi.
Egha biziba puvatizir gumazamizibar
apangkufi.

26 Ki kamaghin nighniki, nan dabirabir aghuim
zurara ikiam,
ezi puvati, dughiar bar kuram na bato.

Ki ghaze ki angazangarimin aven ikiam.
Ezi puvati, mitarmem bar na avara.

27 Nan navir averiam zuraram osei,

‡ 30:24: Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

- ezi dughiaba zurara mizazim ko osimtizim na batifi.
- 28 Ki paza itima nan mikarzim bar pigha igharagha gari.
Ezi aruem na gapongezir pu.
Puvati. Arimariam na gamima ki kamaghin oto.
Ki gumazamizibar tongin ikia akurvazim bagha men azangisi.
Ezi me nan akurazir puvati.
- 29 Ki mizazir ekiam isa pazavira iti,
egha nan ararem mati afiar atiamin ararem ko ponemin araremin min iti.
- 30 Nan mikarzim misigha pigha inge,
ezi nan mikarzim inir muziariba tintinibar pura vuaghira iri.
Ezi arimariar kurar kam nan mikarzim gamizi, a puvira fei.
- 31 Ki fomira deravira ikia uan gita misogha uan marvim givi,
egha agoroger onger akabagh ami.
Egha datirighin ki uan gita misogha azir akabagh ami,
mati gumazim ovengezi me a gubai.”

31

Jop ghaze, an arazir kuratam gamizir puvati

¹ Jop ua kamaghin migei:

“Ki uan navir averiamin aven uabi akar dikirizir gavgavim gamua ghaze,
ki amizir igiatamin ganiva, nighnizir kuratamin iran kogham.

² Godin Gavgaviba Bar Itim

- a manmaghin en arazir kuraba ikarvagham?
- ³ Gumamazir arazir kurabagh amiba, God
dughiar kuram gamima,
a me batifi, ezi bizir kam me gasighasigha bar
me kuavarei.
- ⁴ God bar nan arazibagh fogha,
nan daroribar gari.
- ⁵ “Ki arazir ifavaribagh amir puvatigha,
tintinimın gumamazizibagh ifarir puvati.
- ⁶ God guizbangıra deravıra nan araziba tuisigh
egh fogham,
ki bizitamın osımtızitam itir puvati.
- ⁷ Ki tuavir aghuim ategh, egh nan navim bizir nan
damazimning garibar gın mangi,
arazir kuratam damigh, egh Godın
damazimın mızegham.
- ⁸ Eghti God gumazir igharazimın amamangatighti,
a ki oparizir daghebar ami,
egh nan azenim bar a gasighasigham.
- ⁹ Nan namakamın amuim, ki a bagh navim dikav,
egh mangi an dipenimın modogh iki an pam
bagh oragham,
a mangighti, ki mangi a ko dakuighti,
- ¹⁰ kamaghın, nan amuim uabi mangi gumazir
igharazibar ingangarir amizim gavagh
men wit mirmiram.
Eghti gumazir igharaziba a ko dakuam.
- ¹¹ Ki aghumsızir ekiam itir arazir kurar kam
damighti me na isi kot datighti,
ki an izezir kuram iniam.

- 12 Arazir kurar kam, mati avir fefer gavgavir gumazamizibar isim.
 Ki guizin kamaghin damighti, avir kam bar nan isiva nan biziba sara bar a da givaghti, ki mangi Oveaghuezibar Nguibamin ikiam.
- 13 “Fomira, nan ingangarir gumazim o amizim migirigiam nan ikia na bagha izima, ki deravira me baragha men osimtiziba akiran aghuaghti,
- 14 gin God nan arazir kuram tuisighamin dughiam iziti, ki manmaghin an akam ikarvaghama? Bar puvatigham.
- 15 Guizbangira, God na gamizi ki amebamin navimin oto, egha anarira ingangarir gumaziba ko ingangarir amizibagh amizi, me uan amebabar navibar otifi.
 Godin kamra bar e gamizi,
 e an damazimin magh gari.
- 16 “Ki zurara onganarazibagh amir gumazamizibar akurvagha bizir me puvatiziba me ganidi.
 Egha amuir odiaribar gari, me pura itir puvati,
 ki uaghan men akurvasi.
- 17 Ki uan daghetamin anogoregha uabira anemeziru.
 Puvati, ki borir asaghasaziba uaghan men akuaghapi.
- 18 Ki uan igiamin ikia iza datirighin,

ki amuir odiariba ko borir asaghasazibar akurvasi.

Ki men afeziamin min men akurvagha me geghufi.

19 Ki gari, gumazitam korotiaba puvatigha puv arugharusi,

ezi ki ti an akurazir pu? Puvati.

20 Ki korotiar aghuir me nan sipsipin arizibar ingarizim a ganingi.

Korotiar kam fefem a ganidima, a nan ziam fa na minabi.

21 Ki ti borir asaghasaziba paza me gamuava, men biziba iniasa kot gifaraghai,

ki fo, gumazir dapanir igharaziba nan akabar min ghughai.

22 Ki kamaghin amizi, God nan dipizimningin mitaghniamin agharimning asizi aning irighai.

23 Ki Godin gavgavir ekiam ginighnigha puv atiati.

A gumazir arazir kurabagh amibagh asighasighasa, bizir kuraba amadi.

Kamaghin amizi, ki arazir aghuibaram ami.

24-25 “Ezi guizbangira, ki pamten ingara bizir aviriba ko dagiar aviriba iti.

Egha ki bar akuegha uabi uan ziam fer puvati.

Egha ki nighnizir gavgavim kamaghin itir puvati, nan gol ko dagiaba ko biziba nan akuraghti ki deravira ikiam.

Puvati.

26-27 Ki garima, aruem bar deravira isira, ezi iakinim uaghan angazangarir bar dirim iti.

Ezi nan navir averiam, aser kamningin zi-
amning fasa na dikavir puvati.

Ezi ki ziar ekiam aning daningasa uan da-
farimningin torezir puvati.

28 Ki arazir kabar amu, egh ki Godin bar pin itim
akirim ragh a gasaragham.

Eghti arazir kam bangin, me uaghan na isi kot
datighti, ki ivezir kuram iniam.

29 “Ki garima, dughiar kuram nan apaniba batifi,
ezi men osimtiziba bangin, nan navim derazir
puvatizi ki bar akongezir puvati.

30 Ki dughiatamin akam akarigha uan apanibagh
asighasighasa Godin azangsighizir puvati,
kamaghin amizi, ki arazir kuram gamizir pu-
vati.

31 Nan ingangarir gumamaziziba kamaghin migei,
‘A dagheba gumamaziziba bar me ganingizi
men naviba bar izifa.
A gumazitam ataghizir puvati.’

32 Nguibar igharazibar gumaziba dakuamin dan-
ganiba puvatizi,
ki me ataghizi me pura nguibar ekiamin tu-
avibagh akuir puvati.

Tuavibagh aruir gumaziba sara,
ki me isa uan dipenimin zui.

33-34 Gumamazizir igharaziba arazir kurar
mabagh amua ti da modi.

Ki uaghan arazir kuratam gamigha ti a
modoghai,

kamaghin amizi, ki uan dipenimra modoghavikia,
gumamazizir igharaziba ko migeir
puvatighai.

Nan arazir kamın, me fogh suam, ki arazir kuram
 gamigha,
 nguibamın gumazamizibar atiati.
 Eghti me na dipova nan ziam gasighasigham.
 Ezi puvati. Ki arazir kuratam gamizir puvati.
 Ki mongamin arazir kuraba puvati.

35 “Oio, ki kamaghsua, tav iki kuarim atigh
 na baragh.

Ki kamaghın mikimam, ki arazir kuratam gamizir
 puvati,
 ki datirighın ababanitam damighti, a gav-
 gavim nan akam danıngam.

Ki kamaghın ifonge, Godın Gavgaviba Bar Itim,
 datirighın nan migirigiaba bar da ikarvagh.
 A gumazir na isi kotiam darıghamim, ki kamaghın
 ifonge,
 a uan kotiamın migirigiaba da isi
 akinafaritamın da osirigh.

36 Eghti ki akinafarir kam bagh bar akongegh uan
 dipizimın azenara aneter,
 egh uaghan atrivimın dapanir asuamın mın
 uan dapanim daghuam.

37 Egh ki atrivimın borimın mın Godın damazimın
 tugh,
 egh ki amizir bizibar gun bar a mikimam.

38-39 “Eghti ki gumazitam pazi a damu, an nguazim
 okemegh, a givezeghan kogh
 dagheba oparighti,
 nguazir kam uabi nan atar pamten arangti,

40 wit ko balin ovizir ki opariziba,

benir dikoniba ko ogher kuraba dar dan-
ganim inigh
nguazir kamın aghungam.”
Jopin miğiriğiaba iza kagh tu.

Elihu, a Jop uan namakar igharaziba ko me miğei

32

(Sapta 32--37)

*Elihu niğniğim, a Jop ko mikemegh egh navir
amirizim iniam*

¹ Jopin namakar 3pla orazi Jop ua bagha gav-
gafi, a gumazir aghuir arazir kuratam gamizir
puvatizim, kamaghın amizi, me uam an akatam
ikarvazi puvati. ² Ezi gumazir igiar mam, an
ziam Elihu, a me ko ikia men miğiriğiaba barasi.
An afeziam Barakel, a Busın adarazir mav, egha
Ramın ikizimın aven iti. A kamaghın orazi Jop
ghaze, an arazir aghuim gami, ezi God arazir
kuram gami. Bizir kam bangın, Elihu puviram
atara muriam Jop bagha bar ikufi. ³ Elihu
garima, Jopin namakar 3pla fo, Jop arazir ku-
ram gamizi, me akam a gasi. Me deraviram an
miğiriğiatam ikarazir puvati. Kamaghın amizi,
Elihu uaghan bar me baseme. ⁴ A gumazir igiam,
ezi me ghurigha a gafira. Kamaghın amizi, a
faragha nımira ikia gumazir ghuriba barazima,
me miğei. Me mikemegha gıvazi, datirighın a uan
niğniğimın gun Jopin mikimasava ami. ⁵ Elihu
uaghan orazima, gumazir 3plan kaba, miğiriğiaba
puvatizi, a bar me baseme.

⁶ Elihu datirighın dikavigha kamaghın miğei:

“Ia gumazir aruaba, ki gumazir bar igiam, egha ian apengan iti.

Kamaghin ki faragh uan fofozimin ia mikiman bar atiatigha uaghan aghumsiki.

7 Ki kamaghin nighnisi, ia gumazir ghuriba mikimiva,
 egh fofozir aghuiba ko nighnizir aghuibar gun mikim.

8-9 Ezi azenir aviriba ti gumazim gamima, a fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iti.

Puvati, Godin Gavgaviba Bar Itimin Duam, iza nighnizir aghuim gumazamiziba e ganidi.

Ezi gumazir ghuriba kamaghin tuisighan koghsuam,
 arazir manam Godin damazimin derazi manam ikufi.

10 Kamaghin ia na baraghti,
 ki uabi, uan fofozir nan itibav kimsa.

11 “Ia oragh. Ia Jop ko mikimasa fofozir aghuim ko nighnizir aghuarim itir migirigiaba bagharuia puv ingari.

Ki ia mizua bar deravira ian migirigiaba baragha da tuisisi.

12 Ki bar deravira kuarim atigha, ia migeir migirigiaba baraki.

Ki orazi, ian migirigiatam Jopin migirigiaba ikaragha kamaghin migeir pu,
 a guizbangira migei puvati.

13 Ia kamaghin uarira uariv kiman kogham, e nighnizir aghuim buria egha a inigha gifa.

E God ateghti anarira Jopin migirigiaba ikarvagham.

E gumazir kiniba a ikaraghan kogham.

- 14 Jop uan migirigiaba na gasir puvati, a ia migei.
A na gasiti, ki a ikarvaghamin migirigiaba,
ian migirigiabar mirara mangan kogham.
- 15 “Jop, ni gan. Nin namakabar nighniziba otefe.
Me ua ni mikimamin migirigiabagh asagha
nimira iti.
- 16 Me pura tuivighav ikia nimira iti,
kamaghin amizi, ki me mizuaman kogham.
Ki mikimasa.
- 17 Ki uan fofozimin gun ni mikim
egh uaghan nin migirigiaba ikarvaghasa.
- 18 Nan navim migirigiaba bar a gizifa.
Aminir ekiam ivai moghin, nan navir ave-
riam pamtem nan ingari, ezi ki ni mikimam.
- 19 Migirigiar ki ni mikimamiba bar nan navim
gizivagha iti,
mati wainin misevir, me asizir memen inimin
ingarizim,
wainin igiam an itima a buigha bighasava
ami.
- 20 Guizbangira ki mikemegh deragh uabi baragh,
navir amirizim ikiam.
- 21 Ki tavin gin mangan kogham.
Nan navimin itir bizim, ki guizbangira
bighivira aneghurigh a mikimam.
Ki gumazitam apezeper akar isingtizir tam a
mikemeghan kogham.
- 22 Gumamaziba akar isingtizibar me apezeperir
arazim,
ki a gifozir puvati.
Ki kamaghin damighti,

Godin nan ingarizim zuamira na gasighasigham.”

33

Godin arazir gumazamiziba akiramim, Elihu an gun migei

- ¹ “Jop, ki datirighin ni mikimamin migirigiaba, ni deravira kuarim atigh bar deravira da baragh.
- ² Ki bar datirighira migirigiar kabar gun ni mikimasava ami.
- ³ Ezi migirigiar ki ni mikimamin kabanang, ni da baragh kamaghin fogh, ki Godin damazimin derazir gumazim, egh nan navimin itir nighniziba, ki bighivira deravira dar gun ni mikimam.
- ⁴ “Godin Gavgaviba Bar Itimin duam nan ingari, egha uan ikirimirir angamira itim anidir aminim isa, na giveragha na gamizi, ki angamira iti.
- ⁵ Jop, ki kamaghin ifonge, gan migirigiar uariv soghamiba, ni deraghvira dagh nighnigh. Ni nan damazimin tugh egh uan nighnizim mikim.
- ⁶ Godin damazimin ga magh gari. A nguazimin virara gan ingari.
- ⁷ Kamaghin amizi, ni nan atiatingan marki. Ki osimtizim ni daningan kogh, egh ni abinan kogham.

- 8-9 “Ki kamaghin nin migirigiaba baraki.
 Ni pamtem migia ghaze,
 ‘Ki arazir kuratam gamizir puvatigha,
 Godin damazimin zue, ezi bizitamın
 osimtızim nan itir puvati.
- 10 Ezi God uan apanimin min osimtıziba na
 darighasa tuaviba buri,
 mati a gumazir kurabagh ami mokin.
- 11 A senin nan dagarimning ike,
 a bar deravira nan daroriba ko ki amir bizibar
 gari.’
- 12 “Jop, ni oragh.
 Migirigiar ni amizir kaba, da derazir puvati.
 Ezi datirighin ki kamaghin ni mikimasa.
 Godin fofozim ko gavgavim bar ekefe,
 egha bar gumazamizibar fofozim ko gav-
 gavim gafira.
- 13 Ni tizimsua akam God gasa ghaze,
 a gumazamizibar migirigiaba ikarvazir pu-
 vati?
- 14 E fo, God tuavir aviribar uan akamin e migei.
 Ezi e gumazamiziba deragha an akam gifozir
 puvati.
- 15 “E dimagaribar uan misiabagh akuir dughiabar,
 God irebar guar aviriba en akakasi.
- 16 Egha irebar kabar aven, e uan arazir kuraba
 akirasa,
 an akar modoghav itim isa azenim gatigha
 nighnıziba e ganidi.

- Egha akar kam gamizi,
a en nighnizibar ikia gavgafi.
- 17 Egh arazir kamın a gumamazibar
anogoreghti,
me arazir kurabar amuan kogham.
Egh uari fan kogham.
- 18 A kamaghın aghua, e arazir kurabar amuti,
en apaniba e misoghti e arıghiregh mangi
Oveaghuezibar Nguibamın ikiam.
- 19 “Dughiar maba God gumamazibar arazir
kuraba akırasa arımariaba me ganıdi,
ezi me misiabagh irav ikia men aghariba aven
mizaziba isi.
- 20 Me daghebar aman bar aghua.
Me bar ifongezir dagheba, me da isa me
ganıdi,
ezi me dar gari da mati bizir bar kurabara.
Ezi me dar aman ibura.
- 21 Me mikarziba suegha bar aghariba gui,
ezi men aghariba azenim gire.
- 22 Men ikirimirim bar gıvasava ami,
ezi ovevemın enselba bar me agıvasa me
mizuai.
Ezi me Oveaghuezibar Nguibamın
mangasava ami.
- 23 “Eghti Godın enselin bar avirimın tongın enselin
tam izi,
gumazir kamın akuragh, egh arazir aghuir a
damuamımın gun a mikemegham.
- 24 Eghti enselin kam, gumazir kamın apangkuvigh
kamaghın Godın azangam,

- ‘Ni gumazir kamın apangkuvigh, aneteghti an Oveaghuezibar Nguibamın mangan marki. Ki uam a givezamin tuavim batogha gıfa.’*
- 25 Eghti gumazir kamın mıkarzim ua gavgavigh igiamın otogham, mati a fomıra igiamın ikezi mokin.
- 26 Gumazir kam datırighın God ko mıkimti an a baragham. God an akurazi an ovengezir puvati, kamaghın amizi, a Godın damazımın izi an ziam fı bar akuegham.†
- 27 Egh gumazir kam bar akuegh ighiam bangi gumazamizir igharazıbav kım suam, ‘Ki arazir aghuıbar tuavim ataki, kamaghın ki arazir kuram gami. Arazir kam bangın God ti ıvezir bar kurar ekiatam na ikaragha na ganıghai. Ezi puvati, a nan apangkuvıgha kamaghın amizir puvati.
- 28 A ua nan ikirimirim gıvese, ezi ki Oveaghuezıbar Nguıbamın ghuzir puvati. Ki angamıra ikiavıra iti, egha aruemin angazangarımın gara bar akonge.’
- 29 “Guızbangıra, dughıaba zurara God arazir kabar gumazamizıbagh ami. Dughıar pumuning, o pumuning ko mıkezımın ghua dughıar avırıba, a kamaghın amuavıra iti.

* **33:24:** Hibrun akam, ves 23 ko 24ın akar otevir mabar deragha dav geir puvati. † **33:26:** Hibrun akam, vezin kam deragha a mıgeir puvati.

- 30 A ua men ikirmiribagh ivesi, ezi me Oveaghuezi-
 ibar Nguibamin zuir puvati.
 Me angamira ikiavira iti, egha aruemin
 angazangarimin gara bar akonge.
- 31 “Jop ni datirighin oragh.
 Ki migirigiar maba iti, ki dar ni mikimasa.
 Kamaghin amizi, ni akam dukuagh,
 egh kuarim atigh deravira na baragh.
- 32 Ki kamagsua bar ifonge, gumamaziba fogh
 suam,
 ni gumazir arazir kuratam gamizir
 puvatizim.
 Egh ni migirigia taba iki mikimti,
 ki ni baraghasa.
- 33 Ni migirigiaba puvatigh,
 egh nimira iki na baragh.
 Eghti ki nin sure damuti,
 ni fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iniam.”

34

Elihu ghaze, Jop paza migia akam God gasi

- 1 Elihu ua kamaghin migia ghaze:
- 2 “Ia nighnizir bar aghuiba itir gumaziba, ia bar
 deravira kuaribar arigh, nan akaba baragh.
 Ia gumazir fofozir aghuiba itiba, ia na baragh.
- 3 Akatorim daghem apava a barasi, a bar isingiz o,
 a ikufi.
 Kamaghira, kuarim migirigiam baragha a
 tuisisi, a deraz o, a ikufi.
- 4 E uari bagh migirigiaba tuisigh fogham,
 manam dera, ezi manam ikufi.

5 “Jop kamaghin mikeme, ‘An arazir kuratamin osimtizitam itir puvati,
ezi God arazir aghuimin a gamizir puvati.

6 A bizitamin osimtizim itir puvatigha arazir kuratam gamizir puvati,
ezi God ti ghaze, a ifavarir gumazim,
egha bar a gasighasiki.

Mati God uan barimin a gasezir duam, uam akumighan kogham.’

7 “Gumazir manatamra Jopin arazim damuam?
A puvira akaba God gasi, mati dipam ivemari.

8 Egha a uaghan gumazir kuraba koma arua,
me amir arazir kurabagh ami.

9 A ghaze, e God ifongezir arazibar amuti bizir aghuir manatam e bativam?
Ti puvatigham.

Kamaghin an arazir kurar kabagh ami.*

10 “Kamaghin amizi, ia nighnizir aghuiba itir gumaziba ia na baragh.

Godin Gavgaviba Bar Itim arazir kuratam damighan kogham.

Bar puvatigham.

34:5: Jop 27:2; 31:6 * **34:9:** Sapta 21:7-13in aven, Jop ghaze, Gumazir arazir kurabagh amiba, God ivezir kuram isa me ganiga me gasighasizir puvati. Egha Sapta 21:15in aven, Jop ghaze, Gumazir kuraba migeir akaba, da akar Elihu kagh amibar mirara ghu. Akar Elihu Jop gasarazim, a guizin akam puvati. Ezi sapta 21:16, Jop ghaze, An arazir kurabagh amir gumamaziziba ko navir vamira isir puvati. **34:10:** Jenesis 18:25; Godin Araziba 32:4; Onger Akaba 92:15; Rom 9:14

- 11 A deravıram en araziba tuisıgha,
en arazir e amibar mıram, e ikarvasi.
- 12 Bar guizbangıra, Godın Gavgavıba Bar İtim pazi
gumazıtam damıghan kogham,
egh arazir kuratam damıghan kogham.
- 13 Ezi tinara faraghavıra nguazir kam gativagha
gavgavım God ganıngi?
Bar puvati.
- 14 God uan navir averıamın aven uabi gınıghnıgh,
egh uan Duam ko an amınir angamıra itir
ıkrımırım anıdim, a uam aning inıghtı,
- 15 bizıba bar zuamıram arımıghıregham,
eghti gumazamızıba uamategh nguazım gav-
agham.
- 16 “Jop nı oragh. Nı nıghnızir aghuım iki,
egh kuarım atıgh na baragh.
- 17 Nı manmaghın nıghnısi, Godın Gavgavım İtim,
a ti deravıra nguazir kamın gumazamızıbagh
atıvagh men ganan kogham o?
Ezi manmaghsua, nı akam arazir aghuıbagh amir
God gasa ghaze,
a ti arazir kuram gamıgha guızın arazımın gın
mangan aghua?
- 18 Gumazir kınıtam kamaghın atrıvıtam
mıkemeghan kogh suam,
nı atrıvir bar kuram.
Egh gumazir aruatam kamaghın a mıkemeghan
kogh suam,
nı gumazir bar kuram.

34:11: Onger Akaba 62:12; Esekiel 33:20; Matyu 16:27; 2 Korin 5:10; 1 Pita 1:17 **34:15:** Genesis 3:19; Fofozir Gumazım 12:7

- 19 God uabi gumamazizibar ingarizi, me an damazimın magh ghue.
 A gari, gumamazizir biziba itiba, ko biziba puvatizir gumamaziziba, me bar moghira magh ghue.
- 20 A gumamaziziba bar me gamima, me zuamiram ariaghiri,
 gumamazizir ziar ekiaba itiba o gavgavir ekiaba itir puvatiziba, me pura biziba.
 Dimagarir arizimın, a me gami me digavir kuram gamima,
 a uabi uan gavgavimın men ikirimiriba gefi.
- 21 “E managh zui, Godın damazim en araziba bar dar gari.
 Dughiaba bar, an damazim deravira en daroribar garavira iti.
- 22 Dimagarir bar mitater pizi tam ikiti,
 Godın damazimın arazir kurabagh amir gumamaziziba ti an aven modogham o?
- 23 God en arazir kurabagh fogha gifa,
 kamaghın amizi, a da tuisighamin dughiatam amisivan marki.
- 24 Dughiar a gumazir dapaniba gevim,
 a men arazibagh fofoghasa ingarir puvati.
 A men arazibagh fogha gifa,
 a pura me batogha, gumazir igharaziba men danganibagh arisi.
- 25 A men arazir kurabagh fogha,
 kamaghın a dimagaribar me agiva me dikabiri.

- 26 A gumazir kaba amizir arazir kuraba bangin,
gumazamizir igharaziba ganasa, a men
damazibar me gasighasisi.
- 27 A fo, me akirim ragha a gasaragha, an Akar
Gavgavibar gin mangan aghua.
Kamaghin amizi, a me gasighasisi.
- 28 Me onganarazibagh amir gumazamiziba paza
me gami,
ezi me Godin deima, a men ararem barasi.
- 29-30 God nimira iki bizitam damuan koghti,
tinara suam God arazir kuram gami?
Egh a uan guam modoghti, tina an boroghin mangi
an guamin ganam?
Bar puvati.
- God gumazamiziba ko kantribagh ativagha bar
dar gari,
eghti gumazir kuratam atrivimin otoghan
kogh, egh gumazamizibagh asighasighan
kogham,
mati gumazim asizimin suighasa azuazimin
ingari.†
- 31 “Ian tinara orazi Jop kamaghin God mikeme,
‘God osimtiziba na garizima ki da ateri,
egh ki uam arazir kuratam damighan
kogham.‡
- 32 God bizir ki fozir puvatiziba, da nan akaghti,
ki arazir kuratam damigh, egh bar moghira
da ategham.’

† **34:29-30:** Hibrun akam, ves 29 ko 30 deragha aningin migeir puvati. ‡ **34:31:** Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati. **34:32:** Jop 13:19; 24:25

- 33 “Jop, ni God amir bizibagh ifongezir puvati.
 Ni kamaghin nighnighan marki,
 ni uabi ifongezir biziba God dar amuam.
 Ni uabi uabi tuisigh, egh arazir manamin gin
 mangi a damusi, ni a damu.
 Kar nan ingangarim puvati.
 Arazir manam nin deraghti,
 ni datirighin fofozir aghuarir kamın gun e
 mikim.Ş
- 34 “Ki gari, gumazir fofozir aghuim ko nighnizir
 aghuim itiba,
 me nan akar kam baregh suam,
- 35 ‘Jop pura bizibav gei, ezi an migirigiaba derazir
 puvati.
 A deravira nighnizir puvatigha migei.’
- 36 Jop gumazir arazir kurabagh amibar min biz-
 ibav gei.
 Ezi nan ifongiam kamakin,
 God kamaghira a damu mangivivra ikiti a fogh
 suam,
 a migirigiar kabar amuvira ikiam, o ti pu-
 vatigham.
- 37 Jop arazir kuram gamigha,
 arazir kam gisin Godin akaba batosi.
 A en tongin ikia en migirigiaba batogha,
 egha atara akaba God gasi.”

35

Elihu ghaze, Jopin akaba ikufi, egh an atari

¹ Elihu migiavira ua kamaghin migei:

Ş 34:33: Hibrun akam deragha vezin kamın mingarim abighizir puvati.

- 2 “Jop ni ghaze, nin arazim dera,
 egha Godin arazim gafira.
 Nin migirigiar kam ti deraz o, puvati?*
- 3 Ni uaghan ghaze, ki arazir kuratam damighan
 koghti,
 bizir kam manmaghin nan akuragham?
 Egh uaghan bizir aghuir manatam na bati-
 vam?
- 4 “Jop, ki datirighin ni ko nin namakabar akaba
 ikarvaghasa.
- 5 Ni kogh pin deraghvira overiamin itir ghuariabar
 gan.
 Da bar pin mar iti.
 Kamaghira, God bar pin iti.
- 6 Ni arazir kuratam damigh, egh ni a
 gasighasighan kogham.
 Ni arazir kurar avirim gami, ezi da pura
 bizim.
- 7 Egh ni zurara arazir aghuibar amuti,
 da manmaghin an akuragham?
 Ni arazir kuraba puvatigh,
 egh tuavir kamın, ni bizir aghuir manatam isi
 God daningam? Puvatigham.
- 8 Arazir kurar ni amiba, da gumazamiziba eraram
 asighasisi.
 Ezi arazir aghuir ni amiba, da gumazamiz-
 ibaram akurvasi.

* **35:2:** Dughiar aviribar Jop ghaze, An arazir kuratam gamizir puvati. (Ni sapta 10:7 ko 27:5-6in gan.) Ezi akar Elihu Jop gasarazir kam, a guizin akam puvati. **35:3:** Jop 7:17-20 **35:6:** Jop 22:2-3

- 9 “Gumazir gavgaviba gumazamiziba dika me abiri.
 Ezi gumazir kaba uarir akurvaghasa bar pamten gumazir ekiar aghuubar diava arai.
- 10 Ezi gumazitam kamaghin deir puvati,
 ‘Godin Nan Ingarizim, a managh iti?
 A dughiar kurabar gavgavim en navibagh anidima,
 e bar akuegha ighiabagh ami.
- 11 God fofozir aghuarim gumazamizibagh aningizi, me asizir atiaba ko kuarazibagh afira,
 egha akurvazim bagh, a bagh mangan aghua.’
- 12 Guizbangira, gumazamiziba akurvazim bagha Godin diava arai.
 Ezi me gumazir uarira uari feba ko arazir kurabagh amiba,
 God men dimdiaba barazi puvati.
- 13 Men nighniziba derazir puvati,
 kamaghin amizi, me puram an diava arai.
 Eghti Godin Gavgaviba Bar Itim, men dimdiaba baraghan kogham.
- 14 Jop, ni kamaghin migia ghaze,
 Ni Godin garir puvati.
 Ni uaghan ghaze,
 ni dughiar bar ruarimin a mizuaima,
 a kotin aven nin azangsizim akirizir puvati.
 Kamaghin amizi Jop, God ti nin dimdiam bareghan kogham.
- 15 Ni uaghan kamaghin migia ghaze,
 God ivezir kuram isa gumazir arazir kurabagh amibagh anidir puvati.

Egha men arazir kurabagh nighnizir puvati.†

- ¹⁶ “Jop pura bizibav gei, ezi an migirigiaba derazir puvati.
A deravira nighnizir puvatigha, pura bizibav gei.”

36

God e akirasa osimtiziba e ganidi

- ¹ Elihu ua kamaghin migei:
- ² “Jop, ki migirigiar maba gavgavim ua Godin akam daningamiba ikiavira iti.
Kamaghin amizi, ni nimira ikiti, ki tong uam nin sure damika.
- ³ Fofozir aghuir aviriba nan navim gizifa.
Ezi datirighin ki kamaghin nin akakaghasa,
Godin Nan Ingarizim,
a zurara voroghira itir arazibagh ami.
- ⁴ Bar guizbangira, ki akar ifavaritam gamir puvati.
Ki fofozir gumazimin min, ni ko iti,
ezi nan fofozim gumazir igharazibar fofoziba bar dagh afira.
- ⁵ “Ni oragh! God gavgavir bar ekiam iti,
egha a uan fofozimin gavgavimin, a ifongezir biziba bar dagh ami.
Egha a gumamazibar aghuazir puvati.
- ⁶ Arazir kurabagh amir gumamaziziba, a men ganiva men amamangatighti, me dughiar ruarimin ikian kogham.

† 35:15: Hibrun akam, ves 14 ko 15 deragha aning migeir puvati.

Egha onganarazir gumazamiziba, a men akurvagha men osımtıziba akiri.

7 God gumazir an damazimın deraziba, a deravıra men gara me geghufi, ezi gumazamizir kınıba ziar ekiam me ganıdı, mati me atrivibagh ami.

8-9 Eghtı dughiar kuram otoghti, osımtızim gumazamiziba ikegham, mati me senba ko beniba gumazimın soroghafariba ike.

God kamaghın men akagha ghaze, Me uarira uan ziaba fava arazir kurar aviribagh ami.

Kamaghın amizi, dughiar kuram me batıfi.

10 A me gamima, me deravıram akaba barasi. Egha uam arazir kurabar amuan men anogorosi.

11 Me an akaba baragh an apengan iki, egh dughiabar zurara navir amırızim ko dabirabir aghuim ikiam.

12 Me oraghan aghuaghti, apaniba me misueghti, me arımıghiram.

Egh me uari foghan kogham, bizir tizim me bato.

13 “Gumazamizir nıghnızir gavgavim Godın itir puvatıziba, an osımtıziba me garızir dughiabar, me Godın anıngagha, uarir akurvaghasa an azangsızir puvati.

14 Me aghumsızir arazibagh amir gumazamizibar tongın ikia,

egha igiabaram ovei.

15 God gumazamizibagh amima, me osimtıziba ko mızaziba isi.

Arazir kamın, God arazir aghuibar amuasa gumazamizibar sure gami,
egha tuavir kamın a ua me isi, ezi me deravıra iti.

16 “Jop, ni gan, ni datırighın osimtızir ekiam atera atam ovenge.

Ezi God ua ni iniıasa bar ifonge,
egh ni damighti, ni deravıra daperagh firighırigham.

Eghti a dagher bar aghuiba ko biziba ni danıngam.

17 Ezi datırighın God nın gari,

ni mati gumazir arazir kurabagh amim,

egha ni isa kotiam gatıgha osimtızim ni ganıngi.

Ezi ni manmaghın osimtızir kam gitagham? Ti puvatıgham.

18 Kamaghın ni deraghvıra ganigh, nın anıngagharım ni damuti, ni God dipovan marki.

Egh ni ua suam, ni uabi givezamin ivezim a bar ekefe, egh ni God ateghan marki.

19 Nın bizir avırıba ko nın gavgavım,

datırighın nın osimtızir kam agıvaghan kogham.

20 Ni dimagarım otıvı puvıra nıghnıghan marki,

kar gumazamizıba zuamıra puvarıghamın dughiam.

21 Ni faragha arazir kurabagh ami.

Bizir kam bangin ni foghasa, God osimtiziba
ni ganingi.
Kamaghin ni ua bagh ganigh,
ni uam arazir kuratam bar an aven mangan
marki.*

22 “Ni deraviram oragh. God gavgavir ekiam ikia
bar pin ti.

Egha a tisan bar aghuim.

Tina ua an min en sure damuam?

Bar puvati.

23 Tinara God damuamin bizibar a mikimti, a adar
amuam?

Egh tina kamaghin a mikim suam, ‘God, ni
arazir kuram gami?’

Gumazitam kamaghin mikemeghan kogham.

24 Gumazamiziba God ingarizir bizibar gara,
egha onger akabagh amua an ziam fe.

Kamaghin amizi, ni uaghan an ziam fi.

25 Gumazamiziba bar God amizir bizibar gani,
egha me saghon ikia deragha dagh fozir pu-
vati.”

Godin fofozim ko gavgavim bar pin iti

26 Elihu ua kamaghin migia ghaze,

“E manmaghin God gifogham, a bar ekevegha
bar pin iti.

E uaghan manmaghin an azenibagh fogham.

Bar puvatigham.

27 A nguazir kamin dipam isa ghuavanaga a
gamima,

* **36:21:** Hibrun akam ves 16 ikegha ghua ves 21in tuzir akar
otevir maba deragha dav geir puvati.

- an amozimîn oto.
 28 Egha amozir ofiziba ko ghuariar overiamîn itiba,
 izaghira nguazim gizima, gumazamiziba dipar avirim isi.
 29 E kamaghîn fozir puvati, ghuariar manaba ekevegha overiam avara,
 mati Godin Purirpenim.
 E fozir puvati,
 arariba manmaghîn ghuariabar apengan ikia tingazi.
 30 God onimaribagh amima, da tintinimîn danganiba bar dar taghtasi.
 Egha ongarir konim avarazi, a mitarmemîn aven iti.
 31 God ghuariaba ko amozibagh atifa, egha arazir kamra a gumazamiziba bar me gativagha deravira men gari.
 Egha amozim gami an azenibagh izima gumazamiziba dagher aviriba iti.
 32 An uan dafarimningîn onimarim korogha, afuzimîn mîn, bizir a inivasa ifongezim ginifi.
 33 Arariba tingazima, e fo, amînim ko amozim otogham.
 Ezi bulmakauba uaghan fogha arazir mabagh ami.”

37

- 1 “Arariba dagarvazima, ki nîsi,
 ezi nan dîghorim na ginifi.
 2 Ia araribar dagarvaziba baragh.
 Mar Godra pamten dia mîgei.
 3 An onimaribagh amima,

da taghtagha overiamin danganiba bar dar zui.

Egha nguazir kamın apınir mamın ikegha apınir mamın ghu.

⁴ Ezi e gın orazi, a pamten dia miğei, ezi e an gavgavim barasi.

God kamaghın amima onımarım taghtagha tintinibar zui.

⁵ “Godın tiarım, mati ararım dagarvası,
a bar igharagha ghugha an ararem bar dera.
Egha an amir biziba bar, en niğniğizibagh afıra.

⁶ A miğeıma aisın amozım nguazım giri.
A miğeıma, amozır bar ekıam nguazır gızı.

⁷ Arazır kamın, a gumazamizıbar amutı me ingaran kogham.
A kamaghın damutı, an amir bizıba,
gumazamizıba deragh dagh fogham.

⁸ Dughıar kamın asızır atıaba,
uan danganıbar mangı mongegh ikıam.

⁹ Amınır gavgavıba uan danganıbar ikegha izı.
Egha amınır ekıar kaba orangtızım inıgha izı.

¹⁰ God uan akatorımın amınım gıverazı ais otıfı.
Egha dıpar ekıabagh amıma, da aisın mın otıva bar gavgafı.

¹¹ A dıpar avırım isa ghuarıar ekıabar aven da akufı,
ezi onımarıba dar tongın ikıa taghtagha tintinibar zui.

¹² God uabı miğeıma, ghuarıaba ıghuagha arui.
Da ghua gumazamizıba itır danganıbar, God damuasa mıkemezır bizıbagh amı.

- 13 God kamaghsua amozim amadi, dughiar maba a gumazamizibar arazir kuraba akirasa, egha dughiar maba, a men apangkuva arazir aghuim me damuasa.
- 14 “Jop, ni kuarim atigh nimira iki puram oragh, egh God amir bizir ekiar igharagha garibagh nighnigh.
- 15 God Akar Gavgavim ghuariabagh aningizi, onimariba dar aven ikia taghtagha tintinibar zui.
Ni ti kamaghin foz, o?
- 16 God overiamin ghuariaba guizi, da pura guighav iti.
A ghuariabagh amir arazir kam, ni ti a gifoz, o?
God fofozir aviriba ikia, digavir kuram gamir arazimin, ingangarir aghuir kabagh ami.
Ezi ni fofozir kamaghin garim puvati.
- 17 Ni korotiam aruzi, aminir fefer sautin amadaghan izim ni gamima,
doriba nin azima, ni bar puvira sokosi.
Ni manmaghin aminir fefer kamnin tivagham.
Bar puvatigham.
- 18 God overiamin ingarigha, a isa an danganimin anetizi, a ikia gavgafi.
Ezi overiam mati guabar garir bizimin min iti, me brasin ganganir kamnin ingari.
Ezi ni ti Godin akuragh kamaghin bizitamnin ingarigham?
Bar puvatigham.
- 19 En nighniziba derazir puvati, mati e mitatemnin aven iti,

ezi e manmaghin nighnigh egh God ko mikimam?

Kamaghin amizi, ni migirigiar e God mikimamibar en sure damuam o puvati?

Ti puvatigham!

²⁰ God oraghti, ki migirigiam an ikiti, a ti kuarim atigh na baragham, o?

A ti mighigh nan akabagh nighnighan kogham.

Gumazitam ti bar onganigh, God a misueghti, an aremeghsi kamagh mikimam.

Ti bar puvatigham.*

²¹ “Aminim ghuariabagh ivarazi, overiam bar zuegha itima,

aruem bar deravira isira,

ezi e an angazangarimin ganan iburaghburaki.

²² Ni gan, Notin amadaghan angazangarir ekiam overiamin oto,

an ganganim mati gol.

Kar God uabin kurkegha,

uan angazangarim ko gavgavim sara izi,

ezi gumazamiziba an gara puviram atiati.

²³ Godin Gavgaviba Bar Itim, a bar pin iti,

eghti e an boroghin mangan kogham.

A gavgavir ekiam iti, egha guizin araziba ko arazir aghuibara gin ghua,

puram e abirir arazim gamir puvati.

²⁴ Kamaghin amizi, gumazamiziba an atiati.

* **37:20:** Hibrun akam, vezin kam deragha a migeir puvati.

Ezi gumazir uarira uari feba ghaze, me fofozir aviriba iti,
God gumazir kaba barazi puvati.”

Ikiavira Itir God, Jopin akam ikara

38

(Sapta 38--39)

Bizir God amiziba, Jopin fofozim gafira

¹ Ikiavira Itir God aminir ekiam ko amozimin aven ikia kamaghin Jopin akam ikaragha ghaze:

² “Jop, ni nighnizir aghuim ko fofozim puvati.
Ni bar manmaghin garir gumazim,
egha ni fofoziba puvatigha tintinibar
migrigiar aviribagh ami?

³ Ni datirighin guizin gumazimin min tugh.
Eghti ki azangsizibar ni damuti, ni nan
azangsiziba ikarvagh.

⁴ “Jop, dughiar ki nguazir kamın ingara egha gav-
gavim an mingarim ganidimin, ni managh
ike?

Ni bizir kaba deragh dagh fogh na mikim.

⁵ Tinara, deraghvira nighnigha nguazir kamın
mitaghniaba ariki?

Tinara benim inigha nguazir kam garigha, an
ruariba ko arozibar ababanibagh amuagh
arui?

Ni ti bizir kabagh foz o?

38:1: Jop 40:6; Esekiel 1:4
Akaba 8:29; 30:4

38:4: Onger Akaba 104:5; Aghuzir

- 6 Gavgavim nguazir kam daningamin guarir
 akniba, managh mitivighav iti?
 Ezi tinara dagiar, nguazim isin iki, gavgav-
 ighamibar ingari?
- 7 Ingangarir kam otozir dughiamin, mikoveziba
 an ganigha bar akongegha ighiabagh
 amima,
 enselba dia bar akonge.
- 8 “Dughiar ongarim nguazim abigha azenan
 otogha anadimin,
 tinara an tiar akam asarazi,
 a itir danganimra iti,
 ezi aperiam otozir puvati?
 Kirara, ki bizir kam gami.
- 9 Dughiar ongarim igiamram otozimin, kirara
 ghuariaba isa, anevara,
 mati amebam inim isa uan borir iririvim gike.
 Ki migharir piziba isa ongarim avarazi,
 mitarmer bar ekiam anevara.
- 10 Kirara ongarimin mitaghniam atigha, an
 miriabar divazir gavgavibar min a da ase,
 eghti ongarim anebigh aven mangiva aveg-
 ham.
- 11 Ki ongarim migia ghaze,
 ‘Ni ongarir ekiam, ni dikav bar pin mavanang
 dipir izi kaghira tugh.
 Ni mitaghniar kam fagh vongin mangan
 marki.’
- 12 “Jop, ni ti pura migeima aminim tira?
 Ni ti dughiabar vaghvagha mizarazibar
 dughiabar bori?

- 13 Mítarmem mati inir mítiar ekiamin min
 dímagarimin nguazim ave,
 ezi gumazir kuraba mítarmemin aruava
 arazir kurabagh ami.
 Ní ti dughiatamin mizarazim mikemezi an otogha
 mítarmem batoke,
 ezi gumazir kuraba dígavir kuram gamigha
 tintinibar are?
- 14 Mizarazimin, aruem angazangarim bizibagh
 anídima da bar azenara iti,
 ezi bizir dímagarimin mongeziba, e deravira
 dar gari.
- 15 Aruemin dughiam, gumazir kuraba mítatemin
 uan arazir kuraba amir puvatigha,
 gumazamizibagh asíghasíghamin gavgavim
 puvati.
- 16 “Jop, ní ti ongarir díkinim giraghugha, an ganiz
 o?
 Egha dípaba an otivi danganibar ganiz o?
- 17 Oveaghuezibar Nguibar mítarmemin aven itim,
 ní ti ghua an tiar akamin ganiz o?
 Ti puvati.
- 18 Nguazir kam bar ekefe, ezi ní ti an mítaghniaba
 bar dagh fogha mati?
 Ní fogh na mikemegh.
- 19 “Jop, ní managh mangíva, angazangarim otivir
 danganim bativam?
 Egh ní managh mangíva, mítarmem otivir
 danganim bativam?
- 20 Ní angazangarim ko mítarmem mangamin tu-
 avim,

- ko aning uamategh izamin tuavim, ni ti aningın akagham?
- 21 Jop, ki angazangarim ko mitarmemin ingaramin dughiam, nin amebam ti ni bategha gifa.
Kamaghın ni aningın danganim gifo.
- 22 “Jop, ni ti ghua ais ko aisın amozim itir danganimın ganiz o?
- 23 Ki dar ingarizi, da pazi gumazir igharaz darazi damu, me misoghamin dughiam mizuai.
- 24 Tuavir onımarim taghtagha tintinibar zuim, ni ti a gifo,
a managh iti?
Egha ni ti fo, aminim aruem anadi naghın managh ikegha iza tintinibar nguazimın zui?
- 25 Tinara amozir ekiam bagha tuavim atizi, a nguazimın izaghiri?
Tinara ararir tingazir kaba bagha overiamın mangamin tuavim ati?
- 26 Tina amozibagh amima,
da gumamaziziba puvatızir danganiba ko nguazir midiaribagh izi?
- 27 Nguazir kam faragha pura iti, ezi temeba ko graziba an puvati.
Ezi datırighın amozim a gamizi,
grazir bar avırım nguazir kamın otifi.
- 28 “Jop, dimagarimın ghuariam ko amozim ti afezi-atam iti, o puvati?
- 29 Ezi tina ais ko aisın amozimın amebam aning batezim?

- 30 Ais irir dughiamin dipaba gavgavigha dagiabar
min iti.
Egha ais bar ongarim avara.
- 31 “Jop, ni gavgavim iki mikovezir taba akuvaghti,
da overiamin itir danganir vamiran ikiam?
Egh ni mikovezir bar avirir kam ikezir benim
firigh me ateghti, me tintinibar mangam?
Ti puvatigham.
- 32 Mikovezir bizir kaba, ni ti tuavim dar akakagh,
egh azeniba vaghvagh dughiar manamra da
otivasa, ni dav gei?
- 33 Ni ti overiamin bizir a damuasa mikemezibagh
fogham o?
Egh ni ti nguazimin itir bizibar amighti, da
uaghan arazir kabar gin mangam?
Ti puvatigham.
- 34 “Ni ti ghuariabar dimti, da ni baregh amozir
ekiam amadaghti,
a ni giri aperiamin min otogh ni avaragham o?
- 35 Egh ni managh mangisi onimarim amangti,
a ti kamaghin ni mikimam,
‘Ki nin ingangarim damuasa pura iti.’
- 36 Aperiam otivamin dughiam,
tina fofozir aghuim kuarazibagh anidi?
Tina fofozim tuaribagh anidima,
aminim tiasava amir dughiamin, da ati?*
- 37 Tina ghuariaba bar da mengamin fofozim iti?
Ghuariaba mati nguazir mineba overiamin
iti,

38:31: Jop 9:9; Amos 5:8
kam migeir puvati.

* **38:36:** Hibrun akam deragha vezin

ezi tina da fufughti amozim izighiram?
 38 Eghti nguazimin minemeniam ua porogh gav-
 gavigham.”

Tina fofozim kuaraziba ko asizibagh aningi?

39-40 Ikiavira Itir God ua kamaghin miġei:

“Jop, laionba uan mogomer danganiba ko toribar
 ikia mizuai itima,
 ni ti asizibagh ami da roghira izima, laionba
 dav sogha da apa,
 uan mitiriaba agefi?

41 Ezi kuarazir kotkotba, dagheba puvatigha pu-
 ram arua dagheba burir dughiaba, ko men
 nguziba daghem bagha nan deir dughiaba,
 tinara dagheba me ganidi?
 Kirara.”

39

1 “Ni ti fo, azenibar dughiar manamra, miġhsiamin
 itir memen amebaba oti?
 Ni ti garima, asizir dian amebaba uan nguziba
 bati?

2-3 Ni ti foghama, iakinir manabara, memen nguz-
 iba ko dian nguziba amebabar navibar
 aven iti?
 Egha ni ti fo, dughiar manamra memen ame-
 baba uan teviba apira nguziba bati?

4 Meme ko dian nguzir kaba uan amebaba ko,
 tuziba ko ruaribar ikia ekevegħa gavgafi.
 Me ekevegħa ġivagħa, uan amebaba ategħa
 bar ghue.
 Egha ua izir puvati.

- 5 “Tina donkin atiabar beniba firizi,
da uan ifongiabar gin ghua pura tintinibar
zui?
- 6 Ki danganir gumamaziziba ikia ingarir puvatizir
isa me ganingi,
kar danganir grazir aghuiba aghuir
puvatizim, kar amangsizir avirim itir
nguazir kuram.
- 7 Donkin atiaba fo, me nguibar ekiabar ikiti gu-
mazamiziba benibar me ikiva, ingangarim
damusi pamten me dagarvagh.
Kamaghin me akirim ragha nguibar ekiamin
niginim ko dagarvazibagh asara.
- 8 Egha me pura mighsiabagh arua,
egha damasa terafariba ko graziba buri.
- 9 “Jop, bulmakaun atiaba ti ni bagh ingangarim
damuam o?
Egh dimagarimin da ti izi nin bulmakaubar
dipenim dakuam o?
- 10 Ni ti benim bulmakaun atiam dafagh a damuti,
a bizir osimtizibagh ekuam o?
O ni a damuti, a ter otevim kurvagh nguazim
abigh nin azenimin ingaram?
- 11 Ni fo, bulmakaun atiam gavgavir ekiam iti,
ezi ni ghaze, a nin akuragh nin ingangarir
ekiabar amuam?
- 12 Ni ghaze, a mangi nin azenimin witin aniziba
inigh izi,
nin danganir witin misevibav sogha da
amisevimin izam o?

- 13 “Poneba* bar akongezir dughiaba, me uan aviziba onava dav sosi.
Egha me kuarazir benibar min avizir ekiaba ko arizir aghuiba itir puvati.
Ni ti men gara me gifo?
- 14 Poneba uan aroriaba pura nguazimin dar atigh,
egh da ategh mangigham,
ezi nguazim fefem dagh anidi.
- 15 Egha da tong kamaghin nighnizir puvati,
gumazitam, o asizitam da dikaragham.
- 16 Poneba deravira uan aroriabagh amir puvati,
da mati poner igharazim otezir aroriabar min dagh ami.
- Da kamaghin nighnizir puvati, dar aroriaba ikuvighti,
dar ingangarir ekiar aroriaba batim pura mangigham.
- 17 Ki nighnizir aghuim ko fofozir aghuim dagh aningizir puvati,
kamaghin amizi, da arazir kabagh ami.
- 18 Ezi da dikavigha ivemarir dughiabar, da bar puvira ivemara, uan aviziba pamten dav sogh,
egh hos ko, gumazir a gaperazim gafiragham.”
- 19 “Jop, ni ti gavgavim hoziabagh anidi? Egha ni ti arizir ruariba, dar tuebagh arisi?†

* **39:13:** Poner Israelin itiba, en ponebar min garir puvati.

† **39:19:** Akar vezin 19in ikegha ghua 25in tuziba, da hoziar midorozir gumaziba apiaghira midorozim bagha zuibav gei.

- 20 Nirara ti hoziabagh amima, da odezibar min bar
pin uari akuri?
Hoziaaba bar puv avighagha pamten arai,
ezi men arareba atiatim gumazamizibagh
anidi.
- 21 Men gavgavir ekiam me gamima, me bar
akongegha
pin uari akura, egha sueroghofariba nguazim
misosi.
Egha midorozim bagha pamten ivemara zui.
- 22 Hoziaaba atiatir puvatigha, nighnizir aviribagh
amir puvati. Midorozir ekiam a pura bizim,
da akirim a gasaraghan kogh, ari mangi
modoghan kogham.
- 23 Da midorozir gumaziba atera ivemarima, men
barir mitariba tingazi,
ezi afuzir ruarir gumaziba suighiziba aruem
dagh amima, da taghtasi.
- 24 Me sigham givir dughiam, hoziaba pura nimira
itir puvati,
dar naviba dikavima, da misoghasavira amua
egha ivemara zui.
- 25 Me sigham givir dughiam, hoziaba arai.
Da tighar midorozimin boroghin mangam,
da saghon ikiavira ikia midorozimin
mughuriam barasi.
- Egha hoziaba midorozir gumazibar dapaniba
barazima, me pamten midorozir gumaz-
ibar dei,
ezi midorozir gumaziba misoghasa pamten
dia migei.

- 26 “Kuarazir isaba, ni ti fofozim ko nighnizim dagh aningizi, da overiamin mighagha arua, egha dikava uan aviziba onava migha sautin amadaghan zui?
- 27 Kuarazir bagaba ti ni mizuai, ni dav kemeghti, da mighsiabar mavanang pin uan mikonibar ingaram?
- 28 Da mighsiabar ghua dagiar ekiaba itir danganir kurabar, uan mikonibar ingari.
Danganir kurar kaba, kar dar danganir mogomer gavgaviba.
- 29 Da uan danganir kabar ikia deravira saghon mar asizibar gari.
- 30 Ezi bagabar nguziba, asizir kabar ghuzibar amasa bar ifonge.
Midorozimin dughiamin gumazir kuaba tintinimin nguazim girav itima,
bagaba iza danganir kamın uari akufi.”

Jop God migei

40

(Sapta 40:1-5)

Godin azangsiziba, Jop da ikarvaghan ibura

- 1 Ikiavira Itir God kamaghın Jopın azai:
- 2 “Jop, ki Godin Gavgaviba Bar Itim, nin migirigiaba na ko misosi?
Egha ni akam na gasa ghaze, ki arazir kuram gami.
Ezi datirighın ni nan azangsiziba ikarvaghasa ki ni mizuai.”

³ Jop kamaghın İkiavıra İtir God ikara:

⁴ “Kı pura bizir kınım.

Kı manmaghın nın akaba ikarvaghım?

Kı akam dukuagh nımıra ikiam.

⁵ Kı mıgırıgıar bar avırım gamı,
kamaghın amızı, kı ua mıkıman kogham.”

God, Jopın mıgiavıra iti

(Sapta 40:6--41:34)

Jop guızın gumazımın mın tuivasa, God a mıgei

⁶ Ezi İkiavıra İtir God amınır ekiam ko amozımın
aven ikia, kamaghın Jopın akam ikaragha ghaze:

⁷ “Jop, nı guızın gumazımın mın tugh,

eghti kı bizıbar nın azangsıghtı, nı nan akaba
ikarvagh.

⁸ Nı mıgıa ghaze, nın arazıba derazi nı gavgafi.

Egha nı tızımsua akam na gasa ghaze,

kı arazır aghuım gamır puvati?

⁹ Nın gavgavım ko nan gavgavım tı magh ghu?

Kı pamtem mıgıa ararıbar mın dagarvası.

Ezi nı tı uaghan nan mın damuam?

¹⁰ “Nı kamaghın otıvsi, nan danganıım ıngıh, egh
nan atrıvımın kurkazır aghuıba ıngıh dar
aghuıgh,

egh zıar ekıam ıngıh gumazamızıbagh atı-
vagh,

bar men pın ıkı.

¹¹ Egh nı gantı gumazamızıba uan zıaba fıtı,

nı puv men anıngahı bar me abıngıh.

- 12 Ni gumamazir akaba batozibar gan me dikabin.
Egh gumamazir arazir kurabagh amiba,
me itir danganibara, zuamira bar me diki me mirmirigh.
- 13 Egh Oveaghuezibar Nguibamin, kalabuziar danganimin me arikigh.
Egh me isi nguazir torim datighti,
gumamazir igharaziba ua men ganan kogham.
- 14 Ni bizir kabar amighti, ki nin ziam fi suam,
ni uan gavgavimin gumazir arazir kurabagh amiba, abiragha bar me agifa.”

God uabira, asizir bar gavgavim hipopotamus gativagham

15 Ikiavira Itir God ua kamaghin migia ghaze:

- “Jop, ni mangi asizir bar gavgavim hipopotamusin gan, da bar ekefe.
Ki uabi dar ingarizi moghin uaghan nin ingari.
Hipopotamusba bulmakaubar min graziba ko ter afariba api.
- 16 Dar namnaba bar ekeveghe bar gavgafi.
Dar naviba ko akiriba uaghan bar gavgafi.
- 17 Dar ipeba tuivigha gavgafi, mati sidan temeba,
ezi dar soroghafariba gavgavir ekiam iti.
- 18 Dar aghariba bar gavgafi, egha mati brasin gavgavimin ingarizir ainba.
Dar soroghafariba bar gavgafi, mati ainin ote-viba.
- 19 Ki God, ki ingarizir asizibar tongin, hipopotamusba bar me gafira.

Ki dar ingari, egh kirara dar gavgaviba abinam.*

- 20 “Hipopotamusba apir graziba, da miğhsibar iti.
Danganir kaba, asizir atiaba uarigh ikararagha arui.
- 21 Hipopotamusba temer dikoniba itibar apababar irav iti,
egha danganir dakarabar, ighurunir povibar modi.
- 22 Egha da temer dipar miriabar itibar aguabar apengan mogava avughsi.
- 23 Aperiam otogh pamten ivemarti, da atiatingan kogham.
Aperiam Jordanin Fanemin otogh, bar izivagh dar akatoribar aven mangiti, da pura uarir asugh nimira ikiam.
- 24 Tinara dar suiragh da ikegham?
Tinara azuazimin ingarigh, benibar dar atinibar afeghti, da kalabuziamin ikiam?
Ti puvatigham.”

41

Ongarimin itir goar bar ekiam, an asizibar atrivimin iti

¹ Ikiavira Itir God ua kamaghin miğia ghaze:

“Jop, ni ti akezim akunigh ongarimin itir goar ekiar kamın guragham?
Ni ti an mizem benir gavgavimin a ikegham?”

* **40:19:** Hibrun akam, vezin kam deragha a miğeir puvati.
41:1: Onger Akaba 74:14; 104:26; Aisaia 27:1

- 2 Ni ti an atinim benir gavgavim a dafagh a gekuigh mangigham?
Egh ni ti uaghan akezim isi an aghozim dafaghham?
- 3 Ni manmaghin nighnisi?
Ni ti an suiragh a ikeghti, a uabin apangkuvighsi nin azangsighti, ni aneteghti a mangam o?
Egh a ni apezeper akar isingtiziba nimira ni mikimam o?
- 4 A ti ni ko akar gavgavim akirigh,
zurara ni bagh ingaram o?
- 5 Ni ti a ko ikararangam,
mati ni kuarazim ko ikararangasa benimın a ike?
O, ni ti benimın a ikeghti,
nin ingangarir amiziba a kurvagh mangam?
- 6 Dagıaba bagha ingarir gumazamiziba ti, an ivezim bagh akabar uari adogham?
Egh me ti an asiziba aghoregh,
da inigh mangı danganir biziba amadi naghın da amangam?
- 7 Ni ti afuzir avıribar a ginifti,
da an mikarzim ko dapanim gizıvaghham?
- 8 Aria, ni uan agharimning a gisin datigh,
egh an gavgavimın ganigh, ua kamaghın damuan kogham.
A puvıra ni misueghti,
ni an midorozir kam gın amadaghan kogham.
- 9 “Ni ongarimın itir goar ekiar kamın ganigh, egh ni bar atiatigh nırızim nin agharapaniba asıvkınti,

nin gavgaviba bar givagham.

Kamaghin amizi, ni ongarimin itir goar
ekiar kamın suighsi nighnighan marki.

10 Tinara an navim giniv, a ko misogh
anebiragham?

Gumazir kamaghin amitam itir puvati.

Ezi kamaghin tina na ko misogh na abiragham?

Ti puvatigham.

11 Nguazir kamın biziba da bar nana,
kamaghin amizi, tina faragh biziba na
danighti,
ki an biziba ikarvagham?

Bar puvatigham.*

12 “Ki datirighin ongarimin goar ekiar kamın sue-
bagh eghanam, da manmaghin gari,
an namnam gavgavir aghuarim iti.

Ezi ki bizir kam bangin mikimiva, uan
akam dukuaghan kogham.

13 Tinara an inimın itir naziar gavgaviba
adegham?

Tinan afuzim an inim ko naziar gavgavim
viraram aning abizagh vongin otogham?†

14 An atarir ekiar aviriba itima gumazamiziba bar
dar atiatingi.

Kamaghin amizi, tina an akam akarigham?

15 An akiragharimin itir naziar gavgaviba,
da bar uarir kumigha gavgavim an inim
ganidi.

41:11: Godın Araziba 10:14; Onger Akaba 50:12
Hibrun akam, vezin kam deragha a mişeir puvati.
Hibrun akam, vezin kam deragha a mişeir puvati.

* 41:11:

† 41:13:

- 16 An naziaba bar deravira uarigh kumigha gav-
gavizi,
aminim dar tongin mangighan kogham.
- 17 Da bar uari savsuiragha gavgavizi,
bizitam da kuighan kogham.
- 18 “An asir dughiamin, avim an fetoribar otiva
azenan iza tintinibar zui.
Ezi an damazimning isia mati aruer ebariba
mizarazimin siragha anaga aghefe.
- 19 Avir mizariaba an akatorimin otivaghira,
biaghira tintinibar zui.
- 20 Ezi miturir an fetorimin otivim,
mati minem avim gisin ikia siaghkua miturim
otifi.
- 21 A uan akatorim akarir dughiamin, an aminim
avim gamima, an otifi.
Ezi avim an akatorimin ikiava otivaghiri.
- 22 “An firagharim bar gavgafi,
ezi gumazamiziba an gara puviram atiati.
- 23 An inivafizimin itir tuziba bar uarigh
asavkonegħa,
bar gavgavigha ighuam zuir puvati. Bar pu-
vati.
- 24 An navir averiam bizitamın atiatiir puvati.
An navir averiam bar gavgafi,
mati dagiar ekiar raiziar miseviba mirmirim.
- 25 “A dikavigh tughamin dughiam,
atrivir gavgaviba uaghan puviram atiati.
Me oraghti a dipam misogh tingaghiti,
men agharapaniba pura men amiraghti,
me bizitam damuan iburagham.

- 26 Gumaziba mīdorozir sababar an okasava ami,
o me afuzir ekiaba ko dozibar a ginivasava
ami, da pura biziba.
Bizir kaba a gasighasighan kogham.
- 27 A dar gari, da pura biziba.
An ainin gari, a mati dadar mīdiarim,
egha brasin gavgavimin gari, a mati ter ku-
rum.
- 28 Gumaziba baribar a gasiti,
an arimangighan kogham.
Me katapelin dagiabar a gasiti,
a da baraghti, mati ter afariba an namnam
giri.
- 29 An aghorir ekiar mīsozibar gari,
da mati grazir mīdiariba.
An afuzir magameba baragha da dipova ghaze,
da pura bizir kiniba.
- 30 “Goar ekiamin navimin itir naziaba bar ghu-
migha,
mati nguazir minem misaraghirezi, an
arariba ghumi.
Egh a nguazir apengtizim daruti,
an naziar kaba nguazim abigham.
- 31 An ongarimin aven aruir dughiam, ongarim
isiaghtui,
mati dipam minemin aven isiaghtui.
- 32 An ongarim garuir dughiam,
an tuavir a zuim, pupuvir bar ghurghuriba an
ikia taghtasi.
- 33 Goar ekiam bizitamīn atiatir puvati.
Asizir tam an min itir pu.
Bar puvati.

³⁴ A gari, asizir ekiar maba uaghan ziar ekiaba iti,
ezi a ghaze, Da pura biziba.
Asizir ekiaba pura uan ziaba fe,
ezi a bar dar atrivimın iti.”

Jop Ikiavıra Itir Godın akaba ikarvasi

42

(Sapta 42:1-6)

Jop aghumsigha navim gıra

¹ Ezi Jop kamaghın Ikiavıra Itir Godın
mıgırığıaba ikarvaghā ghaze:

² “Kı datırighın fo, nırara biziba bar dar amuamin
gavgavim iti.

Egha ni uan ifongiamın gın ghuava amir in-
gangariba,
tav dar anogoreghan kogham.

³ Ni kamaghın nan azara,

‘Tina niğhnızir aghuim ko fofozim puvatıgha
tintinibar mıgırığıar avırıbagh ami, egha kı
damuasa amir biziba posi?’

Kı fo, kı bizıbar mıngariba deravıra dagh fozir
puvatıgha,

egha mıgırığıar onganir avırıbagh ami.

Bızir ıgharagha garir aghuarir kı mıkememizıba,
da nan fofozim ko niğhnızim gafıra.

⁴ “Ezi ni kamaghın na mıkeme,

‘Jop, ni deravıra kuarım atıgh nan mıgırığıaba
baragh.

Eghti ki bizir maba bagh nin azangsighti,
ni nan azangsiziba ikarvaghham.'

⁵ Ikiavira Itir God, ki fomira pura gumazamizibar
akaba baragha, egha ni gifo.

Egha datirighin ki uabi uan damazimin nin
gari.

⁶ Kamaghin amizi, ki uan migirigiaba ko uabira
uabin aghumsiki.

Egha datirighin nguazir minemeniam ko av-
erenim gaperaghav iti,

nan arazir kam kamaghin nin akaghham,
ki navim giragha gifa."

Ikiavira Itir God, Jopin namakabav gei

(Sapta 42:7-9)

Ikiavira Itir God Jopin namakabar atari

⁷ Ikiavira Itir God Jop mikemegha givagha, kamaghin Teman nguibar ekiamin gumazim Elifas migei, "Nan ingangarir gumazim Jop, a guizin akamin nan arazibar gun migei. Ezi ia an min guizin nan arazibar gun migeir puvati. Kamaghin amizi, ki ni ko nin namakamningin atari. ⁸ Bizir kam bagh ia mangi 7plan bulmakaun apuriba ko sipsipin apurir 7pla inigh, nan ingangarir gumazim Jop bagh mangi. Egh dav suegh, bar isia mighirizir ofabar amu. Eghti nan ingangarir gumazim Jop, ia bagh na ko mikim nan azangsighti, ki a baregh ian apangkuvigham. Nan ingangarir gumazim Jop, ia an min guizin nan arazibar gun migeir puvati. Kamaghin, ki a baregh, ian akar ifavariba bagh ia gasighasighan kogham."

⁹ Ezi Teman nguibar ekiamin gumazim Elifas ko, Suhan kantrin gumazim Bildat ko, Naman kantrin gumazim Sofar, me ghua Ikiavira Itir God me mikemezi moghin ami. Ezi a Jopin azangsizim baregha men apangkufi.

God bar deraghavira Jop gami

(Sapta 42:10-17)

Ikiavira Itir God dabirabir aghuarim ua Job ganingi

¹⁰ Jop uan namakaba bagha God ko mikemezir dughiamin girara, Ikiavira Itir God dabirabir aghuarim uam a ganingi. Egha a fomira itir bizibar dibobonim gisin dagh iviragha, ua bizir aviriba isa Jop ganingi. ¹¹ Ezi Jopin aveghbuaba ko, an buaramiziba ko an namakar fomira itiba, iza an dipenimin a koma api. Egha osimtizir Ikiavira Itir God a ganingizibagh nighnigha, an apanguva gavgavim a ganidi. Egha me vaghvagha silvan dagiar maba ko gol ringin mam a ganingi.

¹² Dughiar kam in Ikiavira Itir God mong bar deraghavira Jop gami. Ezi an ikirimirir abuananam in azeniba, da an osimtizimin faragha zuir azenibagh afiragha bar dera. Ezi Jop 14,000plan sipsipba ko, 6,000plan kamelba ko, 2,000plan bulmakauba ko, 1,000plan donkin amebaba ini. ¹³ Egha Jop uam otarir 7pla ko guivir 3pla ini. ¹⁴ Guivir faragha zuim, a ziam Jemima a gati, Jemiman girara irim Kesia, ezi abuananam in ziam, Kerenhapuk. ¹⁵ Jopin guivir kaba men ganganiba

bar dera, ezi nguazir kamin aven, amizitam kamaghin garir puvati. Ezi Jop uan otariba bagha nguazim ko biziba abizir dughiam, a uan guiviba bagha uaghan nguazim ko biziba abiki.

¹⁶ Egha osimtizir kamin gin, Jop uam 140plan azenibar ikegha, uan boriba ko igiaba ko ovavir boriba ko men boribar gani. ¹⁷ Egha a bar deravira ikia ghua bar ghurighava areme.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea